

สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๓๙๖

สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕๖๓
กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม, เลขา-สปสช., กสทช., ผู้ว่า-รปภ.

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ด้วยกระทรวงยุติธรรมได้เสนอเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ไปเพื่อดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณา ของคณะกรรมการรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปราณีตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ลงมติว่า

๑. เห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้กระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. ให้กระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) ประสานการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยตาม (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ และมติคณะกรรมการรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยเพื่อให้การแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิริวิลาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิริวิลาส)

เลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี

กองพัฒนาสุทธิศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๕๓ (ศุทธินี), ๑๕๗๗ (เฉลิมชัย)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ spt55@soc.go.th

หมายเหตุ อัยการสูงสุด	:	จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง	:	จึงเรียนยืนยันมา
องค์กรอิสระ, กรม	:	จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
เลขา-สปสช., กสทช., ผู้ว่า-รปภ.	:	

บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

๑. สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ที่ ยร ๐๔๑๑/๓๗๙๖ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๑๐๐๔/๑๐๘๕๑ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๒/๓๗๓ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด่วนที่สุด ที่ พม ๐๒๐๙/๘๘๘๑ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๓๐๔/๑๒๘๘ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงคมนาคม ด่วนที่สุด ที่ คค (ปคร) ๐๘๐๘.๓/๒๐๙ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ด่วนที่สุด ที่ ดศ ๐๑๐๐.๔/๖๓๙๖ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
๘. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๑๔๗๗ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓
๙. สำเนาหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๒๐๘.๒/๓๐๐๗ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๐. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๘๕๑๒๐ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๑. สำเนาหนังสือกระทรวงแรงงาน ด่วนที่สุด ที่ รง ๐๒๐๑.๒/๓๗๗๗ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๒. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๔.๔/๒๑๗๑ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๓. สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๘/๑๔๒๖ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๔. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๐๘.๐๓/๒๓๙๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๕. สำเนาหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๒๐๔(๔)/๓๐๔๒ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๖. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๘๐๗/๔๓๓๐ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๗. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๐๘/๓๓๙๖ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

ที่ ยธ ๐๔๑/๓๗๕๙

กระทรวงยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี
  ๒. (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)
  ๓. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด
ที่ นร ๑๐๔/๒๒๗๒ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๓
  ๔. วีดิทัศน์ เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

ด้วยกระทรวงยุติธรรม ขอเสนอ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)
มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติการ
การเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ (๓) รวมทั้งสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ
ในด้าน (๖) การบริการราชการแผ่นดิน การปรับปรุงภูมิประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งนี้
รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการกระทรวงยุติธรรม ได้เห็นชอบ
ให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

๑.๑.๑ สืบเนื่องจากการประชุมระดับสากลด้านสิทธิมนุษยชน (World Conference on Human Rights) ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐอสเตรีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ (ค.ศ. ๑๙๘๖) โดยที่ประชุมได้รับรองเอกสารสำคัญด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้แก่ ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ (Vienna Declaration and Programme of Action) โดยย่อหน้าที่ ๗๑ ของปฏิญญาดังกล่าว เสนอแนะให้แต่ละรัฐพิจารณาความจำเป็นในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนเพื่อกำหนดวิธีการที่จะให้มีการปรับปรุง
ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชน

๑.๓.๒ ปี ๒๕๕๓ ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปี ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน จึงได้ดำเนินการตามปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ โดยจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน หรือ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๕๔) เพื่อเป็นเครื่องมือ กลไก และมาตรการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน โดยมติคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ เรื่อง นำเสนอร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน มอบหมายให้สำนักเลขานุการคณะกรรมการฯ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและติดตามการดำเนินงาน

๑.๓.๓ ต่อมาเมื่อได้มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้ว สำนักเลขานุการคณะกรรมการฯ จึงได้ออกการกิจการจัดทำและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ มายังกระทรวงยุติธรรม ภายใต้การกิจของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยที่ผ่านมา มีการจัดทำและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาแล้ว ๓ ฉบับ และเมื่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑) ได้หมดความลง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้จัดทำ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เพื่อเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณาเห็นชอบการประกาศใช้แผน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ ต่อไป

๑.๔ มติคณะกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๑ มติคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ เรื่อง นำเสนอร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน

๑.๒.๒ มติคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ เรื่อง ร่างแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๑.๒.๓ มติคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรื่อง แผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑) นำเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณา

๑.๒.๔ มติคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการฯ

๑.๓ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

กระทรวงยุติธรรม ได้ยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามเอกสาร Handbook on National Human Rights Plans of Action ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นเอกสารที่ให้ประเทศต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ การจัดทำ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เป็นแผนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Bottom – Up Approach) ซึ่งประชาชน ได้ร่วมเรียนรู้หลักการสิทธิมนุษยชน ร่วมลงทะเบียนปัญหา และร่วมจัดทำแผนจากระดับพื้นที่พัฒนาเป็นแผนระดับชาติ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑.๓.๑ ระยะที่ ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ กระทรวงยุติธรรม ได้ร่วมกับที่ปรึกษาโดยมหาวิทยาลัย มหิดล ยก (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) จากระดับพื้นที่ โดยการศึกษา ข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ รับฟังสภาพปัญหาจากตัวแทนภาคส่วนครอบคลุมทุกจังหวัด และผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน จาก ๖ ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร

๑.๓.๒ ระยะที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จัดทำ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ฉบับสมบูรณ์ โดยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิต้านสิทธิมนุษยชน ยกร่าง แผนสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ (ร่างแรก) และเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น ในพื้นที่ ๖ ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร การรับฟัง ความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แบบสอบถามทางไปรษณีย์ แบบสอบถามฉบับ GR code เพื่อกลุ่มเฉพาะ (คนพิการทางสายตา ผู้สูงอายุ) และนำเสนอผู้แทนหน่วยงานในระดับนโยบาย (๒๐ กระทรวง หรือหน่วยงานเทียบเท่า และหน่วยงานระดับกรม) เพื่อให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ แล้วนำมาประมวลผลเป็น (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) (ร่างที่ ๓)

๑.๓.๓ ระยะที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม จึงส่ง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ไปยังสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเข้าสู่กลไกการพิจารณาของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็น ซึ่งหัวเรื่องการพิจารณาปรับปรุง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการภายใต้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม ได้มีหนังสือแจ้งเรียน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ ได้พิจารณาปรับปรุงสถานการณ์ภาพรวม ข้อท้าทาย ข้อเสนอแนะ ร่วมกำหนดตัวชี้วัด และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน กระทิ้ง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๓

๑.๓.๔ ในระหว่างปี ๒๕๖๒ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการขับเคลื่อน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ไปสู่การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน ได้รับทราบกรอบแนวทางในการดำเนินงาน ด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีความรู้ความเข้าใจผ่าน กิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ การจัดงานประกาศ (ร่าง)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) การเข้าพบผู้แทนหน่วยงานทั้งในระดับกรุงเทพฯ และระดับจังหวัด เป็นต้น

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณารัฐมนตรี

(ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เป็นแผนระดับ ๓ ตามมติคณารัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ทั้งนี้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณา กลั่นกรองแล้ว เห็นควรให้เสนอแผนต่อคณารัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๓. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

สาระสำคัญของ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) สรุปได้ดังนี้

๓.๑ วิสัยทัศน์ สังคมรู้หน้าที่ เคารพสิทธิมนุษยชน และได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม

๓.๒ วัตถุประสงค์ของ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เป็นแผนระดับ ๓ ที่มุ่งแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศไทยมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้ก้าวหน้า ทัดเทียมระดับสากล โดยเป็นกรอบทิศทาง การทำงานด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ

๓.๓ กรอบแนวคิด (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ประกอบด้วย (๑) บริบทสิทธิมนุษยชนภายในประเทศไทย อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศไทย นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เป็นต้น (๒) บริบทสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ อาทิ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน กระบวนการรายงานทบทวนสถานการณ์ สิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review : UPR) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) ฯลฯ (๓) ตลอดจนประเด็นที่ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุได้ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ผ่านมา รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเพื่อเติมเต็ม เพื่อให้ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ครอบคลุมนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนทั้งประเด็นด้านและกลุ่มเป้าหมาย

๓.๔ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ระบุถึง สถานการณ์ ภาพรวม ตัวชี้วัด ข้อท้าทาย ข้อเสนอแนะ และหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงาน รับผิดชอบหลัก และหน่วยงานร่วม โดยจำแนกเป็นแผนรายด้าน ๑๐ ด้าน และแผนรายกลุ่ม ๑๒ กลุ่ม โดยมีการจัดลำดับความสำคัญตาม Handbook on National Human Rights Plans of Action ดังนี้

๓.๔.๑ แผนรายด้าน ได้แก่ ๑) ด้านกระบวนการยุติธรรม ๒) ด้านการศึกษา ๓) ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ๔) ด้านการขนส่ง ๕) ด้านสาธารณสุข ๖) ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี

สารสนเทศ ๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๘) ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง ๙) ด้านที่อยู่อาศัย และ ๑๐) ด้านสิทธิมนุษยชน วัฒนธรรม และศาสนา

๓.๔.๒ แผนรายกลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มเด็กและเยาวชน ๒) กลุ่มนักปักป้องสิทธิมนุษยชน ๓) กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ ๔) กลุ่มผู้พันโทษ ๕) กลุ่มผู้สูงอายุ ๖) กลุ่มคนพิการ ๗) กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง ๘) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ ๙) กลุ่มผู้บ่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้สเปีย) ๑๐) กลุ่มสตรี ๑๑) กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน และ ๑๒) กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

๓.๕ ตัวชี้วัด おิการกำหนดตัวชี้วัดตามข้อเสนอแนะการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน (Human Rights Indicators Guidelines) ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (The Office of the High Commissioner for Human Rights : OHCHR) ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตัวชี้วัดของแผนระดับที่ ๑ ตัวชี้วัดของแผนระดับที่ ๒ และตัวชี้วัดของแผนระดับที่ ๓ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้สำหรับการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน

๓.๖ กลไกการขับเคลื่อนและการประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำ ประธาน ขับเคลื่อน และติดตามการดำเนินงานตาม (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๑๕) เป็นระยะ โดยใช้กลไกที่กำหนดไว้ในรายแห่งชาติตามด้านสิทธิมนุษยชน คือ ๑) คณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๖๐/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ๒) แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ร่วมกันเป็นตัวขับเคลื่อน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ใน ๔ มิติ คือ (๑) ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน (๒) คุ้มครองผู้ถูกกลະเมิดสิทธิมนุษยชน (๓) พัฒนาภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กลไกทางกฎหมายรวมทั้งการบังคับใช้เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (๔) พัฒนาภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และ ๓) นิติคณาธิรัฐมนตรีที่กำหนดให้หน่วยงานรายงานผลการปฏิบัติงานตามแบบรายงานที่กำหนด ผ่านระบบสารสนเทศเพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระงานให้ช้าช้อน ทุกสิ้นปีงบประมาณปีละ ๑ ครั้ง ระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคมของทุกปี และประมวลผลรายงานคณาธิรัฐมนตรี เพื่อโปรดทราบความก้าวหน้าของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณาธิรัฐมนตรี แล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงยุติธรรม โดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ขอเสนอคณาธิรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๕.๑ เที่นขอบและประกาศใช้ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๙)

๕.๒ เที่นขอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ใน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๙) แปลงແນປສູງກາປົບຕິດ້ວຍກາຈັດທໍາແນປປົບຕິກາດດ້ານສີທົມນຸ່ຍ່ານ
ຂອງໜ້າວຍງານ ສໍາຮັບບປະມານເພື່ອເປັນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນກາດດຳເນີນງານ ໄທ້ໜ້າວຍງານໃຊ້ຈ່າຍຈາກງບປະມານ
ຮາຍຈ່າຍປະຈຳນີ້ທີ່ແຕ່ລະໜ້າວຍງານໄດ້ຮັບຈັດສຣ ໂດຍດຳເນີນການໃນກາງກິຈຂອງໜ້າວຍງານ ແລະນຳມີຕິດ້ານສີທົມນຸ່ຍ່ານ
ນາເພີ່ມປະສິທິກາພໃນກາດທຳການໃຫ້ດີຍິ່ງຫຸ້ນດ້ວຍ

๕.๓ เที่นขอบให้ໜ້າວຍງານຕ່າງ ฯ ตามຂ້ອ ๕.๒ ຮາຍງານຜົກກາປົບຕິຕາມ (ร่าง) ແນ
ສີທົມນຸ່ຍ່ານແຫ່ງໝາດ ฉบับທີ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๙) ເມື່ອສິ້ນປຶງປະມານ ປຶລະ ๑ ຄັ້ງ ມ້ວງຮ່ວງ
ເດືອນຕຸລາຄມ - ຊັນນາຄມຂອງທຸກປີ ແລະນົບໝາຍໃຫ້ກະທຽວຢູ່ຕົກກະຕິຮ່ວມມື ຮັບຜິດຂອບກຳຫັດແນວທາງ ວິຊາກາ
ຮາຍງານຜົກ ແລະແບບຮາຍງານຜົກກາດດຳເນີນງານ ພຣອມແຈ້ງໜ້າວຍງານທີ່ເກີ່ວຂ້ອງຮັບທຣາບແລະຄືປປົບຕິ

ຈຶ່ງເຮັດມາເພື່ອໂປຣພິຈານນາກຮາບເຮັດນາຍກົງຮູມນຕີເພື່ອເສັນອຄນະຮູມນຕີພິຈານມາຕ່ອໄປ

ຂອແດດກວາມນັບຖື

(นายสมศักดิ์ เทพสุทิน)

ຮູມນຕີວ່າກາງກະທຽວຢູ່ຕົກກະຕິຮ່ວມມື

ສໍາແນະດູກກັອງ

นางศิริพร ເຮັດນາຍກົງຮູມນຕີ
ນັກວິชาກາຮູ່ຕົກກະຕິຮ່ວມມື

ກຮມຄຸມຄຮອງສີທີແລະສີງກາພ

ກອງຍຸທະສາດຕົວແລະແນນສີທົມນຸ່ຍ່ານແຫ່ງໝາດ

ໄທຮ. ០ ២១៤១ ២៧៨៦ (ບຸນພາດາ)

ໄທຮສາຣ ០ ២១៤៣ ៣៣៣៤

ໄປຮ່າຍ໌ອີເລີກທຮອນິກສ bunphada.a@rlpd.go.th

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๔๗๕๗

ที่ ๘๙๐๓ (กร ๓) / ๔๙๗๙

วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

ด้วย กระทรวงยุติธรรม ได้เสนอเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เป็นแผนระดับ ๓ ที่มุ่งแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้ก้าวหน้า ทัดเทียมระดับสากล โดยเป็นกรอบทิศทางการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาให้ความเห็นชอบกับการพิจารณาแล้ว จึงเห็นควรให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำทราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(นายวิษณุ เครืองาม)

รองนายกรัฐมนตรี

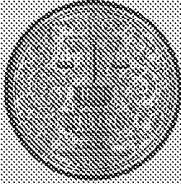
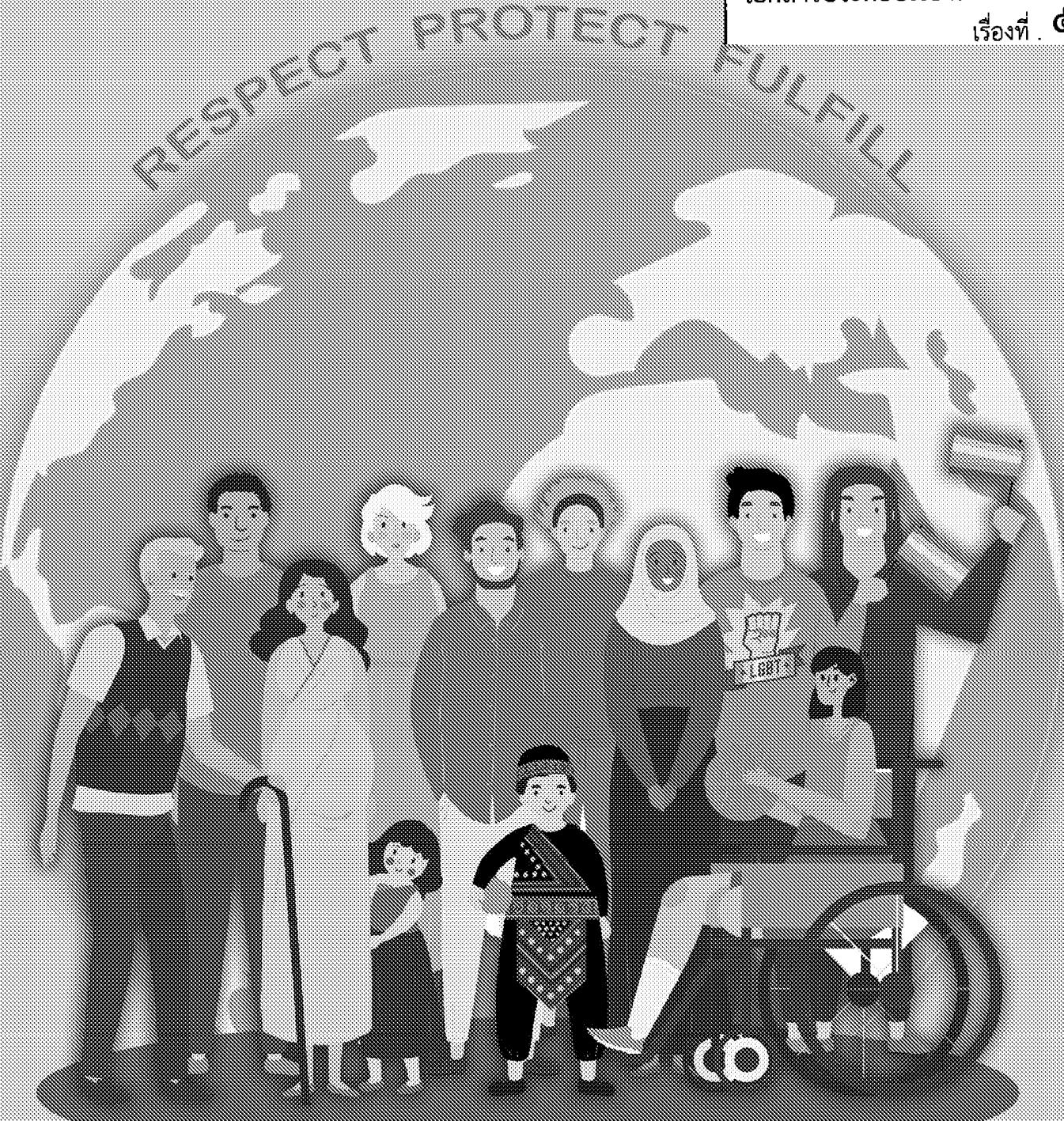
สำเนาถูกก็อป

นางศิวพร เรืองศรีyan พ.
ผู้อำนวยการยุติธรรมชำนาญการ

รายงานสิ่งกีดขวางบนทางเดินป่าที่ ๔

(พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕)

เอกสารประกอบเรื่องเพื่อ พิจารณา
เรื่องที่ ๔ ...

กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

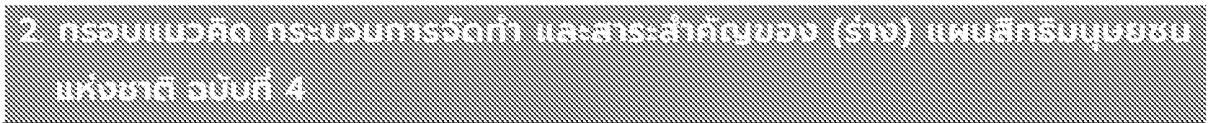
ឧសទ្ធផលបិទ

สีบเนื่องจากการประชุมระดับโลกด้านสิทธิมนุษยชน (World Conference on Human Rights) ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐอสเตรีย เมื่อปี พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) โดยที่ประชุมได้รับรองเอกสารสำคัญ ด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้แก่ ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ (Vienna Declaration and Programme of Action) โดยย่อหน้าที่ 71 ของปฏิญญาดังกล่าว เสนอแนะให้แต่ละรัฐ พิจารณาความจำเป็นในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนเพื่อกำหนดวิธิการที่จะให้มีการปรับปรุง ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชน

ปี 2543 ในโอกาสครบรอบ 50 ปี ปฏิญญาสาภลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการแห่งชาติ
ว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน จึงได้ดำเนินการตามปฏิญญาเวียนนา¹
และแผนปฏิบัติการ โดยจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน* เพื่อเป็นเครื่องมือ²
กลไก และมาตรการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับ³
ประชาชน โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2543 เรื่อง นำเสนอร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการ
แม่บทด้านสิทธิมนุษยชน มوجبหมายให้สำนักเลขานุการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้รายงานกลางในการประสาน
และติดตามการดำเนินงาน

ต่อมาเมื่อได้มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 แล้ว
สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี จึงได้อนุมัติการกิจกรรมดังนี้
มาด้วยความยินยอมของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยที่ผ่านมามีการจัดทำ
และขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาแล้ว 3 ฉบับ และเมื่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2557 - 2561) ได้หมดความลง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) เพื่อเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบการประกาศใช้แผน และให้หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ ต่อไป

* ต่อมาใช้ชื่อว่า แผนสิทธิ์มุขย์ชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ.2544-2548

2.1 การอับแบบวัดคัด

ผสมพسانระหว่างบริบทสิทธิมนุษยชนภายในประเทศไทย อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บุญธรรมศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนแม่บทภายใต้บุญธรรมศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) เป็นต้น กับบริบทสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ อาทิ ปฏิญญาสาภลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน กระบวนการรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review : UPR) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) ฯลฯ ตลอดจนประเด็นที่ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุได้ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ผ่านมา รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อเติมเต็ม เพื่อให้ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ครอบคลุมนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งประเด็นด้านและกลุ่มเป้าหมาย

2.2 กระบวนการจัดทำแผน

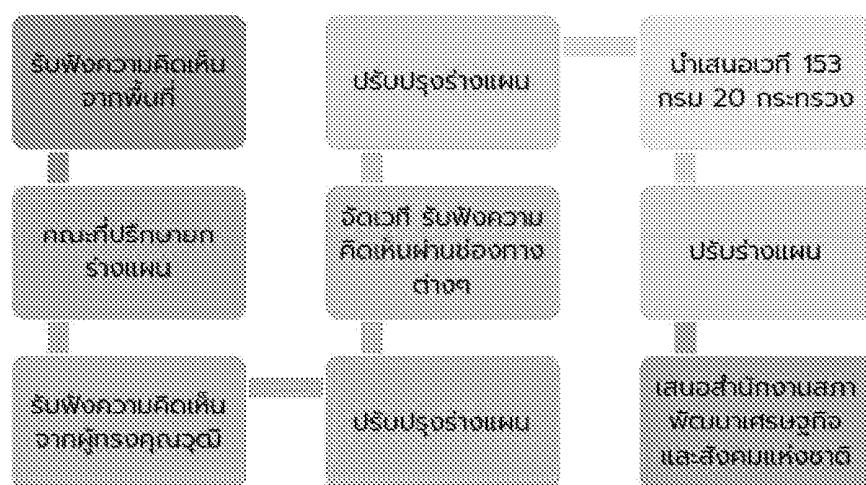
กระบวนการจัดทำแผน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จากระดับล่างขึ้นบน (Bottom-Up Approach) โดยให้ประชาชนได้ร่วมเรียนรู้หลักการสิทธิมนุษยชน ร่วมสะท้อนปัญหา และร่วมจัดทำแผนจากระดับพื้นที่ พัฒนาเป็นแผนระดับชาติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

● ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2560 ที่ปรึกษาโดยมหาวิทยาลัยมหิดล และกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 จากระดับพื้นที่ โดยการศึกษาข้อมูลทั้งใน และต่างประเทศ รับฟังสภาพปัญหาจากตัวแทนภาคส่วนครอบคลุมทุกจังหวัด และผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน จาก 4 ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร

● ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2561 จัดทำ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ฉบับสมบูรณ์ โดยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิต้านสิทธิมนุษยชน ยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ (ร่างแรก) แล้วเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การเปิดเว็บไซต์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แบบสอบถามทางไปรษณีย์ แบบสอบถามฉบับ GR code เพื่อกลุ่มเฉพาะ (ผู้พิการทางสายตา ผู้สูงอายุ) และนำมาสรุปประมวลผลเป็น (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ฉบับที่ 4 (ร่างที่ 2) และนำเสนอผู้แทนหน่วยงานในระดับนโยบาย (20 กระทรวงหรือหน่วยงานเที่ยบเท่า และหน่วยงานระดับกรม) เพื่อให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ แล้วนำมาประมวลผลเป็น (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ร่างที่ 3)

● ระยะที่ 3 ปี พ.ศ.2562 เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรมจึงส่ง (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ไปยังสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเข้าสู่กลไกการพิจารณาของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็น ซึ่งห่วงระหว่างการพิจารณาปรับปรุง (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ตามข้อเสนอแนะของอนุกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์[†] กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือแจ้งเวียน (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ได้พิจารณาปรับปรุงสถานการณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน พิจารณา กำหนดตัวชี้วัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวง (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ผ่านความเห็นชอบ จากที่ประชุมสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2563 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2563

แผนภาพ กระบวนการจัดทำแผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4

2.3 สาระสำคัญของแผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

วิสัยทัศน์ “สังคมรู้หน้าที่ เคราะห์สิทธิมุชยชน และได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม”
เป้าหมาย คือ “การลดเม็ดสิทธิมุชยชนลดลง”

[†] อนุกรรมการภายใต้สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.3.1 (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ระบุถึง สถานการณ์ภาพรวม ตัวชี้วัด ข้อท้าทาย ข้อเสนอแนะ และหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานร่วม โดยจำแนก เป็นแผนรายด้าน 10 ด้าน และแผนรายกลุ่ม 12 กลุ่ม โดยมีการจัดลำดับ ความสำคัญตาม Handbook on National Human Rights Plans of Action ดังนี้

- **แผนรายด้าน** ได้แก่ 1) กระบวนการยุติธรรม 2) การศึกษา 3) เศรษฐกิจและธุรกิจ 4) การขนส่ง 5) สาธารณสุข 6) ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 8) การเมืองการปกครองและความมั่นคง 9) ท่องเที่ยว 10) สิทธิมนุษยชน วัฒนธรรม และศาสนา
- **แผนรายกลุ่ม** ได้แก่ 1) เด็กและเยาวชน 2) นักปักป้องสิทธิมนุษยชน 3) ผู้ต้องราชทัณฑ์ 4) ผู้พิการ 5) ผู้สูงอายุ 6) คนพิการ 7) ชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง 8) ความหลากหลายทางเพศ 9) ผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) 10) สตรี 11) เกษตรกรและแรงงาน และ 12) ผู้เสียหายและพยาน

2.3.2 การกำหนดตัวชี้วัด

อิงการกำหนดตัวชี้วัดตามข้อเสนอแนะการจัดทำตัวชี้วัด (Human Rights Indicators Guidelines) ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ตัวชี้วัดการพัฒนา ที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และตัวชี้วัดขององค์กรอนามัยโลก ร่วมทั้งตัวชี้วัด ของแผนระดับที่ 1 แผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้สำหรับการติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน

2.3.3 กลไกการซับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำ ประธาน ขับเคลื่อน และติดตามการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ใช้กลไกที่กำหนดไว้ ในวาระแห่งชาติต้านสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย และ แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ร่วมกันเป็นตัวขับเคลื่อน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ใน 4 มิติ คือ (1) ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน (2) คุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน (3) พัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และ (4) พัฒนาภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

2.3.4 ประโยชน์ที่จะได้รับ

- 1) เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศไทย มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น จากการที่หน่วยงานมีกรอบแนวทางในการส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชน

และเกิดเครือข่ายการทำงานที่มีเป้าหมายร่วมกันของทุกภาคส่วน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ของประเทศไทย พัฒนาการหน้าทัดเทียมระดับสากล

- 2) สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนอย่างบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน สังคม เพื่อนำไปสู่ สังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน
- 3) ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดี และได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ

รายงานการบริโภคยาเสพติดของประเทศไทย ประจำปี 4 (พ.ศ. 2532 - 2533) สำนักเอดส์ไทย | เรื่องราวด้วยหัวใจ 2

ยุทธการต่อสู้ 20 ปี (พ.ศ. 2531 - 2530)

1. ด้านความบังคับ	2. ด้านการสร้างความสามัคคีในครัวเรือน	3. ด้านการพัฒนาและสนับสนุนคุณภาพชีวิตทางเพศ	4. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางเด็ก	5. ด้านการสร้างความตระหนักรู้และสนับสนุนเด็ก	6. ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก
-------------------	---------------------------------------	---	---	--	-----------------------------------

23

1. กิจกรรมนักศึกษา 2. กิจกรรมบุคลากร 15. ผลิตภัณฑ์ 17. กิจกรรมทางการและทั่วไป 22. กิจกรรมทางการและทั่วไป

24

1. ผู้เชี่ยวชาญ พัฒนาชุมชน ภายนอก	2. ผู้เชี่ยวชาญ ภายในชุมชน	3. ผู้เชี่ยวชาญอาชญากรรม	4. ผู้เชี่ยวชาญในประเทศ	5. ผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก	6. ผู้เชี่ยวชาญ ภายในชุมชน	7. ผู้เชี่ยวชาญในประเทศ	8. ผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก	9. ผู้เชี่ยวชาญ ภายในชุมชน	10. ผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก
---	-------------------------------	--------------------------	-------------------------	---------------------------	-------------------------------	-------------------------	---------------------------	-------------------------------	----------------------------

25

7. ใช้จ่ายยาเพื่อ การรักษาไม่ส่งให้เด็ก	8. ผู้เชี่ยวชาญในประเทศ	12. ผู้เชี่ยวชาญเด็ก	16. ผู้เชี่ยวชาญในประเทศ	17. วันเด็ก	18. วันเด็ก	19. วันเด็ก
--	-------------------------	----------------------	--------------------------	-------------	-------------	-------------

26

1. ดับ กุญแจหาย	2. ดับ กุญแจหาย	3. ดับ กุญแจหาย	4. ดับ กุญแจหาย	5. ดับ กุญแจหาย	6. ดับ กุญแจหาย	7. ดับ กุญแจหาย	8. ดับ กุญแจหาย	9. ดับ กุญแจหาย	10. ดับ กุญแจหาย
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	---------------------

27

กลุ่มเด็ก: ชาย	กลุ่มเด็ก: หญิง	กลุ่มเด็ก: ชาย							
-------------------	--------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

28

กลุ่มคน ต้องการยาเสพติด	กลุ่มผู้ติด (HIV/AIDS ผู้ติด)	กลุ่มเด็ก	กลุ่มเด็ก	กลุ่มเด็ก	กลุ่มเด็ก
----------------------------	----------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร

บทที่ 1 หลักการ มาตรฐาน และแนวโน้มนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน	1
1.1 ความหมาย และหลักการสิทธิมนุษยชน	2
1.1.1 ความหมายของสิทธิมนุษยชน	2
1.1.2 หลักการสิทธิมนุษยชน	3
1.2 พัฒรณ์ด้านสิทธิมนุษยชน	5
1.2.1 ปฏิญญาสาคลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	5
1.2.2 สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี	5
1.2.3 แนวโน้มนโยบายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่สำคัญ	13
1.3 แนวทางการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	22
1.3.1 ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ	22
1.3.2 คู่มือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน	22
1.3.3 การพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน (Human Rights Indicators) ของสำนักงาน ข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR)	26
1.3.4 รูปแบบแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทย	27
1.4 รัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของไทย	33
1.4.1 รัฐธรรมนูญ	33
1.4.2 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)	35
1.4.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)	38
1.4.4 แผนปฏิรูปประเทศ	42
1.4.5 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565)	44
1.4.6 การประกาศวาระแห่งชาติ สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการ	45

หน้า

พัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ 2 กบกวน ประเมินผลสัมฤทธิ์แผนสิทธิบุบຍชน ฉบับที่ 3	46
และรายงานที่เกี่ยวข้อง	
2.1 การทบทวนแผนสิทธิบุบຍชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557– 2561)	47
2.2 รายงานที่เกี่ยวข้อง	50
บทที่ 3 สาระสำคัญของร่างแผนสิทธิบุบຍชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4	55
3.1 ครอบแนวคิดการจัดทำแผนสิทธิบุบຍชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4	56
3.2 ทิศทางแผนสิทธิบุบຍชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4	57
3.3 แผนสิทธิบุบຍชนรายด้าน	59
(1) แผนสิทธิบุบຍชนด้านกระบวนการยุติธรรม	59
(2) แผนสิทธิบุบຍชนด้านการศึกษา	63
(3) แผนสิทธิบุบຍชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	66
(4) แผนสิทธิบุบຍชนด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ	69
(5) แผนสิทธิบุบຍชนด้านการขนส่ง	73
(6) แผนสิทธิบุบຍชนด้านสาธารณสุข	76
(7) แผนสิทธิบุบຍชนด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ	79
(8) แผนสิทธิบุบຍชนด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง	81
(9) แผนสิทธิบุบຍชนด้านท่องยุทธศัย	84
(10) แผนสิทธิบุบຍชนด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรม และศาสนา	88
3.4 แผนสิทธิบุบຍชนรายกลุ่ม	91
(1) แผนสิทธิบุบຍชนสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน	91
(2) แผนสิทธิบุบຍชนสำหรับกลุ่มนักปกป้องสิทธิบุบຍชน	95
(3) แผนสิทธิบุบຍชนสำหรับกลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์	98

หน้า

(4) แผนสิทธิมุชยชนสำหรับกลุ่มผู้พื้นที่ฯ	100
(5) แผนสิทธิมุชยชนสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ	102
(6) แผนสิทธิมุชยชนสำหรับกลุ่มคนพิการ	105
(7) แผนสิทธิมุชยชนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้เริร์ช ไรส์ัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง	107
(8) แผนสิทธิมุชยชนกลุ่มความหลากหลายทางเพศ	110
(9) แผนสิทธิมุชยชนกลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)	112
(10) แผนสิทธิมุชยชนกลุ่มสตรี	115
(11) แผนสิทธิมุชยชนกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มแรงงาน	118
(12) แผนสิทธิมุชยชนกลุ่มผู้เสียหายและพยาน	121
บทที่ 4 การขับเคลื่อน การติดตามประเมินผลแผนสิทธิบุคคล	124
แห่งชาติ ฉบับที่ 4	
4.1 ครอบแนวคิดของการแปลงแผนสิทธิมุชยชนสู่การปฏิบัติ	125
4.2 แนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติสู่การปฏิบัติ	125
4.3 บทบาทภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	129
4.4 การติดตามและประเมินผล	131
บรรณานุกรณ์	132

บทที่ ๑

หลักการ มาตรฐาน และแนวโน้มทาง
ด้านสิทธิมนุษยชน

บทที่ ๑

หลักการ มาตรฐาน และแนวโน้มภายด้านสิทธิมนุษยชน

๑.๑ ความหมาย หลักการ

๑.๑.๑ ความหมายของสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสาภว่าด้วยมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ไม่มีการนิยามคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ไว้โดยเฉพาะเจาะจง แต่เมื่อพิจารณาเนื้อหาของปฏิญญา จะเห็นถึงแนวความคิดพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ได้แก่

- (๑) ความอิสรภาพ และมีศักดิ์ศรีและสิทธิเท่าเทียมกัน
- (๒) การปฏิบัติต่อกันอย่างนั้นพนั่ง
- (๓) การมีสิทธิและเสรีภาพตามที่ระบุไว้ในปฏิญญา โดยไม่มีการจำกัดความแต่ต่างในเรื่องใด ๆ เช่น เข็อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือทางอื่นใดชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด
- (๔) การจำกัดความแต่ต่างของแต่ละบุคคลโดยอาศัยมูลฐานแห่งสถานะทางการเมืองทางการศอล หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศไทยหรือดินแดนซึ่งบุคคลสังกัดจะกระทำมิได้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ได้นิยามคำว่า “สิทธิมนุษยชน” หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมายไทย หรือตามหนังสือสัญญา ที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม”

จากแนวความคิดพื้นฐานดังกล่าวอาจจำกัดความสิทธิมนุษยชนออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

- (๑) สิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Civil and Political Rights) ได้แก่สิทธิตามธรรมชาติ ที่มีมาแต่เดิม คือ สิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สิน ความเสมอภาคความยุติธรรม การแสวงหาความสุข ความเป็นอยู่ที่ดีของตนและครอบครัว สิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง รวมทั้งการจำกัดเวลาทำงาน ตามสมควร เป็นต้น
- (๒) สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Economic Social and Cultural Rights) เช่น สิทธิในการศึกษา สิทธิที่จะจัดตั้งสถาบันรัฐ สถาบันการศึกษา สถาบันการคุ้มครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของตนและครอบครัว สิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง รวมทั้งการจำกัดเวลาทำงาน ตามสมควร เป็นต้น

และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของสิทธิต่าง ๆ ที่รัฐจะต้องเคารพและให้การคุ้มครองอาจแบ่ง สิทธิตามปฏิญญาสาภว่าด้วยสิทธิมนุษยชนออกเป็น ๖ กลุ่ม คือ

- (1) สิทธิในความปลอดภัย (Security Rights) ซึ่งคุ้มครองประชาชนจากอาชญากรรม เช่น การจลาจล การฉ้อลั้งเพื่อพันธุ์ การทรมาน การฆ่าเชิง เป็นต้น
- (2) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม (Right to Fair Trial & Due Process Rights) คุ้มครองประชาชนจากการบิดเบือนระบบกฎหมาย เช่น การจำคุกโดยไม่มีการดำเนินคดี การดำเนินคดีโดยลับ การลงโทษ เกินความจำเป็น เป็นต้น
- (3) สิทธิในเสรีภาพ (Liberty Rights) คุ้มครองเสรีภาพของประชาชนในเรื่องความเชื่อ การแสดงความคิดเห็น การสมาคม การชุมนุม และการเคลื่อนไหวต่างๆ
- (4) สิทธิทางการเมือง (Political Rights) คุ้มครองเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการกระทำต่าง ๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร การรวมกลุ่ม การประท้วง การเลือกตั้งและการเข้าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น
- (5) สิทธิในความเสมอภาค (Equality Rights) ซึ่งเป็นหลักประกันความเสมอภาคในความเป็นพลเมืองดี ความเสมอภาคเบื้องหน้ากฎหมาย และการไม่เลือกปฏิบัติ
- (6) สิทธิในสวัสดิการสังคม (Social or Welfare Rights) ซึ่งเรียกร้องให้มีการจัดการศึกษา สำหรับเด็กและคุ้มครองป้องกันความยากจนและความอดอยาด

1.1.2 หลักการสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย

- (1) เป็นสิทธิธรรมชาติ ติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด (Natural Rights) หมายความว่า มนุษย์ทุกคน มีสักดิ์ศรีประจำตัว ตั้งแต่เกิดมาเป็นมนุษย์ สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) นี้ ไม่มีใครมอบให้ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติได้กำหนดขึ้นในมนุษย์ทุกคน ความหมายของสักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง
  - (1.1) สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ คุณค่าของคนในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์
  - (1.2) การให้คุณค่าของมนุษย์ แบ่งเป็น 2 ประเภท
    - (1.2.1) คุณค่าของมนุษย์ในฐานะการดำรงตำแหน่งทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการมีอำนาจหรือการยึดครองทรัพยากรของสังคม
    - (1.2.2) คุณค่าของมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่งมีความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยก
  - (1.3) การกำหนดคุณค่าที่แตกต่างกันนำมาซึ่งการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ ผู้คนในสังคมโดยที่ไม่ได้ให้คุณค่าของฐานะตำแหน่งหรือเงินตรามากกว่า ซึ่งการให้คุณค่าแบบนี้นำมาซึ่ง การเลือกปฏิบัติจึงต้องปรับวิธีคิดและเน้นให้มีการปฏิบัติ โดยการให้คุณค่าของความเป็นคนในฐานะ ความเป็นมนุษย์ไม่ใช่ให้คุณค่าคนตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

(2) สิทธิมนุษยชนเป็นสากลและไม่สามารถถ่ายโอนกันได้ (Universality and Inalienability)

ความเป็น “สากล” หมายความว่า สิทธิมนุษยชนนั้นเป็นของคนทุกคน ไม่มีพรอมแ昏 คนทุกคนมีสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ เช่นเดียวกัน เพราะโดยหลักการแล้วถือว่า คนทุกคนย่อมถือว่า เป็นคนไม่ว่าอยู่ที่ไหนในโลก ไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ สัญชาติ เหล่ากำเนิดใดก็ตาม ย่อมมีสิทธิมนุษยชนประจำตัว ทุกคนไป จึงเรียกได้ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคน ไม่ว่าคน ๆ นั้น จะยากจนหรือร่ำรวย เป็นคนพิการ เป็นเด็กเป็นผู้หญิง

“ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้” หมายความว่า ในเมื่อสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิประจำตัว ของมนุษย์ มนุษย์แต่ละคนย่อมไม่สามารถมอบอำนาจหรือสิทธิมนุษยชนของตนให้แก่ผู้ใดได้ ไม่มีการครอบครอง สิทธิแทนกันแต่ก็ต่างจากการครอบครองที่ดิน หรือทรัพย์สิน เพราะสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ธรรมชาติ กำหนดขึ้น เป็นหลักการที่ทุกคนต้องปฏิบัติ แต่หากจะถามว่าในเมื่อสิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคนเช่นนี้แล้ว สามารถมีสิทธิมนุษยชนเฉพาะกลุ่มได้หรือไม่ ในทางสากลได้มีการจัดหมวดหมู่และกลุ่มของสิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิของกลุ่มเฉพาะและสิทธิตามประเดิมปัญหา เช่น สิทธิสตรี สิทธิเด็กสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ สิทธิของผู้ถูกภัย เป็นต้น

(3) สิทธิมนุษยชนไม่สามารถแยกเป็นส่วน ๆ ว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่ง (Indivisibility) กล่าวคือ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ไม่สามารถแบ่งแยกว่ามีความสำคัญกว่า สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิทธิทั้งสองประการนี้ต่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้น รัฐบาลได้ จำกัดว่าต้องพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ หรือต้องแก้ปัญหาปากท้องก่อน แล้วจึงค่อยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ย่อมขัดต่อหลักการนี้

(4) ความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non - Discrimination)

ความเสมอภาค คือ การที่ทุกคนควรได้รับจากส่วนที่ควรได้ ในฐานะเป็นคน เช่น การแจกของ ผู้ประสบภัยน้ำท่วม ทุกคนจะได้รับของจากขันพื้นฐาน เช่น ได้รับข้าวสาร อาหารแห้ง ยาป้องกันเห้าเปื้อย แต่หากมีครอบครัวหนึ่ง มีคนป่วยที่ต้องการยาเป็นพิเศษ หรือบางครอบครัวมีเด็กอ่อน ต้องได้รับน้ำผึ้งเพิ่ม สำหรับเด็ก ทางราชการสามารถเพิ่มยาและน้ำผึ้งให้แก่ครอบครัวเหล่านั้น นี่คือความเสมอภาคที่ได้รับ เพราะทุกคน ในครอบครัวได้รับແຈกสิ่งจำเป็นเพื่อการยังชีพแล้ว

หลักความเสมอภาค คือ ต้องมีการเปรียบเทียบกับของ 2 สิ่ง หรือ 2 เรื่อง และดูว่าอะไร คือสาระสำคัญของเรื่องนั้น หากสาระสำคัญของประเด็นได้รับการพิจารณาแล้ว ถือว่ามีความเสมอภาคกัน เช่น การที่รัฐจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลไม่เท่ากัน คนที่มีรายได้มากก็เสียภาษีมาก คนที่มีรายได้น้อยก็เสียภาษีน้อย คนที่มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดก็ไม่ต้องเสียภาษี แต่การมีรายได้มากหรือน้อยเป็นสาระสำคัญของการเก็บภาษี ซึ่งเป็นธรรมสำหรับประชาชน

หลักการเรื่องความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ ในสังคมไทยนั้น ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และต่อเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 ระบุว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้”

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ เด็ก สดร. ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

(5) การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธินั้น (Participation and Inclusion) หมายความว่า ประชาชนแต่ละคนและกลุ่มของประชาชนหรือประชาสังคมย่อมมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

1.2 พัฒกรดำเนินสิกธิบุคคล

1.2.1 ปฏิญญาสาがら้วัตถุสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสาがら้วัตถุสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งได้รับการรับรองโดยมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (General Assembly) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ซึ่งเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบันและประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสี่สิบแปดประเทศที่ได้รับรองปฏิญญาสาがらบบันนี้

ปฏิญญาสาがら้วัตถุสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) มีขอบข่ายของเนื้อหาซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นส่วนของอารมณบทซึ่งให้คำนิยามของหลักสิทธิมนุษยชนที่อิงกับสำนักธรรมชาติ (Natural School) ซึ่งกล่าวถึง “หลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่ว่า มนุษย์มีสิทธิติดตัวมาแต่เกิด มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคกัน” การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลจะกระทำมิได้ โดยรัฐมีหน้าที่ในการสร้างหลักประกันดังกล่าวในการวางแผนมาตรฐานด้านการเคารพสิทธิของรัฐและระหว่างกันของบุคคลในสังคม ส่วนที่สอง (Article 3 - 21) กล่าวถึงสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Civil and Political Rights) ส่วนที่สาม (Article 22 - 27) กล่าวถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Economic, Social and Cultural Rights) และส่วนที่สี่ (Article 28 - 30) กล่าวถึง “หน้าที่ของบุคคล สังคม และรัฐ โดยการที่จะต้องดำเนินการสร้างหลักประกันให้มีการคุ้มครองสิทธิที่ปรากฏในปฏิญญานี้ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง”

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) จึงถือเป็นเอกสารสำคัญในการกำหนดกรอบมาตรฐานสำหรับการออกแบบระบบการให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน ในปัจจุบัน และแม้ตัวปฏิญญาสากลฯ จะเป็นรูปแบบของเอกสารเชิงหลักการที่มาจากการข้อตกลงร่วมกันที่มิได้มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่ก็ถือเป็นจาริตประเพณีระหว่างประเทศที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ว่ามีสถานะเมื่อเป็นกฎหมายระหว่างประเทศอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่ได้รับการยอมรับจากประเทศที่รัฐต้องปฏิบัติโดยไม่มีข้อยกเว้น (jus cogens) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทยในช่วงหลัง โดยเฉพาะนับตั้งแต่ ฉบับ พ.ศ. 2540 ได้มีการพัฒนาเพื่อรองรับการให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความสอดคล้องกับ มาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

1.2.2 สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี

สหประชาชาติได้รับรองสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 9 ฉบับ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีแล้ว จำนวน 7 ฉบับ ได้แก่

1.2.2.1 กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สืบทอดและรักษาสิ่งที่สัมภาระไว้ (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights : ICESCR)

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยาบุญวัด และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2542 โดยทำถ้อยแถลงตีความ (Interpretative Declaration) ข้อ 1 เกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยมิให้ตีความรวมถึงการแบ่งแยกดินแดนหรือเอกสารทางการเมือง

เนื้อหาของกติกาฉบับนี้ มี 5 ส่วน 31 ข้อ 3 ส่วนแรก (ข้อ 1 - 15) เป็นสารบัญยุติ ว่าด้วยสิทธิต่าง ๆ ส่วนที่ 4 (ข้อ 16 - 25) ว่าด้วยการเสนอรายงานทั้งของรัฐภาคีและในระหว่างองค์กร ของสหประชาชาติของการให้ความช่วยเหลือ และการประชุมทางวิชาการและการตีความ และส่วนที่ 5 (ข้อ 26 - 31) ว่าด้วยการลงนามเข้าเป็นรัฐภาคี การมีผลบังคับใช้ ความครอบคลุมของกติกา การแก้ไข และการเก็บรักษาต้นฉบับทั้ง 5 ภาษา มีลักษณะเป็นวิธีสบัญญติ (ส่วนที่เป็นสารบัญยุติ 15 ข้อ กำหนดสิทธิต่าง ๆ ของประชาชน ได้แก่ การกำหนดเจตจำนงของตน การจัดการทรัพยากรและการประกันสิทธิ ของรัฐภาคี ที่จะต้องให้สิทธิแก่ทั้งประชาชนและผู้ที่ไม่ใช่คนชาติของตนการประกันสิทธิความเท่าเทียมกัน ในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมระหว่างชายหญิง และเพื่อความเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิบุคคล การเรียน การห้ามลิด落ต์ อนับถือสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน การรับรองสิทธิในการทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยสภาพการทำงาน ที่ยุติธรรม ค่าจ้างที่เป็นธรรมตามความเป็นอยู่ และสภาพการทำงานที่ปลอดภัยสุขลักษณะ การก่อตั้ง สถาบันแรงงาน สิทธิของคนงาน สิทธิในสวัสดิการสังคม การประกันสังคม สิทธิของครอบครัวในฐานะจำเป็น สังคมพื้นฐานทางธรรมชาติ สิทธิของมารดา เด็ก ผู้เยาว์ และความคุ้มครองสิทธิในมาตรฐานการคุ้มครองชีพ

ที่เพียงพอในปัจจัย 4 โดยเฉพาะเรื่องอาหารโดยปลอดจากความทิวทوي และการแบ่งสรรอาหาร สิทธิ์ด้านสุขภาพ สุขลักษณะ บริการทางการแพทย์ การควบคุมโรคระบาด โดยเฉพาะอนามัยทาง สิทธิทางการศึกษา ซึ่งผลกระทบศึกษาจะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่ให้เปล่าแก่ทุกคนและการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษาที่เหมาะสมเท่าเทียมกัน รวมถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องส่งเสริมให้มากที่สุด สิทธิ์ที่จะมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และการดูแลจากภาครัฐที่จะคุ้มครอง อนุรักษ์ และการพัฒนา รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และทางวัฒนธรรม

1.2.2.2 คติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ์政治和法律權利 (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคayanวัติ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2540 โดยมีคำแปลงตีความ (Interpretative Declaration) 2 ประดิษฐ์ ได้แก่ ข้อ 1 วรรค 1 เรื่องการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยมีได้หมายรวมถึงการแบ่งแยกดินแดนหรือเอกสารทางการเมือง และข้อ 20 วรรค 1 การโฆษณาชวนเชือเพื่อทำสังคม

เนื้อหาของคติกាជบันนี้ มี 6 ส่วน 53 ข้อ 3 ส่วนแรก (ข้อ 1 - 27) เป็นสารบัญญัติ ว่าด้วยสิทธิต่าง ๆ ส่วนที่ 4 (ข้อ 27 - 45) ว่าด้วยคณะกรรมการ และการเสนอรายงาน (ข้อ 40) การไก่ล่เกลี่ย ข้อร้องเรียนระหว่างประเทศเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของคติกาส่วนที่ 5 (ข้อ 46 - 47) ว่าด้วยการตีความ และส่วนที่ 6 (ข้อ 47 - 53) ว่าด้วยการลงนามเข้าเป็นภาคี การมีผลใช้บังคับ การแก้ไข การเก็บรักษาต้นฉบับทั้ง 5 ภาษาเป็นวิธีสารบัญญัติ ส่วนที่เป็นสารบัญญัติ 27 ข้อ กำหนดสิทธิต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นสิทธิ์ของประชาชน ซึ่งว่าด้วยการกำหนดสิทธิ์ของตนเองของประชาชนในเรื่องการเมือง และสามารถดำเนินการอย่างเสรีในการจัดการทรัพยากรและพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตน และการประกันสิทธิ์ของรัฐภาคี ที่จะต้องส่งเสริมให้บังเกิดผลตามสิทธิตั้งกล่าว โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ สิทธิ์เหล่านี้ รวมถึงสิทธิ์ที่จะมีชีวิตและการยกเลิกโทษประหารชีวิต การห้ามการทรมาน/ลงโทษทางรุณให้ร้าย การมีท่าทางเสรีภาพในความปลอดภัยของร่างกาย การห้ามการจับกุม โดยมีได้ทำผิดกฎหมาย การปฏิบัติต่อผู้ถูกจับกุมด้วยมนุษยธรรม เสรีภาพในการเลือกถือที่อยู่อาศัย ความเสมอภาคในด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมทางศาล สิทธิ์ในสถานะบุคคล สิทธิ์ในความเป็นส่วนตัว สิทธิ์เสรีภาพทางความคิดและศาสนา การห้ามการโฆษณาชวนเชือ เพื่อการสังคม และการเกลียดชังเผ่าพันธุ์ สิทธิ์ในการชุมนุมอย่างสงบ การรวมตัวเป็นสมาคม การคุ้มครองครอบครัวและการสมรส สิทธิ์ของเด็กในด้านการคุ้มครอง การมีทะเบียนเกิดและสัญชาติ การมีสิทธิ์มีส่วนในการบริหารบ้านเมืองและสิทธิ์ของชนกลุ่มน้อย

1.2.2.3 อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women : CEDAW)

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 กันยายน ๒๕๒๘ โดยทำคำแปลงตีความ (Interpretative Declaration) ว่า ข้อบทในอนุสัญญา CEDAW ต้อง溯คดล้องกับรัฐธรรมนูญไทย และตั้งข้อสงวน (Reservation) ไว้ ๑ ข้อ ได้แก่ ข้อ 29 เกี่ยวกับการเสนอเรื่องให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิจารณาในกรณีพิพาทระหว่างรัฐภาคี

เนื้อหาของอนุสัญญานี้มี ๖ ส่วน ๓๐ ข้อ ๔ ส่วนแรก (ข้อ ๑ - ๑๖) กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่าเลือกปฏิบัติต่อสตรี พัณฑรสนิของรัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรีฯ ฯ ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๗ - ๙) กล่าวถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในด้านการเมืองและการดำรงชีวิต เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง ส่วนที่ ๓ (ข้อ ๑๐ - ๑๔) กล่าวถึงสิทธิของสตรีที่จะต้องได้รับการดูแลทางเศรษฐกิจ การป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในสถานที่ทำงาน และการเข้าถึงบริการสุขภาพ ฯ ฯ ส่วนที่ ๔ (ข้อ ๑๕ - ๑๖) กล่าวถึงความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในด้านกฎหมาย ส่วนที่ ๕ (ข้อ ๑๗ - ๒๒) กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พัณฑรสนิของรัฐในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ส่วนที่ ๖ (ข้อ ๒๓ - ๓๐) กล่าวถึงการมิให้มีข้อบทของอนุสัญญาที่จะขัดต่อกฎหมายภายในที่ดำเนินการมากกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่การนำพัณฑรสนิไปปฏิบัติในระดับประเทศไทย ฯ ฯ ส่วนที่เป็นสารบัญตัว ๑๖ ข้อ จึงกำหนดความหมายของ “การเลือกปฏิบัติต่อสตรี” ซึ่งจะต้องถูกประณามและจัดทุกประการโดยไม่ซักซ้ำและบรรจุหลักการความเสมอภาคของ ๒ เพศ ไว้เป็นหลักประกันในรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่จะจัดการให้เกิดความก้าวหน้ายิ่งเต็มที่ของสตรี ทั้งโดยการออกมาตรการพิเศษ เร่งรัด ปรับแบบแผนทางสังคม วัฒนธรรม และระบบครอบครัวเพื่อความเสมอภาค การปราบปรามการค้าสตรีในทุกรูปแบบ จัดการเลือกปฏิบัติในด้านการเมือง การเป็นผู้แทนรัฐบาล การร่วมงานในองค์กรระหว่างประเทศ การได้มาและคงไว้ซึ่งสัญชาติของสตรีและบุตร ความเสมอภาคทางการศึกษาการจ้างงาน ค่าตอบแทน การคุ้มครองสุขภาพ การตั้งครรภ์ และการคลอดบุตร สิทธิประโยชน์ด้านครอบครัว ศินเชื่อกីฬา นันนาการ วัฒนธรรม จัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในชนบท ทั้งด้านเศรษฐกิจ การพัฒนา สุขภาพประกันสังคม การศึกษา ฝึกอบรม การรวมกลุ่มพึงตนเอง ความเสมอภาคทางกฎหมาย ตลอดจนสิทธิในการสมรสและความสามัคันทางครอบครัว

1.2.2.4 อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination : ICERD)

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยภาคยานุวัติ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ โดยทำคำแปลงตีความ (Interpretative Declaration) ไว้ว่าจะไม่รับพัณฑรสนิเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทยและกฎหมายไทยบัญญัติไว้ รวมทั้งมีข้อส่วน (Reservation) 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 22 ในเรื่อง การเจรจาตกลงในเรื่องข้อพิพาทที่ไม่สามารถตกลงกันได้และเสนอให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิจารณา เนื้อหาของอนุสัญญา มี 3 ส่วน 25 ข้อ ส่วนแรก (ข้อ 1 - 7) กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่าการเลือกปฏิบัติ ทางเชื้อชาติ ว่าหมายถึง การจำแนก กีดกัน การจำกัดหรือการเอื้ออำนวยพิเศษ เพราะเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสาย ชาติกำเนิด หรือเชื้อพันธุ์ และการดำเนินมาตรการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ส่วนที่ 2 (ข้อ 8 - 16) กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ พัฒนาระบบของรัฐ ในภาระจัดทำรายงาน และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ส่วนที่ 3 (ข้อ 17 - 25) กล่าวถึงกระบวนการเข้าเป็นภาคีและการแก้ไขบทบัญญัติเพิ่มเติมของอนุสัญญา สารบัญ 7 ข้อ ของอนุสัญญาฉบับนี้กำหนด ความหมายของ “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” การตีความและมาตรการพิเศษที่จัดขึ้นตามความจำเป็น ด้วยเจตนาเพื่อประกันความก้าวหน้าของกลุ่มคนบางกลุ่ม ที่ต้องการความคุ้มครองและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน การประนามการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและการประกันการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลกลุ่มหรือสถาบัน หรือสนับสนุนการเลือกปฏิบัติเหล่านี้ การดำเนินมาตรการที่จะแก้ไขภูมิเบียงที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสนับสนุนการประสานเชื้อชาติเข้าด้วยกันการจัดให้มีมาตรการพิเศษช่วยร่วม เพื่อสนับสนุนการคุ้มครองกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม เพื่อให้ได้รับสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาค การประนาม การแบ่งแยกทางเชื้อชาติ ผิว การโฆษณาชวนเชื่อในเรื่องความเห็นอกลางของบางชนกลุ่ม การเกลียดชังระหว่าง เชื้อชาติ การลงโทษตามกฎหมายต่อการกระทำการประนามเหล่านี้ และห้ามการดำเนินการส่งเสริม กระตุ้นการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การประกันสิทธิของทุกคนให้เสมอภาคกันตามกฎหมายภายใต้ ศาลและกระบวนการยุติธรรม การคุ้มครองของรัฐ การใช้สิทธิอย่างทั่วถึงและเสมอภาคในทางการเมือง กิจกรรมสาธารณะ และบริการสาธารณะสิทธิของพลเมืองในเรื่องต่าง ๆ ทุกเรื่อง เช่น การมีสิ่งพัฒนา การครอบ สัญชาติ การสมรสและเลือกคู่สมรส การรับมรดก สิทธิเสรีภาพทางความคิดเห็น การนับถือศาสนา การชุมนุม สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งในด้านการทำงาน ที่อยู่อาศัย การสาธารณสุข การศึกษา กิจกรรมทางวัฒนธรรมและบริการต่าง ๆ และการประกันสิทธิของรัฐที่จะให้ความคุ้มครองแก่ทุกคนในอาณาเขต จากการเลือกปฏิบัติเหล่านี้ รวมถึงสิทธิที่จะร้องขอค่าทดแทนจากศาลเพื่อชดใช้ความเสียหายอันเป็นผลจาก การเลือกปฏิบัติเหล่านี้

1.2.2.5 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child : CRC)

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) โดยการภาคนานุรัติ โดยมีผล บังคับใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 ปัจจุบันมีข้อส่วน (Reservation) 1 ข้อ ได้แก่ เรื่องสถานะของเด็กผู้ลี้ภัย เนื้อหาของอนุสัญญาฉบับนี้ มี 3 ส่วน 54 ข้อ ส่วนแรก (ข้อ 1 - 41) กล่าวถึงหลักการและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่เด็กพึงได้รับ ประกอบด้วย สิทธิและเสรีภาพของเด็กโดยทั่วไป การคุ้มครองร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ และสวัสดิ

ภาพของเด็ก การให้สวัสดิการสังคมแก่เด็ก การคุ้มครองสิทธิทางแพ่ง การคุ้มครองเด็กที่มีปัญหาความประพฤติ หรือกระทำการมิชอบทางอาชญา การคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส ส่วนที่ 2 (ข้อ 42 - 45) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ และแบบพิธีซึ่งประเทศไทยให้สัตยบันไดอนุสัญญาต้องปฏิบัติตาม ส่วนที่ 3 (ข้อ 46 - 54) กล่าวถึงกลไกของอนุสัญญา ซึ่งกำหนดวิธีการติดตามดูแลและการปฏิบัติตามอนุสัญญา และกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการใช้บังคับส่วนที่เป็นสารบัญถัดไป 40 ข้อ ประกอบด้วยความหมายของ “เด็ก” การประกันสิทธิพื้นฐานของรัฐภาคี ต่อเด็กในเขตอำนาจของตนบนสิทธิพื้นฐาน 4 ประการ คือ สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม การไม่เลือกปฏิบัติ การดำเนินถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก การประกันสิทธิที่จะมีชีวิต การมีชื่อ มีสัญชาติ เอกลักษณ์ การอยู่ร่วมกันระหว่างเด็กกับบิดามารดา ครอบครัว และสภาพสังคมของเด็ก การประกัน การเคารพต่อความรับผิดชอบและสิทธิหน้าที่ของบิดามารดา ครอบครัว และสภาพสังคมของเด็ก การประกันสิทธิที่จะมีชีวิต การมีชื่อ มีสัญชาติ เอกลักษณ์ การอยู่ร่วมกันระหว่างเด็กกับบิดามารดาและครอบครัว และการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน สิทธิเสรีภาพของเด็กในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก การแสดงหา/ได้รับข้อมูลข่าวสาร ความคิด มโนธรรม ศาสนา การสมาคม ความเป็นส่วนตัว การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารจากสื่อ และการคุ้มครองจากข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตราย การช่วยเหลือบิดามารดาผู้ปกครอง ให้สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ การคุ้มครองจากความรุนแรงทั้งปวง การดูแลทางเลือกสำหรับเด็ก การรับเด็กเป็นบุตร บุญธรรม การร้องขอสถานะผู้ลี้ภัย การดูแลเด็กพิการ การดูแลสุขภาพและการสาธารณสุขสำหรับเด็ก และมารดา การประกันสังคม การได้รับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เพียงพอ การศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม นั้นทนาการ การคุ้มครองจากการถูกแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยาเสพติด เพศ การลักพา ขาย ค้าเด็ก การคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์ทุกรูปแบบ การถูกทรมานหรือ ลงโทษที่โหดร้ายไม่มุขยธรรม การพิพาทด้วยอาชญากรรมพื้นฟูจิตใจและการกลับคืนสู่สังคม การคุ้มครองเด็ก ที่ต้องประสบปัญหาด้านกฎหมายและต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และผลกระทบของอนุสัญญา นี้ ต่อกฎหมายเดิมที่มีอยู่

**1.2.2.6 อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประดิษฐ์หรือการลงโทษอันที่โหดร้าย
เรื่องมุขยธรรมหรือยำเยี้ยศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT)**

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา CAT ซึ่งมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2550 เป็นต้นมา โดยมีการจัดทำถ้อยແผลงตีความ (Interpretative Declaration) จำนวน 3 ข้อได้แก่ ข้อที่ 1 เรื่องคำนิยาม ของคำว่า “การทรมาน” เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ที่ใช้บังคับในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติจำกัดความโดยเฉพาะ ประเทศไทยจึงตีความความหมายของคำว่า “การทรมาน” ตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ข้อที่ 4 เรื่องการกำหนดให้การทรมานทั้งปวงเป็นความผิด ที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญาและนำหลักการนี้ไปใช้กับการพยายาม การสมรู้ร่วมคิด และการมีส่วนร่วม

ในการทราบ ประเทศไทยตีความในกรณีดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ข้อบที่ ๕ เรื่องให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการต่าง ๆ ที่อาจจำเป็นเพื่อให้ตนมีเขตอำนาจหน้าที่ความผิดที่อ้างถึงตามข้อบที่ ๔ โดยประเทศไทยตีความว่า เขตอำนาจหน้าที่ความผิดดังกล่าวเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และตั้งข้อสงวน (Reservation) ๑ ข้อ ได้แก่ ข้อบทที่ ๓๐ วรรคหนึ่ง โดยประเทศไทยไม่รับผูกพันตามข้อบทดังกล่าว (ซึ่งระบุให้นำข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความหรือการนำอนุสัญญา ไปใช้ ขึ้นสู่การวินิจฉัยซึ่งขาดของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้หากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ) ซึ่งการจัดทำข้อสงวนในข้อนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อยยอมรับอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นการล่วงหน้า เว้นเสียแต่ว่าจะพิจารณาเห็นสมควรเป็นกรณี ๆ ไป

อนุสัญญา มีวัตถุประสงค์ในการระงับและยับยั้งการทราบ รวมทั้งป้องกันมิให้องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใดที่เป็นการยุยง ยินยอม รู้เห็นเป็นใจ ข่มขู่หรือบังคับขู่เข็ญที่จะเป็นการทราบโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าทางกายหรือทางจิตใจ ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามารถทั้งการบังคับขู่เข็ญและการลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามารถทำหรือถูกลงโทษได้กระทำ

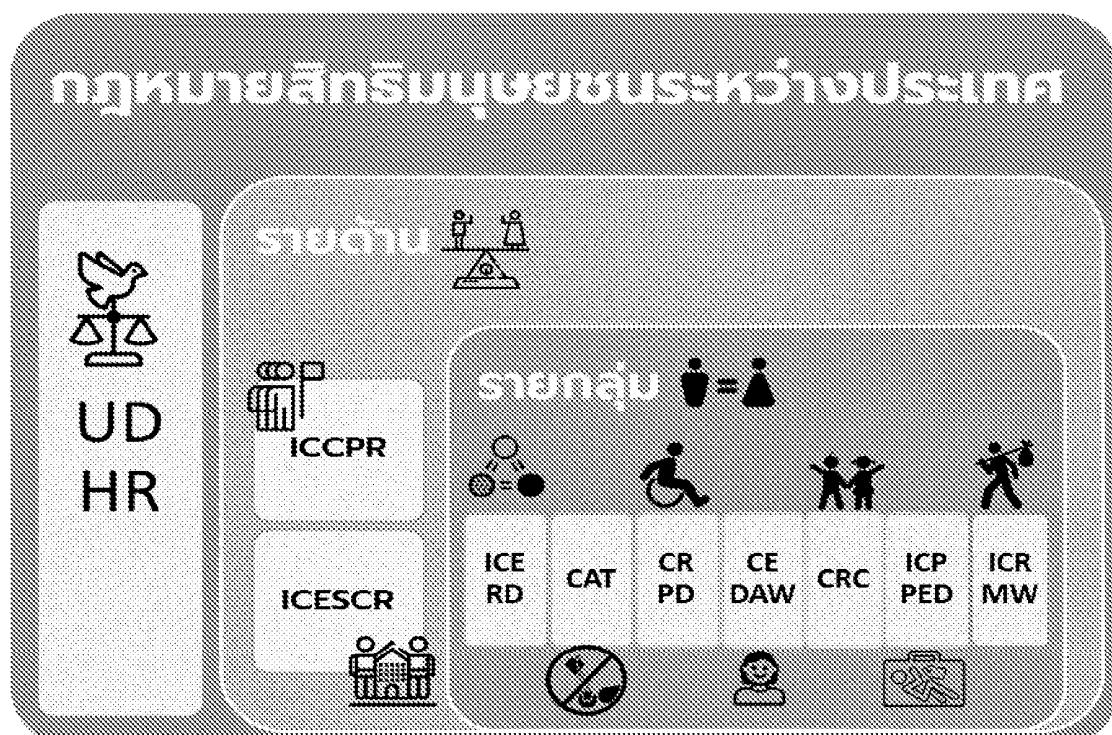
1.2.2.7 อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD)

ประเทศไทยได้ยื่นสัตยาบันสารลงนามอนุสัญญา CRPD เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2551 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 สิงหาคม 2551 และได้ทำคำแปลงตีความ (Interpretative Declaration) ต่อข้อ 17 ของอนุสัญญา

เนื้อหาของอนุสัญญาฉบับนี้มี 4 ส่วน 50 ข้อ ส่วนที่ 1 (ข้อ 1 - 3) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ คำนิยาม และหลักการทั่วไป อาทิ การเคารพศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด เสรีภาพในการตัดสินใจด้วยตนเอง ความเป็นอิสระของบุคคล การไม่เลือกปฏิบัติ การมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในสังคม การเคารพความแตกต่างความเท่าเทียมของโอกาส และความสามารถในการเข้าถึง ฯลฯ ส่วนที่ 2 (ข้อ 4 - 8) กล่าวถึงพันธกรณีทั่วไปความเท่าเทียมกันและการไม่เลือกปฏิบัติ สตรีพิการ เด็กพิการ และการสร้างความตระหนักรู้กับคนพิการในสังคม ส่วนที่ 3 (ข้อ 9 - 30) กล่าวถึงสิทธิของคนพิการ อาทิ การจ้างงาน สุขภาพ การศึกษา เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการย้ายถิ่นฐาน เสรีภาพจากการถูกทรมาน สิทธิในการสร้างครอบครัว ฯลฯ ส่วนที่ 4 (ข้อ 31 - 50) กล่าวถึงการเก็บรวบรวมสถิติข้อมูล ความร่วมมือระหว่างประเทศ การตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานตามอนุสัญญา และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญา ฯลฯ

สาระสำคัญของอนุสัญญาฯ คือ รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องขัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในทุกรูปแบบ ทั้งในด้านกฎหมาย การปกครอง และการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อประกันการเข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันของคนพิการ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพการขนส่ง ข้อมูลข่าวสารและบริการสาธารณะ การยอมรับความเท่าเทียมกันของคนพิการในทางกฎหมาย สำหรับโอกาสในการรับการศึกษา การเข้าทำงาน การรักษาพยาบาล การประกันสิทธิและโอกาสที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ รัฐภาคีจะต้องกำหนดผู้ประสานงาน (focal points) และกลไกประสานงานในรัฐบาล เพื่อเป็นกลไกหลักในการผลักดันและตรวจสอบการอนุวัติอนุสัญญาฯ โดยจะต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเต็มที่และรัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องเผยแพร่องุสัญญาฯ ให้ประชาชนทั่วไปทราบอย่างทั่วถึง โดยรวมถึงการเผยแพร่ในรูปแบบที่คนพิการในด้านต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ รัฐภาคีต้องเสนอรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการภายใน 2 ปี นับวันที่อนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับกับรัฐภาคีนั้น ๆ นอกจากนี้ ยังมีสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยยังไม่ได้เป็นภาคีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance : ICPPED)¹ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว (International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families : ICRMW)

แผนภาพที่ 1 แสดงความเชื่อมโยงของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

1.2.3 แนวโน้มรายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่สำคัญ

1.2.3.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาของโลก ภายหลัง ปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) ที่องค์การสหประชาชาติ กำหนดต่อเนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (Millennium Development Goals) ซึ่งจะบรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่กันยายน ปี 2558 ถึงสิงหาคม 2573 โดยประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 169 เป้าหมายประสงค์ และ 230 ตัวชี้วัด

สำหรับ SDGs ได้ให้การยอมรับหลักการว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชนบนพื้นฐานของกฎหมายสหประชาชาติ ปฏิญญาสาขาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน โดยเน้นประเด็นสำคัญ ดังนี้

- (1) มนุษย์ทุกคนจะต้องดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ
- (2) การเคารพในสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ ความยุติธรรม การได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน การไม่เลือกปฏิบัติ การเคารพในเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม จะทำให้มนุษย์ได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการแบ่งปันความเจริญเติบโต
- (3) เด็กทุกคนจะต้องเดิบโตขึ้นมาอย่างเสรี โดยปราศจากความหวาดกลัวและการถูกเอกสารณาเบรียบ
- (4) สตรีและเด็กหญิงจะต้องได้รับโอกาสที่เท่าเทียม รวมทั้งการเสริมสร้างอำนาจ (Empowerment) โดยปราศจากอุปสรรคทางกฎหมาย สังคม และเศรษฐกิจ
- (5) สังคมจะต้องมีความยุติธรรม ขันติธรรม (Tolerance) เปิดกว้าง และส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยเน้นมาตรการและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาส ต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงเด็ก เยาวชน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้สูงอายุ ชนพื้นเมืองดั้งเดิม ผู้ลี้ภัย ผู้ยายถิ่นฐานภายในประเทศ และแรงงานย้ายถิ่นฐานตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ
- (6) รักษาต้องมีความรับผิดชอบในการเคารพ (Respect) คุ้มครอง (Protect) และดำเนินการให้สิทธิมนุษยชน ตลอดจนเสริมภาพขั้นพื้นฐานนั้น ๆ เกิดขึ้นจริง (Fullfill) โดยไม่คำนึงความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติกำเนิด ความพิการของร่างกาย หรือสถานะทางสังคมอื่น ๆ

ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเป็นแนวทางหรือเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ปฏิบัติในการส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน

เพื่อให้สามารถเข้าถึงสิทธิอันจะเป็นได้รับในแต่ละเรื่องอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้เกิดแก่ประชาชนเพิ่มความเข้มแข็งตามหลักนิตรัฐ และสร้างรากฐานที่เข้มแข็งให้กับสังคมไทย

ตารางที่ ๑ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาธิ ห้อง ๑๗ ด้าน

เป้าหมายที่ ๑	เป้าหมายที่ ๒	เป้าหมายที่ ๓
๑. ขั้นดความยากจน ในทุกรูปแบบและ ในทุกที่	<ul style="list-style-type: none"> ● ประสมความสำเร็จในการลดความยากจน อย่างรุนแรง ● เป็นเป้าหมายเดียวในเป้าหมาย ๑๗ ด้าน ซึ่งประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายแล้ว ● ปัจจุบันมีประชากรต่ำกวาร้อยละ ๐.๖ ที่อาศัย อยู่ได้ด้วยความยากจน 	<ul style="list-style-type: none"> ● เร่งลดหนี้สินของครัวเรือนโดยเร่งส่งเสริม การออม ● แนวการเพิ่มสวัสดิการสังคมและระบบป้องกัน ภัยทางสังคมแก่กลุ่มประชาชน เช่นแรงงาน ไร้ทักษะ เกษตรกรรายย่อย ครัวเรือนที่มีผู้ดูแล เป็นผู้นำ คุณน ศนพิการ และผู้สูงอายุ ● พัฒนาแผนชีวิตรถเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมต่อไป เช่น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
๒. ขั้นดความพิเศษ สร้างความมั่นคง ทางอาหารและส่งเสริม การเกษตรอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความได้เปรียบในด้านการเป็นประเทศ เกษตรกรรมและการมีชื่อเสียงในฐานครัว ของโลก ● ยังมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของ ภูมิอากาศ ภาวะโลกร้อน และแรงงานวัยทำงาน ที่ลดลงจากสังคมผู้สูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> ● สร้างจิตสำนึกให้เกษตรกรและผู้ประกอบการ ในการสร้างสมดุลระหว่างกำไรและการรักษา สิ่งแวดล้อม ● เปลี่ยนรูปแบบเกษตรกรรมจากพื้นที่ขนาดใหญ่ ปลูกชนิดเดียว และใช้สารเคมีจำนวนมากเป็นการ ทำเกษตรผสมผสานที่อนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ● พัฒนาเกษตรกรให้มีภูมิคุ้มกันจากการเสี่ยง จากอัชีพในด้านต่างๆ
๓. การมีสุขภาพดี ความเป็นอยู่ที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบประกันสุขภาพที่ครอบคลุมช่วยลด รายจ่ายจากการรักษาพยาบาลของผู้暮年รายเด่นอย่าง ● ยังคงมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ ระหว่างประเทศน จากระบบที่แยกต่างหาก กัน และความเหลื่อมล้ำในระดับพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> ● รักษาเสถียรภาพทางการค้าสั่งของงบประมาณ ด้านสาธารณสุขเพื่อให้พร้อมรับการเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ ● สร้างเสริมให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ในการดูแล ตนเองเพื่อลดภาระของรัฐ ● ลดความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากร ระหว่างประชาชนในเขตเมืองและชนบท
๔. การศึกษาที่เท่าเทียม	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความสำเร็จในการสร้างความครอบคลุม ในการเข้าถึงการศึกษาในเชิงปริมาณ เช่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● สร้างเสริมระบบการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นจุด ศูนย์กลางและการฝึกการคิดวิเคราะห์แทนการ

เป้าหมายยุทธศาสตร์	เป้าหมายยุทธศาสตร์	เป้าหมายยุทธศาสตร์
การขยายการศึกษาภาคบังคับ	เรียนแบบท่องจำ	
<ul style="list-style-type: none"> งบประมาณที่จัดสรรให้กับการศึกษายังคงมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพไม่มากนัก และไม่เกิดประโยชน์กับผู้เรียนเท่าที่ควร 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษา ระหว่างเด็กในเขตเมืองและเขตชนบท ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาที่โปร่งใสและเป็นรูปธรรมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง 	
5. ความท้าทายทางเพศ	<ul style="list-style-type: none"> มีการพัฒนาภาษาขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ที่อยู่ในบริบทเดียวกัน ไม่มีอุปสรรคบางประการ เช่น ศาสนา หรือความเชื่อใน การพัฒนาตัวเองในทางเพศ 	<ul style="list-style-type: none"> เร่งแก้ปัญหาความมุ่นదิ้นและลดอัตราการตั้งครรภ์และลดอัตราการต้องดูแลเด็กและเด็กต่อ ส่งเสริมแนวทางการป้องกันแรงงานเด็กและสตรีที่อยู่ในท่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับเศรษฐกิจของระบบ ลดสิ่งที่บ้าเสื่อมของการรุนแรงและค่านิยม ในการปฏิบัติที่ผิดต่อเด็กและสตรี
6.การจัดการน้ำและสุขาภิบาล	<ul style="list-style-type: none"> มีแหล่งทรัพยากรน้ำทางธรรมชาติที่หลากหลาย ยังขาดการจัดการน้ำที่ประสิทธิภาพที่ควบคุม ปริมาณน้ำให้พอเหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา 	<ul style="list-style-type: none"> จัดการและบริหารน้ำอย่างเป็นระบบทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ สร้างจิตสำนึกระดับชาติและความเข้มแข็งของชุมชน และปัจเจกบุคคลในการจัดการแหล่งน้ำและบําบัดน้ำเสีย
7. พัฒนาสังคมที่ทุกคนเข้าถึงได้	<ul style="list-style-type: none"> ประชากรเกือบทั้งหมดสามารถเข้าถึง พลังงานได้ มีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งพลังงาน ควรบอนต่อ 	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาแหล่งพลังงานทดแทน ลดความเสี่ยงด้านพลังงาน ยังอาจเกิดขึ้น จากความต้องการพลังงานในภาคอุตสาหกรรม ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แก้ไขปัญหาผลกระทบต่าง ๆ จากการผลิต พลังงานที่เกิดขึ้นกับชนชั้นราบทื้อย่างจริงจัง
8. การจ้างงานที่มีคุณค่า และการเติบโตทางเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในช่วงก่อนปี 2543 แต่เริ่มมีการชะลอตัวของการเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา อันเป็นผลจากความไม่มั่นคงทางการเมือง และโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ติดกับดักประเทศไทยได้ปานกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> เน้นการเติบโตที่ครอบคลุมและเอื้อประโยชน์ กับทุกกลุ่ม ส่งเสริมภาคธุรกิจที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง และพัฒนาแรงงานให้มีทักษะ ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและย่อมและเศรษฐกิจของระบบ ขัดแย้งงานทางศาสนาและแรงงานจากการค้ามนุษย์

รายการ	รายการประเมิน	รายการต้องการปรับปรุง
9. อุตสาหกรรมนวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> มีโครงการพัฒนาระบบการคุณภาพมาตรฐานอย่างกว้างขวาง มีความเห็นชอบสำหรับการเข้าถึงระบบสารสนเทศที่มีมาตรฐานสูง 	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น และกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มเครือข่ายการแข่งขันส่งเสริมลักษณะเชื่อมโยง เขตเมืองและเขตชนบท เปลี่ยนผ่านการผลิตไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มสูง ส่งเสริมการวิจัยที่พัฒนานวัตกรรม สร้างโครงสร้างพื้นที่ทางด้านกายภาพที่ดี และพัฒนาหลักสูตรของสถาบันศึกษาให้ตอบรับกับความต้องการแรงงานทักษะในอุตสาหกรรมใหม่
10. ลดความเหลื่อมล้ำ	<ul style="list-style-type: none"> สามารถลดจำนวนคนจนลงได้ แต่ช่องว่างของการพัฒนาชั้นคนมีอยู่และอาจกว้างขึ้น มีประเด็นท้าทายในการเปลี่ยนกฎหมายที่เอื้อต่อการสืบทอดความมั่งคั่งของกลุ่มนายทุน และผู้มีรายได้สูง 	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิรูปกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายรายได้ เช่น กฎหมายภาษีที่ติด ส่งเสริมมาตรการเพิ่มรายได้ของกลุ่มรายได้ระดับล่างให้เพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของประเทศ พัฒนามาตรการการกระจายทรัพยากรสาธารณะที่เป็นธรรมและเสมอภาค นำมาตรการทางการคลัง รายได้ และการจ้างงานที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมาใช้อย่างจริงจัง
11. ยึดเคลื่อนที่ภูมิภาคอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> มีการขยายตัวของเขตเมืองอย่างรวดเร็ว ยังคงมีปัญหาทางด้านการคุณภาพระหว่างที่พักอาศัยและที่ทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเขตเมือง 	<ul style="list-style-type: none"> ระบุแนวทางการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ที่พร้อมรองรับการขยายตัวของตัวเมืองอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเสมอภาคในเขตเมือง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ อย่างหลากหลาย ดำเนินนโยบายการพัฒนาเมืองที่เป็นองค์รวม และบูรณาการแผนและนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยในการพัฒนา ส่งเสริมการสร้างอาชีวะและที่พักอาศัยโดยใช้วัสดุในพื้นที่

เป้าหมายยุทธศาสตร์	เป้าหมายยุทธศาสตร์	เป้าหมายยุทธศาสตร์
12. แผนการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> การจัดการขยะจากการบริโภคยังคงเป็นไปอย่างไม่โปรตีสิทธิภาพ ประชาชนยังคงมีความตระหนักรู้ไม่มากนักในเรื่องผลกระทบเชิงลบจากการผลิตและบริโภคที่ไม่ยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> เร่งสร้างจิตสำนึกของสาธารณะและชุมชนในการพัฒนาแนวทางบรรเทาปัญหาเชิงลบจากผลกระทบและบริโภคที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สร้างแรงจูงใจแก่ประชาชนและธุรกิจที่มีจริยธรรมในการดำเนินชีพและการประกอบการ เพิ่มความพยายามในการอนุรักษ์พื้นที่ที่สูญเสียจากการที่ทรัพยากรถูกทำลายเนื่องจากปริมาณน้ำท่องเที่ยวที่เกินกว่าสมดุลทางธรรมชาติ
13. การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	<ul style="list-style-type: none"> สามารถชันยังคงมีความตระหนักรู้ความสำคัญและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศค่อนข้างน้อย แนวทางการจัดการและรับมือกับปัญหาขยะเป็นแนวทางในเชิงตั้งรับมากกว่าการป้องกัน 	<ul style="list-style-type: none"> เปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตพลังงานจากภาระใช้สารหินไปสู่การผลิตพลังงานทดแทน ழบยกิจกรรมการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ เช่นกันในหลายที่ที่ยังขาดหายไป เช่นพืชป่าและป่าประทัด พัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างจิตสำนึกให้กับสาธารณะ และเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจที่มีส่วนขยายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
14. การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล	<ul style="list-style-type: none"> ทรัพยากรทางทะเลถูกทำลายไปค่อนข้างมากจากการเร่งพัฒนาอุตสาหกรรม การขันส่งและการท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> ป้องกันและลดผลกระทบทางทะเลต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการอุตสาหกรรม การขันส่งและการท่องเที่ยว พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการวิจัยและการอนุรักษ์ทางทะเล ควบคุมการประมงให้พอเหมาะสมและปรับปรุงการท่าประมงที่ผิดกฎหมายและเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล
15. การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> ผู้คนป่าเถื่อนทำลายไปมากในอดีต จากปัญหาการขาดที่ดินที่กิน และกฎหมายที่ล้าหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> หยุดการบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่าและเพิ่มมาตรการในการฟื้นฟูผืนป่าที่ถูกทำลาย

๑๖. สังคมสbus ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก	๑๗. ความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	๑๘. การจัดการภัยคุกคาม ความเสี่ยง และความไม่สงบ
<ul style="list-style-type: none"> ● คุณภาพของพื้นดินถูกทำลายไปมากจาก การใช้จดหมายเดินและป้ายหน้าท่าวม 	<ul style="list-style-type: none"> ● สนับสนุนการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนที่สร้าง ความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ในแต่ละช่วงเวลา ● พัฒนามาตรการปกป้องความหลากหลายชีวิตร ระบบันเเวศน์ ● ปฏิรูปกฎหมายป่าไม้และที่ดินที่อยู่อาศัยให้ เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> ● เกิดความแตกแยกทางความคิดของบุคคล ในสังคมทั้งด้านการเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม ● กฎหมายหลายข้อถูกตั้งคำนำจากนานาชาติ ในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ● ม่องหาแนวทางการแก้ไขอย่างยั่งยืนและ เป็นประชาธิปไตยในการแก้ไขปัญหาทางการ เมืองและสังคม ● เพิ่มความโปร่งใส ประสิทธิภาพ และการตรวจสอบ ได้ขององค์กรต่าง ๆ ● ปกป้องสิทธิมนุษยชนและรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพ ในการ แสดงออกและการชุมนุม ● กำจัดกระบวนการค้ามนุษย์ซึ่งมักแฝงอยู่ใน ธุรกิจดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

๑.๒.๓.๒ กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR)

กระบวนการ UPR เป็นกลไกภายใต้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council : HRC) การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภาพรวมรายประเทศ โดยใช้ปัจจัย กับประเทศสมาชิกสหประชาชาติทุกประเทศ (193 ประเทศ) ทั้งนี้ ทุกประเทศจะต้องจัดทำและนำเสนอ รายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการทบทวนรายงาน UPR นั้น เป็นกลไกที่รัฐ

ทบทวนกันเองในลักษณะเพื่อนช่วยเตือนเพื่อน (Peer Review) โดยจะครอบคลุมประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยนั้น ๆ ทุกด้าน ทั้งนี้ ในช่วงการทบทวนแต่ละประเทศจะต้องรับฟังข้อเสนอแนะจากประเทศอื่น ๆ และพิจารณาตอบรับข้อเสนอแนะ รวมถึงอาจประกาศคำมั่นโดยสมควรใจ จากนั้นจึงนำมาปฏิบัติและรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการให้แก่คณะกรรมการ UPR ในแต่ละรอบรายงาน

ประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการ UPR เนื่องจากเป็นกลไกที่ทุกประเทศสมาชิกของสหประชาชาติเข้าร่วมอย่างเท่าเทียม และร่วมกันให้ข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศไทยนั้น ๆ อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงเป็นโอกาสเสนอความร่วมมือทางวิชาการที่เสริมสร้างขีดความสามารถระหว่างกัน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับท่าทีของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ

1.2.3.3 ปฏิญญาไว้ด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปีกเจกบุคคล ก្នុំមូលដ្ឋាននិងសកល (Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms) หรือปฏิญญาไว้ด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (The Declaration on Human Rights Defenders)

ที่ประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑ ได้มีมติรับรอง The Declaration on Human Rights Defenders ซึ่งได้ให้คำจำกัดความถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนว่า “ทุกคนมีสิทธิทึ้งโดยปีกเจกและการสามารถกับบุคคลอื่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนและเสริมพัฒนาชีวิต ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ” ซึ่งสำนักงานข้าหลวงใหญ่ เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้อธิบายภารกิจของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นตัวแทนแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่กลุ่มหรือบุคคล รวมทั้งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- (2) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- (3) ทำให้แน่ใจว่าผู้濫用อำนาจได้รับโทษตามกระบวนการทางกฎหมาย
- (4) ให้การสนับสนุนผู้เสียหายที่ถูกกลั่นเม็ดสิทธิมนุษยชน
- (5) สนับสนุนการพัฒนานโยบายของรัฐบาลด้านสิทธิมนุษยชน
- (6) สนับสนุนการปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
- (7) สนับสนุนการอบรมและการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน

ทุกคนสามารถเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้ แต่ต้องคำนึงถึงหลักการที่ระบุไว้ใน The Declaration on Human Rights Defenders ว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีหน้าที่ และความรับผิดชอบ

เช่นเดียวกับการมีสิทธิต่าง ๆ ทั้งนี้ นักปักป้องสิทธิ民ุษย์โชนต้องยอมรับหลักสิทธิ民ุษยชนสาคล จะเลือกปฏิบัติ หรือปักป้องสิทธิได้สิทธิหนึ่งเป็นพิเศษ และต่อต้านหรือไม่ยอมรับสิทธิด้านอื่นไม่ได้

1.2.3.4 หลักการซึ่งแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGP)

หลักการ UNGP เป็นเอกสารระหว่างประเทศฉบับแรกที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของรัฐ และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการดำเนินธุรกิจด้วยความเคารพสิทธิมนุษยชน และหลักการ UNGP ไม่ถือเป็นตราสารระหว่างประเทศที่ก่อให้เกิดพันธกรณีให้รัฐต้องปฏิบัติตาม ไม่มีสภาพบังคับแต่ในเชิงเนื้อหาหลักการ UNGP สอดคล้องกับสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน และกฎหมายสหประชาชาติต่าง ๆ อีกทั้งยังมีข้อกำหนดให้ประเทศไทย จัดตั้งองค์กรระดับประเทศที่กำกับดูแลการปฏิบัติตาม (National Contact Point : NCP) ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้ประกาศแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ โดยมีมาตรการและกลไกติดตามการปฏิบัติตามแผนพร้อมรายงานต่อกองระดับนานาชาติ ดังนั้น การรับหลักการ UNGP ไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะโดยรัฐหรือเอกชนจึงขึ้นอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ

หลักการ UNGP ประกอบด้วยสาระสำคัญจำนวน ๓๑ ข้อ ซึ่งประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน ๓ เสาหลัก ดังนี้

เสาหลักที่ ๑ การคุ้มครอง (Protect) กำหนดหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ไม่ให้ถูกละเมิดสิทธิไม่ว่าจะโดยรัฐ หรือบุคคล/องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจเอกชน โดยแม้รัฐจะไม่ต้องรับผิดชอบในผลของการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเอกชน แต่รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้มีการป้องกัน ลงโทษ และเยียวยาในกรณีที่เกิดการละเมิดโดยนโยบาย หรือ มาตรการ เช่น การอำนวยความยุติธรรม อีกทั้งรัฐมีหน้าที่ในการสื่อให้ทราบถึงความคาดหวังต่อภาคเอกชนที่ดำเนินการ หรือจดทะเบียนภายในดินแดนของตนให้เคารพสิทธิมนุษยชน รวมถึงสร้างบรรยายการให้อื้อต่อการเคารพสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ หมายรวมถึงการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศของเอกชนจากรัฐนั้น ๆ โดยเฉพาะในกรณีที่การดำเนินธุรกิจดังกล่าวมีรัฐเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือร่วมมือในการสนับสนุนด้วยความเชื่อมโยงระหว่างรัฐ - ธุรกิจ ซึ่งหลักการ UNGP ข้อ ๔ - ๖ ยังกล่าวถึงหน้าที่ของรัฐในการประกันสิทธิในกรณีการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ กรณีรัฐทำสัญญาจ้างเอกชน และกรณีรัฐทำธุกรรมเชิงพาณิชย์กับเอกชน (เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง) อาทิ การกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ในสัญญาระหว่างรัฐ - เอกชน

เสาหลักที่ ๒ การเคารพ (Respect) กำหนดให้บริษัทเอกชนมีความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยการปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศที่มีไว้เพื่อปักป้องและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ของคนในประเทศ นอกจากนี้ บริษัทเอกชนยังควรมีความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชนซึ่งสามารถกระทำได้โดยการไม่ละเมิด หรือ หลีกเลี่ยงการละเมิด และการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยควรตรวจสอบ

ประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิด อีกทั้งดำเนินการเพื่อทำให้ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนนั้นได้รับการบรรเทาหรือแก้ไข กล่าวคือ ควรจัดให้มีกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) ที่เหมาะสมกับขนาดของกิจการ ความเสี่ยง และผลกระทบจากการดำเนินการ

เสาหลักที่ ๓ การเยียวยา (Remedy) กำหนดให้ผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงการเยียวยาได้ โดยรัฐมีหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวน ลงโทษ และแก้ไขสถานการณ์ ผ่านกระบวนการยุติธรรม หรือช่องทางอื่นของรัฐ หรือช่องทางที่ไม่เป็นทางการที่รัฐจัดให้ รวมถึงผ่านกลไก รับข้อร้องเรียน โดยบริษัทเอกชนมีความรับผิดชอบในระดับบริษัทในการจัดให้มีกระบวนการปรึกษาหารือให้ข้อมูล แจ้งเตือนถึงผลกระทบที่อาจมีต่อบุคคล หรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีแนวทางแก้ไข หรือบรรเทาความทุกข์ที่เกิดจากการกระทำของบริษัท

ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา ประเด็นละเมิดสิทธิมนุษยชนในบริบทของการดำเนินธุรกิจ อาทิ การประกอบธุรกิจที่มีการบังคับใช้แรงงานเด็ก การประกอบการอุตสาหกรรมที่มีการปล่อยมลพิษทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นการปฏิบัติตามหลักการ UNGP จึงถือเป็นการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจได้มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ พัฒนาการของการหารือและการตีความประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในเวทีระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ ในบริบทที่ต่างกัน ส่งผลให้มีการนำเสนอแนวคิดอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกันด้วย เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (Corporate Social Responsibility : CSR) การดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน (Sustainable Business) การดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environment Socail and Governance : ESG) รวมถึงการมีส่วนร่วมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs)

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามหลักการ UNGP เป็นไปอย่างเป็นรูปธรรม องค์การสหประชาชาติจึงสนับสนุนให้ประเทศสมาชิก จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights : NAP) โดยใช้หลักการ UNGP เป็นต้นแบบ กำหนดกรอบยุทธศาสตร์และพัฒนากลไกไปสู่การปฏิบัติในแต่ละประเทศ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์จริงของประเทศไทย

1.3 แนวทางการวัดกำลังแผนสิทธิบุคคลของชาติ

1.3.1 ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ (Vienna Declaration and Programme of Action : VDPA)

สืบเนื่องจากการประชุม World Conference on Human Rights ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย เมื่อปี ค.ศ. 1993 ซึ่งเป็นการประชุมด้านสิทธิมนุษยชนครั้งแรกหลังสงครามเย็นสิ้นสุดลง เพื่อย้ำถึงความมุ่งมั่นอย่างจริงจังของรัฐในการปฏิบัติตามพันธกรณีและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของทุกคน โดยที่ประชุมได้รับรองปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ (Vienna Declaration and Programme of Action : VDPA) เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ในส่วนที่สอง ย่อหน้าที่ 71 ของปฏิญญา VDPA ได้เสนอแนะให้แต่ละประเทศพิจารณาการยกเว้นแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชน เพื่อกำหนดวิธีการ ที่ให้รัฐจะปรับปรุงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1.3.2 คู่มือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน (Handbook on National Human Rights Plans of Action)

สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ได้จัดทำคู่มือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน (Handbook on National Human Rights Plans of Action) ขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 2545 เพื่อให้แต่ละประเทศได้ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมกับบริบทแต่ละประเทศ และเพื่อให้รัฐสามารถพัฒนางานสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิผล รวมทั้งการแบ่งสรรทรัพยากร ทั้งนี้ แผนฯ ที่เข้าใจง่ายและมีประสิทธิภาพจะสามารถช่วยให้รัฐปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่รัฐเป็นภาคีอยู่ได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ได้แก่

- ระดับการให้การสนับสนุนของฝ่ายการเมือง
- การวางแผนที่มีความโปร่งใส คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ
- การศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนในสังคมตน
- การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้จริง
- การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจนและมีกลไกการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
- การทุ่มเททรัพยากรอย่างจริงจังเพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินการตามแผน

แผนภาพที่ 2 แสดงกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการตามคู่มือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน

กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน

<ul style="list-style-type: none"> ❖ ปรึกษาภักบี้รูปแบบ ❖ ปรึกษาภักบี้องค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ที่ยวังขึ้นกับ ประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมาย ตามแผนที่มีความสนใจ ❖ แต่งตั้งน่วงประปะงานภักดิ์ ❖ จัดทำกรรมาธิการจัดทำ ❖ รู้บากลรับรอง ❖ ประกกสูตสาธรณะ ❖ จัดการประชุมกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความสนใจ ❖ แต่งตั้งคณะกรรมการประปะงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ จัดประชุมคณะกรรมการประปะงานอย่างสม่ำเสมอ ❖ จัดทำแนวคิดหลักของแผนฯ ❖ จัดตั้งฝ่ายเลขานุการ ❖ จัดตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ❖ ปรึกษาภักบี้องค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความสนใจ ❖ จัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ❖ เตรียมกรรมาธิการ ❖ จัดทำคำวินิจฉัย/ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญพิเศษ/ความต้องการของกลุ่มเสี่ยง ❖ จัดทำความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการแห่งชาติด้านอื่น ๆ ❖ ยกเว้นแผน ❖ พิจารณากรอบระยะเวลาการดำเนินงาน ❖ พิจารณาสถานภาพกฎหมาย/รับรองโดยรัฐสภา 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ เริ่มปฏิบัติตามแผน ❖ การประชุมของคณะกรรมการ ❖ ทำางนร่วมกับรัฐมนตรีในการดำเนินการตามแผน ❖ การปฏิบัติการโดยหน่วยงานที่ปฏิบัติตามแผนฯ และหุ้นส่วนต่าง ๆ ❖ การให้คำปรึกษาและการจัดทำเครือข่าย ❖ สื่อและกลุ่มที่รับผิดชอบ ❖ การศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน ❖ สถานที่ทางกฎหมาย/รับรองโดยรัฐสภา 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ จัดทำรูปแบบของการจัดทำรายงานตามที่ได้ตกลงไว้ ❖ ประเมินทุกครึ่งปีโดยคณะกรรมการประปะงาน ❖ ตรวจสอบโดยภาคประชาสังคม ❖ การที่คำปรึกษาและ ทำงานร่วมกับเครือข่าย ❖ การรายงานผลของหน่วยงานที่ปฏิบัติตามแผนฯ ❖ รายงานต่อรัฐสภาและสาธารณะ 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ พิจารณารายงานประจำปี ❖ แต่งตั้งคณะกรรมการทบทวน ❖ รายงานต่อรัฐสภาและสาธารณะ ❖ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะมารับช่วงแผนปฏิบัติการต่อไป
--	--	---	--	---

1.3.2.1 การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลาย และมีขอบเขตกว้าง การจัดอุปสรรคปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนอาจจะไม่สามารถเป็นไปได้โดยทันที อีกทั้งยังมีข้อจำกัด ด้านทรัพยากร และบุคลากรซึ่งมีความจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อทำให้การแก้ไขปัญหารรุนแรงมาก นอกจากนี้ ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะที่ระบบต่อสิทธิความปลอดภัย ด้านร่างกายสิทธิในการมีชีวิต สิทธิที่จะปลอดจากการถูกทรมานถือเป็นประเด็นสิทธิมนุษยชนเร่งด่วน ที่ต้องได้รับการจัดการเป็นอันดับต้น ๆ และมักเป็นประเภทของสิทธิมนุษยชนที่ปกป้องประชาชนจากการกระทำการละเมิดจากรัฐหรือบุคคลอื่น (negative protection) ในขณะที่ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ต้องอาศัยทรัพยากรของรัฐในการสนับสนุน ช่วยเหลือเยียวยา (positive protection) ย่อมมีความสำคัญตามลำดับรองลงมา ทั้งนี้ ยังคงต้องขึ้นอยู่กับประเด็นของสิทธิมนุษยชน อาทิ การออกมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจทางการศึกษา อาจมีความสำคัญในลำดับต้น ๆ เช่นกัน เนื่องจากเป็นการจัดการเลือกปฏิบัติ ด้วยเหตุแห่งเพศ เพศสภาพ เชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด หรือเกณฑ์อื่น ๆ ที่ระบุไว้ตามมาตรฐานสากล

- ✿ ตัวอย่างของปัจจัยในการพิจารณาประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความสำคัญสูง
- ✿ ความรุนแรงของปัญหาโดยพิจารณาจากผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือสังคม
- ✿ นัยของค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ได้

- ✿ ผลของการบรรลุเป้าหมายของการแก้ปัญหาในประเด็นนั้น ๆ ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายต่อประเด็นอื่น ๆ
- ✿ ระดับความกังวลของสาธารณะ
- ✿ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประชากร อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อย กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

ทั้งนี้ การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนย่อมมีความแตกต่างกันไป ตามบริบทของประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น รายงานการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน จึงมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการบ่งชี้ว่าประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนประเด็นใดที่ควรได้รับการแก้ไขก่อนหลัง

1.3.2.2 สถานะของแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน

โดยทั่วไป แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน อาจดำเนินโดยมีสถานะทางกฎหมาย หรือไม่มีก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมเนียมปฏิบัติและนโยบายของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ การทำให้แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนมีสถานะทางกฎหมายมีประโยชน์หลายประการ อาทิ

- ✿ การส่งเสริมให้เกิดการสนับสนุนทางการเมือง

● การแสดงถึงเจตจำนงและความมุ่งมั่นของประเทศในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

- การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคราชการและหน่วยงานภาครัฐ
- การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม การออกแบบภูมายรองรับแผนปฏิบัติการอาจมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติเนื่องจากเป็นกระบวนการที่อาศัยระยะเวลา และมีขั้นตอนที่ยุ่งยากที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาซึ่งส่งผลให้การนำร่องแผนปฏิบัติการเกิดความล่าช้าหรือไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น ในบางครั้งจึงใช้การขอความเห็นชอบจากฝ่ายบริหาร อาทิ มติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างรวดเร็ว

1.3.2.3 สาระละเอียดโครงสร้างของแผนปฏิบัติการ

โดยหลักการโครงสร้างของแผนปฏิบัติการมีความชัดเจน เป็นระบบ และเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งจะส่งผลให้การยอมรับและความเข้าใจของสาธารณชนเป็นไปโดยง่ายขึ้น อีกทั้งกระบวนการดำเนินการตามแผน การติดตามผลและการทบทวนแผนปฏิบัติการมีทิศทางที่ชัดเจน

● หลักการและวัตถุประสงค์ การกำหนดขอบข่ายของวัตถุประสงค์ไว้อย่างกว้าง ๆ ได้แก่ (1) การแก้ไขปรับปรุงให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังที่ดียิ่งขึ้น (2) การส่งเสริมให้เกิดการตระหนักรู้ความสำคัญของสิทธิมนุษยชนทั้งในหมู่ประชาชนทั่วไปและในภาคส่วนต่าง ๆ และ (3) การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระ

● ขอบข่ายของแผนปฏิบัติการ การกำหนดขอบข่ายของแผนปฏิบัติการที่กว้างที่ไม่จำกัดเพียงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ถือเป็นวิถีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแบบดั้งเดิมเพื่อให้ครอบคลุมถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมไปถึงประเด็นปัญหาที่อยู่ในภาวะของสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน เช่น การค้ามนุษย์ การกระทำลามกอนาจารผ่านสื่อทางอินเทอร์เน็ต โดยขอบข่ายของแผนปฏิบัติการครอบคลุมถึงประเด็นด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่เอื้อต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มประชากร

● รูปแบบ มีความกระชับเพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติการสำหรับฝ่ายการเมือง เจ้าหน้าที่ภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคม แนวปฏิบัติในบางประเทศใช้วิธีการระบุสถานะปัจจุบันด้านกฎหมาย และสถานการณ์ พร้อมข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหา

ตัวอย่าง

- ❖ พัฒนาระบบระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศไทย
  - ❖ การดำเนินการที่รัฐได้กระทำ
  - ❖ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน
  - ❖ ข้อเสนอแนะและกรอบระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละกิจกรรม
  - ❖ ระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบกิจกรรมดังกล่าวและแหล่งที่มางบประมาณ ทรัพยากรในการดำเนินการ
  - ❖ การติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติ

- **การกำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน มีความกระชับและสามารถปฏิบัติภายในกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม โดยเป้าหมายที่ตั้งไว้ย่อมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของสิทธิมนุษยชน สิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมครรภ์กำหนดเป้าหมายไว้ก้าง ๆ อาทิ การลดอัตราการไม้รู้หนังสือของประชาชนการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ทางการศึกษาและสาธารณสุข โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวต้องกำหนดแผนปฏิบัติการที่ลงในรายละเอียดของกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้**

- กลุ่มประจำบางที่สำคัญ ได้แก่ เด็กและเยาวชน สตรี กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อย คนยากไร้ คนพิการ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือเอดส์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ลี้ภัย ผู้หนีภัยจากการสรุบコレสัมงานท้าวนา

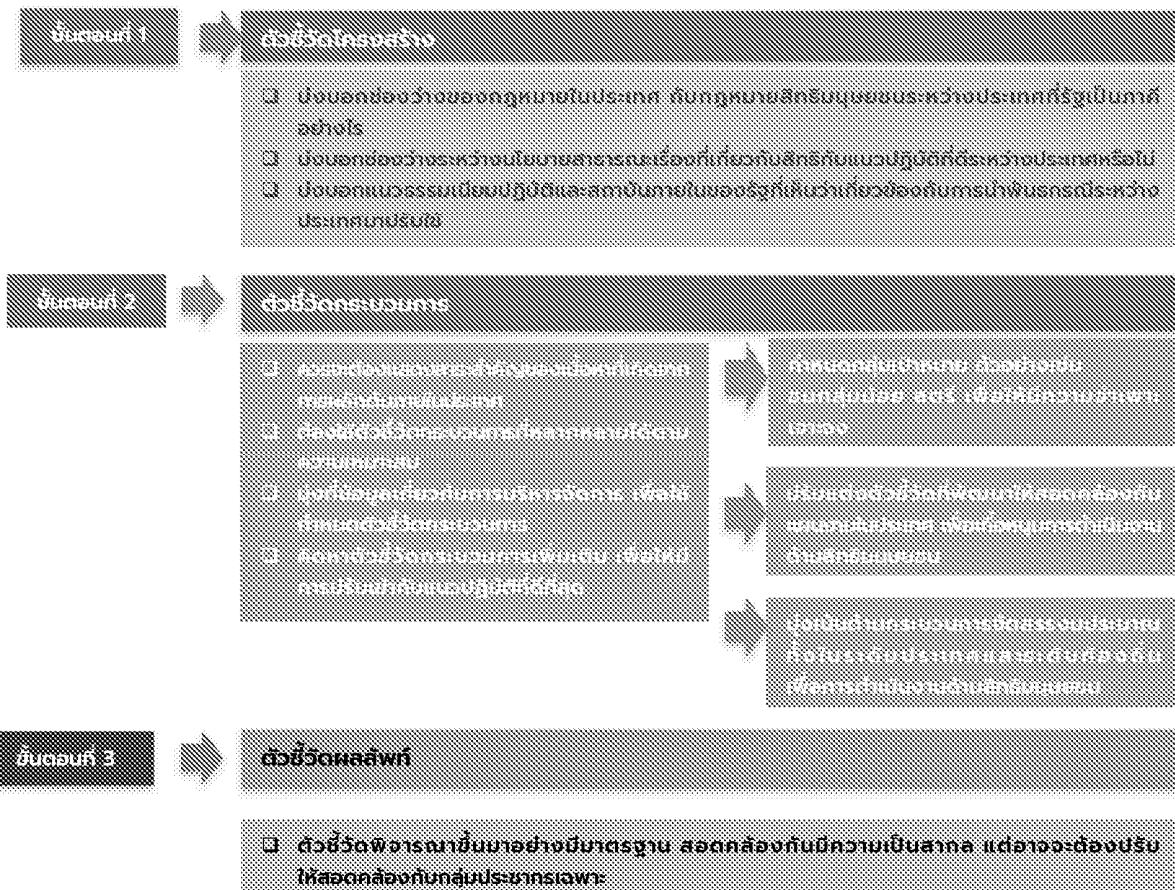
1.3.3 การพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน (Human Rights Indicators) ของสำนักงานข้าหลวง鬼ญ เพื่อ กิจกรรมมนุษยชนเพื่อสหประชาชาติ (OHCHR)

ตัวชี้วัดที่กำหนดในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นไปตามกรอบตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนระดับระหว่างประเทศของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยมีปัจจัยสำคัญ ดังนี้

- วัตถุประสงค์ของตัวชี้วัด
  - พัฒนาระบบและสาระแห่งสิทธิ
  - กติการะหว่างประเทศ
  - ประเภทของตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ หรือตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่จะใช้จะเป็นข้อมูล เชิงประจำตัว หรือข้อมูลเชิงวินิจฉัย

ขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งในการพัฒนาตัวชี้วัด คือ กำหนดสาระแห่งสิทธิ เพื่อให้เนื้อหาของสิทธิแต่ละด้านครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของสิทธิมนุษยชนให้รอบด้านที่สุด ซึ่ง OHCHR ได้ให้คำแนะนำในการกำหนดสาระแห่งสิทธิไว้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๓ แสดงการกำหนดเนื้อหาสาระของตัวชี้วัดให้สะท้อนพันธะหน้าที่สามด้านของรัฐ

1.3.4 รูปแบบแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทย ฯ

1.3.4.1 เครื่องรัฐօอสเตรเรีย (2012)

เครื่องรัฐօอสเตรเรีย ถือเป็นประเทศแรกที่ได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน เมื่อปี ค.ศ. 1994 และได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนมาแล้วสามฉบับ ปัจจุบัน คือ แผนฉบับปี 2012 โดยมีสำนักงานอัยการ (Attorney-General's Department) เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีการจัดทำประชาพิจารณ์ ที่มีผู้เข้าร่วมกว่า 6,000 คน และอิงรูปแบบแผนฯ ตามคู่มือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน (Handbook on National Human Rights Plans of Action) และมีการจัดทำรายงานการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน (baseline study) ซึ่งรายงานสถานการณ์ปัจจุบันด้านสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันโดยมีการหารือร่วมกับประชาชนและภาคประชาสังคม

เพื่อใช้เป็นฐานสำหรับการร่างแผนปฏิบัติการเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ แผนสิทธิมนุษยชนของ ออสเตรเลียยังมีการเจกแจงในรายละเอียดแยกส่วนในแต่ละข้อถึงมาตรการที่จะดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ภายใต้กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR)

การจัดทำรายงานการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน (baseline study) แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ด้วยกัน ประกอบด้วย

ส่วนที่หนึ่ง การสร้างเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	ส่วนที่สอง ประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนทั่วไป	ส่วนที่สาม ประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ของกลุ่มเฉพาะบุคคล
1) พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี 2) โครงสร้างของกฎหมายรัฐธรรมนูญ 3) สถาบันการปกครองภายใต้ระบบประชาธิปไตย 4) การให้ความคุ้มครองทางกฎหมาย 5) ครอบครองคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย	1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมยากจน 2) มาตรการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย 3) การใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 4) การค้ามนุษย์ 5) สิทธิแรงงาน 6) การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ 7) ความยากจน	1) ชนกลุ่มน้อย 2) สตรี 3) เด็กและเยาวชน 4) ผู้สูงอายุ 5) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ 6) ผู้สูบสีียงต่อการไว้ท่อญ่าอาศัยและผู้เริ่มท่อญ่าอาศัย 7) คนพิการ 8) ผู้ดูแล คนพิการ ผู้ป่วยจิตเวช เด็กและคนชรา 9) ผู้ต้องขัง 10) ผู้ด้อยและผู้อพยพ

แผนสิทธิมนุษยชนของออสเตรเลีย ได้วางเค้าโครงมาตรการที่รัฐบาลจะดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนตามโครงสร้างของรายงานการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานในสามส่วน และใช้รายงานการศึกษาดังกล่าวเป็นฐานสำหรับการวางแผนพัฒนาสังคมในอนาคต โดยย้ำถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน

1.3.4.2 นิวซีแลนด์ (2005 - 2010)

แผนสิทธิมนุษยชนของนิวซีแลนด์เป็นการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ของประเทศทั้งหมดจากการเก็บข้อมูลของประชาชนจากกลุ่มและองค์กรต่าง ๆ กว่า 5,000 คน โดยแผนสิทธิมนุษยชนของนิวซีแลนด์จะระบุตัวชี้วัดผลสำเร็จและมาตรการที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น มีกรอบระยะเวลา ที่มีการหารือร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ดำเนินการ ทั้งนี้ แผนสิทธิมนุษยชนของนิวซีแลนด์ระบุหน้าที่

ความรับผิดชอบในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยธุรกิจและชุมชน ที่มีบทบาทเทียบเท่ากับรัฐ โดยแผนฯ ได้ถูกจัดทำขึ้นตามหลักการของปฏิญญาสาขาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights - UDHR) มีลักษณะร่วมกัน เช้าใจง่ายอันประกอบด้วย ประเด็น ปัญหา ผลที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมาย และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน อันได้แก่

- 1) ปัญหาความยากจนและผลกระทบของความยากจน
- 2) ปัญหาการละเมิดในกลุ่มเด็กและผู้เยาว์
- 3) ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมในสังคมของกลุ่มคนพิการ
- 4) ปัญหาการละเมิดในกลุ่มผู้ต้องขังและผู้อยู่ในความดูแลของรัฐ
- 5) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของชนกลุ่มน้อย
- 6) ปัญหาในเรื่องสถานะของสนธิสัญญาไวทังกิ (The Treaty of Waitangi)

แผนฯ ได้เสนอแนะมาตรการซึ่งมีการวางแผนเป้าหมายอย่างกว้าง โดยมีสาระ

โดยสังเขป ดังนี้

- 1) มาตรการในการลดความรุนแรง การละเมิดและการถูกทอดทิ้งของเด็กและผู้เยาว์
- 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยตรงและอย่างเป็นระบบของกลุ่มคนพิการในการตัดสินใจและวางแผนนโยบาย เพื่อการพัฒนาของรัฐ
- 3) จัดปัญหาความยากจน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและคนพิการให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดี
- 4) มาตรการในการปกป้องคุ้มครองในกลุ่มผู้ต้องขังและผู้อยู่ในความดูแลของรัฐ
- 5) การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน
- 6) มาตรการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กในภาษาอังกฤษ ภาษาเมารี และภาษาบุพการี
- 7) การแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เป็นประชาธิปไตยและ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
- 8) การให้การรองรับสถานะทางธรรมนูญของสนธิสัญญาไวทังกิ (The Treaty of Waitangi)
- 9) การส่งเสริมความสามัคคีในหมู่ประชาชนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และเชื้อพันธุ์
- 10) การแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

11) การมีหลักประกันของกรอบกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่

12) การมีกระบวนการในการออกแบบกฎหมายและนโยบายที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน

จะเห็นได้ว่าแผนสิทธิมนุษยชนของนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับกลุ่มประชากรโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มคนพิการ กลุ่มเด็กและเยาวชน โดยมีมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และยังมุ่งเน้นในการสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายในการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากล

นอกจากนี้ ก่อนการดำเนินการออกแบบมาตรการ รัฐมีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยคำนึงจะมีความเฉพาะเจาะจง เช่น มาตรการที่รัฐเสนอจะสามารถแก้ไขประเด็นปัญหาเร่งด่วนได้หรือไม่ และมีผลกระทบใดๆ ตามที่คาดการณ์ไว้ มาตรการที่เสนอตั้งอยู่บนมาตรฐานของหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ หรือไม่ หรือมาตรการที่เสนอ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

๑.๓.๔.๓ ราชอาณาจักรนอร์เวย์ (2000 – 2005)

รัฐบาลราชอาณาจักรนอร์เวย์ เป็นอีกประเทศที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยถือเป็นเสาหลักสำคัญของนโยบายสาธารณะ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของราชอาณาจักรนอร์เวย์ ประกอบด้วย

- 1) การบทวนนโยบายการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- 2) แนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแบบองค์รวม
- 3) หลักการของสิทธิมนุษยชน
- 4) การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในนอร์เวย์ (โดยระบบกฎหมายและการปกครอง)
- 5) อนุสัญญาระหว่างประเทศที่นอร์เวย์เป็นภาคี
- 6) ประเด็นปัญหาเร่งด่วนด้านสิทธิมนุษยชนที่ต้องได้รับการแก้ไขภายในประเทศ
- 7) ประเด็นเร่งด่วนด้านสิทธิมนุษยชนที่ควรได้รับการส่งเสริมในระดับระหว่างประเทศ
- 8) ความเข้มแข็งระหว่างความพยายามในประเทศและระหว่างประเทศ
- 9) นโยบายเชิงรุกด้านสิทธิมนุษยชนในระดับนานาชาติ

แผนสิทธิมนุษยชนของนอร์เวย์ ซึ่งให้เห็นประเด็นความท้าทายในระดับประเทศและระหว่างประเทศที่รัฐต้องเผชิญ มีการระบุมาตรการและแนวคิดในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

กว่า 300 รายการ ที่รัฐจะดำเนินการในช่วงระยะเวลา 5 ปี โดยมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการให้ความคุ้มครองแบบองค์รวม (ครอบคลุมสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม)

โดยประเด็นที่ถือเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข ได้แก่ ด้านการศึกษาผู้ไทย ด้านกฎหมายตราชนเข้าเมือง ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ด้านการเลือกปฏิบัติโดยเหตุแห่งเชื้อชาติ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านเสรีภาพในการแสดงออก ด้านเสรีภาพในการนับถือศาสนาและความเชื่อ และด้านสวัสดิการสังคมและสาธารณสุข

โดยกลุ่มที่รัฐให้ความสำคัญในการคุ้มครอง ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้เสียหายในคดีอาญา กลุ่มผู้ลี้ภัย กลุ่มความหลากหลายทางเพศ และกลุ่มชาติพันธุ์

1.3.4.4 สาธารณรัฐเกาหลี (2007- 2011)

แผนสิทธิมนุษยชนของสาธารณรัฐเกาหลี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากฎหมายระบบการเมือง การปกครองและแนวปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน และเพื่อเป็นพิมพ์เขียว สำหรับการวางแผนนโยบายระดับประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนเพื่อให้เกิดการบูรณาการในเชิงนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐให้อยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน โดยการพัฒนาแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของประเทศให้มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2007 จนถึงปี 2011 แผนฯ นี้มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศและชีวิตประจำวันของประชาชน ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานประเทศและชีวิตประจำวันของประชาชน ให้มีความยั่งยืนและยุติธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ให้เกิดความเสมอภาคและสันติภาพในประเทศ

กระบวนการจัดทำแผนฯ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประชุมของระดับรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้องซึ่งให้ความเห็นชอบกระบวนการจัดทำแผน (2) ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมถึงการหารือระหว่างกระทรวง ทบวง และกรมต่าง ๆ (3) การจัดทำประชาพิจารณ์ร่างแผนปฏิบัติการสองช่วง และ (4) การขอความเห็นชอบของคณะกรรมการรัฐมนตรี

สาระดังของแผนปฏิบัติการประกอบด้วย

- 1) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- 2) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 3) สิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มชายขอบและกลุ่มเปราะบาง
- 4) การส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ด้านสิทธิมนุษยชนและการดำเนินการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

- 5) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชน

รูปแบบของเนื้อหาของแผนฯ กล่าวถึงมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ภายใต้กฎหมายในประเทศไทยและระหว่างประเทศ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน และข้อเสนอแนะขององค์กรระหว่างประเทศ และมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติการตามแต่ละประเด็นปัญหา โดยประเด็น

ด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ ได้แก่ การทบทวนกฎหมายไทยประหารชีวิต (สิทธิพลเมือง) การคัดค้านการเกณฑ์ทหารซึ่งเกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (สิทธิทางการเมือง) การใช้ประโยชน์จากกฎหมายด้านความมั่นคงของประเทศไทยในทางนิชอบ (สิทธิทางการเมือง) และการดำเนินนโยบายการคุ้มครองแรงงานที่มิใช่แรงงานประจำ (สิทธิพลเมืองและสิทธิทางเศรษฐกิจ)

1.3.4.5 สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา (2011-2016)

แผนสิทธิมนุษยชนของสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา พัฒนาและจัดทำขึ้นจากข้อเรียกร้องของภาคประชาสังคมเพื่อให้มีการสำรวจและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้ภาระที่มีอยู่ในประเทศที่มีประวัติศาสตร์ของการตกลงใจเป็นชาติภายใต้อาณานิคมเป็นเวลานานและประสบปัญหาทางการเมืองบ่อยครั้ง และเพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐในการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ

ในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน รัฐได้ประเมินมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่และระบุด้านที่ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของกลไก UPR นำโดยกระทรวงบริหารจัดการภัยพิบัติและสิทธิมนุษยชน (Ministry of Disaster Management and Human Rights) เป็นหน่วยงานหลัก มีการหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐและภาคประชาสังคมเป็นเวลาหลายเดือน มีการระบุประเด็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะขององค์กรระหว่างประเทศและรายงานตัวนี้เป็นมาตรฐานระดับชาติโดยมีคณะกรรมการทั้งหมด 8 ชุด ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงต่าง ๆ และผู้แทนจากภาคประชาสังคม จำนวน 8 - 10 คน ในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน เป็นผู้ยกร่างแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านรวม 8 ด้าน ด้านที่รัฐให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ได้แก่

1) สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	5) สิทธิแรงงาน
2) สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	6) สิทธิแรงงานข้ามชาติ
3) การป้องกันการทรมาน	7) สิทธิเด็ก
4) สิทธิสตรี	8) สิทธิผู้พิพากษาในประเทศ

โครงสร้างของแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนเป็นไปตามคู่มือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน (Handbook on National Human Rights Plans of Action) กล่าวคือ แผนดังกล่าวเป็นรูปแบบของตารางซึ่งประกอบด้วย (1) ด้านที่รัฐให้ความสำคัญ (2) เป้าหมาย (3) ประเด็นปัญหา (4) กิจกรรม (5) ตัวชี้วัดผลการดำเนินการที่สำคัญ (6) กรอบระยะเวลา และ (7) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1.4 รัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ของไทย

1.4.1 รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล (มาตรา 4) และการได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิและเสรีภาพ เสมอ กันของบุคคลภายใต้กฎหมาย (หมวด 3 มาตรา 27) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนด ขอบข่ายของการให้ความคุ้มครองด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผ่าน 4 หมวด อันได้แก่ หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ และหมวด 6 นโยบายแห่งรัฐอันประกอบด้วยสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ ที่สำคัญ กล่าวคือ

(1) ด้านกระบวนการยุติธรรม

การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในด้านร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินซึ่งครอบคลุมดังนี้ กระบวนการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี การพิจารณาตัดสินคดี การกักขัง การลงโทษ การบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง โดยมีมิติของการให้ความคุ้มครองสิทธิเหยื่อ ผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง และผู้ต้องโทษ (มาตรา 25 มาตรา 27 – 29 มาตรา 33 มาตรา 68 และมาตรา 71)

(2) ด้านสาธารณสุข

การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ของประชาชน ซึ่งมีทั้งในมิติของการป้องกัน แก้ไขปัญหาและการช่วยเหลือเยียวยา ในการให้ความคุ้มครองสิทธิ ในด้านดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนและส่งเสริม ด้านทรัพยากรเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มาตรา 46 – 48 มาตรา 55 มาตรา 61 และมาตรา 71)

(3) ด้านการศึกษา

การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับการศึกษา การพัฒนา ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ คือ เด็กและเยาวชน ในการให้ความคุ้มครอง สิทธิในด้านดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนในด้าน ทรัพยากรและการช่วยเหลือเยียวยาผู้ยากไร้ อาทิ การดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพแบบให้เปล่า หน้าที่ของรัฐในการจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพครู เป็นต้น (มาตรา 54)

(4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนในฐานะเจ้าของประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ต้องเป็นไปอย่างยั่งยืน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดหน้าที่ของรัฐในการจัดให้มีส่วนได้เสียประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในข้อเสนอแนะ ก่อนการดำเนินการของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ซึ่งการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นการให้ความคุ้มครองที่เป็นคู่ขนานกับสิทธิทางการเมืองการปกครอง (มาตรา 43 มาตรา 58 และมาตรา 72)

(5) ด้านที่อยู่อาศัย

การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งครอบคลุมสิทธิด้านที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน การสืบทอดมรดก การครอบครอง การบริหารจัดการและการถ่ายโอนทรัพย์สิน เสรีภาพในการประกอบอาชีพ การเดินทางและเลือกถิ่นฐานที่อยู่อาศัย โดยในมิติดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้การคุ้มครองในลักษณะของการจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐซึ่งต้องเป็นไปเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์ (มาตรา 37 – 38)

(6) ด้านการขนส่ง

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวกรองรับการให้บริการและสร้างความเสมอภาคของประชาชนทุกกลุ่มในการใช้บริการโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของรัฐ โดยรัฐจะต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการรักษาข้อมูลที่เป็นจริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญา หรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค (มาตรา 27 มาตรา 46 มาตรา 56 และมาตรา 61)

(7) ด้านเศรษฐกิจ

การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการจัดระบบเศรษฐกิจในรัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากการเริ่มต้นทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ รวมถึง การส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบเศรษฐกิจประเทศต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน ตลอดจนการพัฒนาประเทศ จะต้องคำนึงถึงความสมดุล

ระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนประกอบกัน (มาตรา 40 มาตรา 46 มาตรา 61 และมาตรา 75)

(8) ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง

การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางการเมือง ซึ่งมีข้อเพื่อจำกัดและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงโดยประชาชนหรือทางอ้อมโดยองค์กรหรือผู้แทนโดยสิทธิทางการเมือง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้การรับรองจะเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการทางการเมือง ซึ่งมีตั้งแต่ระดับล่างในเรื่องสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล รับทราบข้อมูลไปจนถึงระดับสูงในเรื่องการให้ข้อเสนอแนะ การปรึกษา การวางแผนร่วมกันกับภาครัฐก่อนที่จะมีการตัดสินใจในเชิงนโยบายและลงมือปฏิบัติ (มาตรา 34 – 35 มาตรา 42 มาตรา 44 – 45 มาตรา 59 มาตรา 63 และมาตรา 76 – 78)

(9) ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรม และศาสนา

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และเจ้าตัวประเพณี อันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ การจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กู้ภูมายับยั้งได้ รวมถึงการเข้าซื้อเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชนหรือด้วยการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อกำลังพลเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน (มาตรา 31 มาตรา 43 มาตรา 57 และมาตรา 67)

(10) ด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร สิทธิในการรับทราบ เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนสิทธิในการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้ สิทธิในด้านดังกล่าวถือว่ามีความเชื่อมโยงกับสิทธิทางการเมือง เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมต้องอาศัยข้อมูล ข้อเท็จจริง การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเป็นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง (มาตรา 35 – 36 มาตรา 41 มาตรา 56 มาตรา 60 และมาตรา 69)

1.4.2 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ประกอบด้วย

1) วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทย : “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่นคง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่นคง ยั่งยืน” เพื่อตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีอิกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืน ของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข

เป็นปีก่อน มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีกินดีมีสุขของประชาชนความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสาน สอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

2) ยุทธศาสตร์ชาติมีเป้าหมายที่จะแก้ไขสภาพปัญหา ความท้าทาย ตลอดจนวางแผนรากฐาน การส่งเสริม และการพัฒนาประเทศทั้งในมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติจึงเป็นอีกหนึ่งตัวแปรสำคัญ ที่จะมีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ของการจัดปัญหาการลงทะเบียน ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ที่เป็นแผนในระดับชาติ จะต้องมีความเข้มข้นและสอดรับ กับยุทธศาสตร์ชาติเช่นกัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ สรุปสาระสำคัญได้โดยสังเขป ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศไทยมีนัก ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกอัชิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกรูปแบบ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ผู้นำ การพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ ทุกรูปแบบและทุกรูปแบบ รวมถึงความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของ หลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถ ขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

(2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้น การยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดเดือนตีด” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติ ที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศไทยในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทาง สู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้อื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการ อนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึง ปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐาน

ของการต่อยอดดอตดีตและปรับปัจจุบันพร้อมกับส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดืออยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขีดของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศไทยในคราวเดียวกัน

(3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีการพัฒนารอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักษาการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูงเป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาซึพตามความคิดของตนเอง

(4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้ง ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชน ห้องถิ่น นารวัมเข้ามาร่วมกัน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนร่วม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ เป็นส่วนกลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับห้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากร ที่มีคุณภาพ สามารถพึงพาตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชนและสังคมให้มากที่สุด โดยรัฐให้หลักประกัน การเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

(5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอก ประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงานและการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโต ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุล ทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

(6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกແղบบทบทหน่วยงานของรัฐ ที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนร่วม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัว

ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้ง มีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการ ของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่นคง และสร้างจิตสำนักในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

สำหรับการวางแผนทิศทางในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เป็นแผนที่มีความสอดคล้อง ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งถือเป็นแผนในระดับที่ 1 ของประเทศที่ทุกรัฐบาล จะต้องวางแผนทิศทางให้สอดรับกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่จะเข้าไปช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.4.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของปฏิรูปประเทศไทย และสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 – 11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหาร จัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กำหนดประเด็นการพัฒนา แผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินงาน ให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบ เศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้ การพัฒนาเป็นไปเป็นทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สูงสุดที่ยั่งยืนของสังคมไทย

1.4.3.1 ภาพรวมการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 - 11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโต จากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

จุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย

- (1) การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในทุกด้าน
- (2) การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนวัตกรรม
- (3) การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย
- (4) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการปิดซ่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ที่มุ่งเน้นการเพิ่มทักษะแรงงานและการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างรายได้ที่สูงขึ้น
- (5) การปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ในแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่า
- (6) การปรับระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้าเกษตร มีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
- (7) การเพิ่มศักยภาพฐานการผลิตและบริการเดิมและการต่อยอดไปสู่ฐานการผลิต และบริการให้โดยใช้เทคโนโลยีที่เข้มข้นและนวัตกรรม
- (8) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่ อาทิ เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start Up) และวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการสร้างสังคมผู้ประกอบการ เพื่อต่อยอดฐานการผลิตและบริการและฐานเดิม และสร้างฐานใหม่
- (9) การสร้างชีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิต เน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติ ครบวงจร

(10) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิต เพื่อเพิ่มนูกล่าทางเศรษฐกิจ ขยายฐานให้กว้างขึ้น และต่อยอดห่วงโซ่การผลิตให้เข้มแข็งขึ้น โดยเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต นำผลการวิจัยและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านการคุณภาพของสินค้าและบริการ ที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

(11) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดเล็ก และขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความรอบคอบมากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาและส่งเสริมสังคมผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการที่ผลิตได้และขายเป็น

(12) การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษา พื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

(13) การพัฒนาพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์บนพื้นฐานของการปลูกครองระบบที่ดินที่ดีและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม

(14) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ให้เป็นรูปธรรมทั้งในด้านระบบบริหารงานและบุคลากร ให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

(15) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อขยายชีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลักและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม

(16) การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลและวัฒนธรรมให้รองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล และบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตและแข็งขันได้อย่างยั่งยืน

(17) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่

(18) การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Outward Investment) โดยพัฒนาผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถพัฒนาธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

(19) การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันได้ ซึ่งภาครัฐต้องเร่งปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงินเพื่อสนับสนุนความสามารถในการแข่งขัน และการให้บริการต่อผู้บริโภคและภาคธุรกิจเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการกำกับดูแล ที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากการเขื่อมโยงทางการเงินและกระแสการเคลื่อนย้ายของเงินทุนที่จะมีรูปแบบ ที่เปลี่ยนแปลงไปและมีปริมาณธุรกรรมที่มากขึ้น พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีทางการเงินมาใช้อย่างเข้มข้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึง การพัฒนาเครือข่ายทางการเงินอย่างทั่วถึงในต้นทุนที่เหมาะสม

(20) การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ ประกอบด้วย การขยายฐานภาษี การปรับ ระบบการจัดทำคำของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำงบประมาณบูรณาการทั้งเชิงประเด็นพัฒนา และเชิงพื้นที่ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม และลดความซ้ำซ้อนของสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้ง สร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม ให้แก่ การปรับปรุงระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ การปรับปรุงระบบประกันสุขภาพ เพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล

ยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีจำนวน 10 ให้แก่

- (1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
- (2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- (3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข็งแกร่งขึ้นได้อย่างยั่งยืน
- (4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- (5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง

และยั่งยืน

(6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

- (7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- (8) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
- (9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และ
- (10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

สำหรับแผนสิทธิมุนicipality แห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีการวางแผนที่เชื่อมโยงทั้งยุทธศาสตร์ ชาติแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในทุกมิติ ที่นำมาร่างทิศทางในนโยบายทั้ง 10 ด้าน 12 กลุ่มเป้าหมาย

1.4.4 แผนปฏิรูปประเทศ

คณะกรรมการรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ รวมทั้งได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 เพื่อเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ เพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคี ปrongดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุล ประชาชนในสังคม มีโอกาสทัดเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครอง ในระบบของประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ภาคร่วมจุดเน้นของการดำเนินการภายใต้แผนปฏิรูป 11 ด้าน จะก่อให้เกิดประโยชน์ในภาคร่วม ของประเทศ สรุปได้ดังนี้

- (1) ประเทศไทยมีฐานทรัพยากรรองรับการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลในเชิงสังคมและเชิงเศรษฐกิจ รองรับการพัฒนาประเทศในระยะยาว
- (2) ประชาชนมีสวัสดิการของรัฐที่เหมาะสม มีโอกาสในการสร้างอาชีพและได้รับความเป็นธรรม ในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและกระบวนการยุติธรรม
- (3) ยกระดับภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการวิจัยพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งลดอุปสรรค ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว
- (4) การบริหารจัดการภาครัฐมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการ ของประชาชน

แผนการปฏิรูปประเทศ

- (1) ด้านการเมือง ที่จะทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครอง ในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักยอมรับความเห็นที่แตกต่าง พรรดาการเมือง ดำเนินกิจกรรมโดยเปิดเผยตรวจสอบได้ นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี
- (2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน องค์กรภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกัน กะทัดรัด แต่เชิงเรاج ทำงานเพื่อประชาชนโดยเชิงพื้นที่เป็นหลัก จัดระบบบริหารและบริการให้เป็นดิจิทัล จัดระบบ บุคลากรให้มีมาตรฐานกลาง มีคุณธรรมและจริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต

(3) ด้านกฎหมาย ให้กฎหมายดีและเป็นธรรมสอดคล้องกับหลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือส่งเสริม การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกฎหมายอย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

(4) ด้านกระบวนการยุติธรรม ให้ทุกขั้นตอนมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีกลไกช่วยเหลือ ประชาชนโดยเสมอภาค บังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พัฒนาระบบสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบ และถ่วงดุล ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐาน และกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขัน ของประเทศ

(5) ด้านเศรษฐกิจ มีผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น มีการเติบโต อย่างครอบคลุมทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการใช้ระบบมาตรฐานและวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชาชน และสถาบันทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะสูงขึ้น

(6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษา พื้นฟูและยั่งยืนเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทั้งทรัพยากรทางบก (ป่าไม้และสัตว์ป่า ดิน แร่) ทางน้ำ ทางทะเลและชายฝั่งความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม

(7) ด้านสาธารณสุข ระบบการปฐมภูมีมีความครอบคลุม ระบบสุขภาพของประเทศมีเอกภาพ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แต่ละพื้นที่ และประชาชนไทยมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดี บนหลักการสร้างนำซ่อง และผู้ที่อาศัยในประเทศไทยมีโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ที่จำเป็น

(8) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ดุลยภาพระหว่างเสียงภาพของการทำหน้าที่ ของสื่อบนความรับผิดชอบกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมี จรรยาบรรณการรับรู้ของประชาชนและสื่อเป็นโรงเรียนของสังคม ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลูกฝัง วัฒนธรรมของชาติและปลูกฝังทัศนคติที่ดี

(9) ด้านสังคม คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศ ด้านสังคมที่บูรณาการ และให้ชุมชนท่องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง

(10) ด้านพลังงาน ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อสร้างเชื่อมั่นและการยอมรับของ ประชาชน ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้การบริหารจัดการด้านพลังงาน มีธรรมาภิบาล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน และการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับ ด้านพลังงาน

(11) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐสามารถเข้าถึง และตรวจสอบได้ ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครองเพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

1.4.5 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562 - 2565

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบให้ประกาศในเรื่องนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562 - 2565 ตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 เพื่อเป็นแผนหลักของชาติที่เป็นกรอบทิศทางการดำเนินการป้องกัน แจ้งเตือน แก้ไข หรือรับบัญชี้ภัยคุกคามเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ : มีเสถียรภาพภายในประเทศ ลดภัยข้ามเขตพรมแดนไทย มีบทบาทสร้างสรรค์ในภูมิภาคและประชาคมโลก กล่าวคือ ชาติมีเสถียรภาพและเป็นปึกแผ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต ประเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปลอดภัย จากภัยคุกคามข้ามพรมแดน พร้อมแข็งแกร่ง วิกฤตการณ์ มีบทบาทที่สร้างสรรค์และรับผิดชอบเป็นที่ยอมรับในภูมิภาคและประชาคมโลกเพื่อรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ประกอบด้วย

นโยบายที่ 1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นโยบายที่ 2 สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ

นโยบายที่ 3 ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายที่ 4 จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

นโยบายที่ 5 สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

นโยบายที่ 6 ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

นโยบายที่ 7 จัดระบบ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

นโยบายที่ 8 เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

นโยบายที่ 9 เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต

นโยบายที่ 10 เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

นโยบายที่ 11 รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 12 เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

นโยบายที่ 13 พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

นโยบายที่ 14 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศไทย

สำหรับการวางแผนพัฒนาประเทศ ระยะ ๔ ปี ได้นำกรอบนโยบายของนโยบาย
และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มากำหนดเป็นนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน
ในมิติด้านการเมือง การปกครอง และความมั่นคง เพื่อให้สอดรับกับนโยบายดังกล่าว

1.4.6 การปรับភาระแห่งชาติ สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาแห่งชาติ และนำมิติ
ด้านสิทธิมนุษยชนมาช่วยส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ และ Thailand 4.0
คณะกรรมการจึงมีมติเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบและประกาศวาระแห่งชาติ “สิทธิมนุษยชน
ร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยมีกรอบนโยบาย “ถอดรหัสวาระแห่งชาติฯ
 $4+3+2+1 = Goal$ กุญแจสู่สังคมสันติสุข” โดยมีเป้าหมาย (Goal) : สังคมไทยเป็นสังคมส่งเสริม
สิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

บทที่ 2

บทกวนแผนสิกธิบุขบยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3
และรายงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

กบกนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และรายงานกิจกรรมป้องกันและปราบปราม

2.1 การกบกนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557– 2561)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ได้กำหนดสิ่งที่คาดหวังไว้ในช่วงระยะเวลา 5 ปี เมื่อแผนสิ้นสุด คือ 1) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย พัฒนา ก้าวหน้าทัดเทียมระดับสากล 2) ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดี และได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ 3) สถานการณ์การละเมิดสิทธิในสังคมมีแนวโน้มลดลง 4) หน่วยงานจากทุกภาคส่วน ร่วมมือป้องกันและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชน 5) สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ 6) ประชาชนมีความมั่นคงและมีความสุขในการดำรงชีวิต

จากติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 จากตัวชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Indicator) ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) สรุปได้ดังนี้

1) มิติการวัดด้านโครงสร้าง (Structural Indicator) พบว่าส่วนราชการที่มีแผนปฏิบัติการและแผนปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ดังนี้

ระดับกรุงเทพฯ

- ✿ กระทรวงยุติธรรม
- ✿ กระทรวงคลัง
- ✿ กระทรวงสาธารณสุข
- ✿ กระทรวงพาณิชย์
- ✿ กระทรวงการคลัง
- ✿ กระทรวงอุตสาหกรรม
- ✿ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ✿ กระทรวงวัฒนธรรม
- ✿ กระทรวงศึกษาธิการ
- ✿ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ✿ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- ✿ กระทรวงคมนาคม
- ✿ กระทรวงวิทยาศาสตร์
- ✿ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ✿ กระทรวงแรงงาน

ระดับกรุง

- ✿ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ✿ กรมที่ดิน
- ✿ กรมการปกครอง
- ✿ กรมโยธาธิการและผังเมือง
- ✿ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ✿ กรมการพัฒนาชุมชน

ลําบกษาภารกิจรัฐบัตร

- ❖ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- ❖ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร
- ❖ กรมประชาสัมพันธ์
- ❖ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
- ❖ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ

โครงสร้าง

- ❖ การประปานครหลวง
- ❖ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- ❖ การประปาส่วนภูมิภาค
- ❖ องค์การตลาด
- ❖ การไฟฟ้านครหลวง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำหรับการไม่สำเร็จลักษณะภารกิจรัฐบัตร กรณีใดๆ ก็ได้ก็ตาม

- ❖ สำนักงานศาลยุติธรรม
- ❖ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- ❖ สถาบันการเมือง
- ❖ สำนักเลขานุการรัฐวิสาหกิจ
- ❖ สำนักเลขานุการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ❖ สำนักเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร
- ❖ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- ❖ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ❖ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
- ❖ สำนักงานอัยการสูงสุด
- ❖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ❖ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- ❖ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
- ❖ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- ❖ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2) มิติการวัดด้านกระบวนการ (Process Indicator) พบว่า (1) งานสิทธิมนุษยชนไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรม แต่เป็นหลักการพื้นฐานในการทำงานในทุกภารกิจของทุกหน่วยงานภาครัฐ จึงต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจยังไม่เพียงพอและทั่วถึง (2) แม้มีมติคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้หน่วยงานในระบบราชการนำแผนไปปฏิบัตินั้น แต่ยังพบว่าการให้ความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนขึ้นอยู่กับผู้บริหารหน่วยงาน (3) บุคลากรที่ทำงานยังไม่มีความเข้าใจในหลักการด้านสิทธิมนุษยชน จึงทำให้ไม่เห็นความสอดคล้องระหว่างงานด้านสิทธิมนุษยชนกับงานตามภารกิจของหน่วยงานตนเอง (3) การกำหนดแผนปฏิบัติการของหน่วยงานเป็นแบบแยกส่วนตามแต่ละหน่วยงาน (Agency-Based) (4) ขาดการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนขององค์กรภาคประชาสังคมในมาตรการของแผนแต่ละ (5) การจัดทำแผนระยะยาวทำให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง แต่อาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และ (6) แนวทางการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานยึดกรอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานเป็นหลัก

3) มิติการวัดด้านผลลัพธ์ (Out Indicator)

3.1) แนวโน้มของสถานการณ์การละเมิดสิทธิในแต่ละด้าน/กลุ่มเป้าหมาย พบว่าข้อมูล การร้องเรียนจากประชาชนต่อหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่

(1) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่า พื้นที่กรุงเทพมหานคร มีข้อร้องเรียนจากประชาชนมากที่สุด รองลงมา คือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก เสียงเหลือ ในจำนวนที่ ใกล้เคียงกัน

(2) หน่วยงานภาครัฐระดับนโยบาย พบว่า เรื่องที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านการขนส่ง และกลุ่มที่ร้องเรียนมากที่สุด คือ กลุ่มภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป

(3) หน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด พบว่า เรื่องที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ การถูก ละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม และกลุ่มที่ร้องเรียนมากที่สุด คือ กลุ่มเหยื่อและผู้เสียหาย

3.2) สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน พบว่า ยังมีการรายงานสถานการณ์ปัญหาสิทธิมนุษยชน ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

(1) ความไม่เท่าเทียมในคุณภาพของการได้รับบริการ การเข้ามีสิทธิและสวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน

(2) ด้านการเมืองการปกครอง และด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นเรื่องผลกระทบ ต่อประชาชนจากการและการใช้อำนาจของรัฐ

(3) ด้านความมั่นคงทางสังคม พบว่า มีรายงานสถานการณ์ปัญหาสิทธิมนุษยชน 3 ลักษณะ คือ 1) กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับ (ผลกระทบจากการพัฒนา กลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนี้ภัยการสู้รับยังเข้าไม่มีสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน) 2) กลุ่มผู้ต้องขังหรือ ผู้ต้องหา กลุ่มผู้พันโทษ กลุ่มผู้ต้องหาคดียาเสพติด กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ และกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ถูกตีตราและเลือกปฏิบัติ 3) กลุ่มVERAGE ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็ก และเยาวชน กลุ่มสตรี และกลุ่มคนพิการ ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

3.3) โครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมาย สรุปผลได้ ดังนี้ 1) การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน ความมุ่งเน้นการคุ้มครองผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือได้รับความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น 2) การดำเนินงาน ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย พบว่า มุ่งเน้นการดำเนินงานในมิติป้องกันการละเมิด สิทธิมนุษยชนเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะจากการทบทวนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

- 1) **ด้านนโยบาย :** ควรปรับมุมมองที่มีต่องานด้านสิทธิมนุษยชนให้เป็นหลักการพื้นฐานของสังคมและพื้นฐานในการปฏิบัติงานในทุกภารกิจของทุกองค์กรภาครัฐ มิใช่เป็นเพียงการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเชิงรูปแบบ
- 2) **ด้านการจัดทำแผน :** ควรปรับแนวทางในการจัดทำรายละเอียดของแผนฯ โดยมุ่งกำหนดกรอบการดำเนินงานมากกว่าการกำหนดมาตรฐานหรือวิธีปฏิบัติ หรือโครงการ หรือกิจกรรมในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่ชัดเจน
- 3) **ด้านการกำหนดหน่วยปฏิบัติตามแผน :** ควรปรับวิธีคิดในการกำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของให้ภาคประชาสังคมหรือชุมชนมาเป็นผู้ดำเนิน “บทบาทร่วม” (Partnership) ตามศักยภาพของแต่ละภาคส่วนอย่างจริงจัง
- 4) **ด้านการขับเคลื่อนแผน :** การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องยึดประเด็นหรือสถานการณ์ปัญหาสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก (Problem-Based) ซึ่งประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการบังคับและคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมาย
- 5) **ด้านข้อมูลการดำเนินงาน :** ควรมีการบูรณาการข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์จากข้อมูลของแต่ละหน่วยงานร่วมกัน

2.2 รายงานที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 รายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 และแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะที่ไทยได้ตอบรับและดำเนินนโยบายสมัครใจภายใต้กลไก Universal Periodic Review รอบที่ 2 (พ.ศ. 2559 - 2563)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดให้ทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทย จัดทำและนำเสนอรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก UPR ทุก 4 ปีครึ่ง ทั้งนี้ รายงาน UPR รอบที่ 2 ประกอบด้วย วิธีการจัดทำรายงาน พัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญภายหลัง การนำเสนอรายงานรอบที่ 1 การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายใต้สิทธิด้านต่าง ๆ อาทิ สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิทธิของกลุ่มเฉพาะ สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษา และการฝึกอบรม การเขียนกลไกพิเศษของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเยือนไทย

โดยภายใต้กระบวนการ UPR รอบที่ 2 ประเทศไทยได้นำเสนอรายงานประเทศในการประชุมคณะกรรมการ UPR สมัยที่ 25 เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 ณ นครเจนีวา สมาพันธ์สวีส โดยประเทศไทย

ได้แจ้งตอบรับข้อเสนอแนะ 187 ข้อ จากข้อเสนอแนะที่ไทยได้รับจากประเทศต่างๆ ทั้งหมด 249 ข้อ อีกทั้งได้แจ้งคำมั่นโดยสมัครใจอีก 7 ข้อ และคณะกรรมการได้มีมติเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 รับทราบผลการรับรอง UPR รอบ 2 รวมทั้งเห็นชอบแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะที่ไทยได้ตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก Universal Periodic Review รอบที่ 2 (พ.ศ. 2559 - 2563) โดยได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งปฏิบัติตามแผนดังกล่าวให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยแสดงให้ความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะได้กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กิจกรรม และกรอบเวลาดำเนินการโดยแบ่งเป็นกลุ่มประเด็น ดังนี้

1) การเข้าเป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

กับมาตรฐานระหว่างประเทศ

2) การปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้อง

กับมาตรฐานระหว่างประเทศ

3) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกและแผน

สิทธิมนุษยชน

4) การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาและการฝึกอบรม

5) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม

และวัฒนธรรม

6) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มต่าง ๆ

ในสังคม

7) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

8) กระบวนการยุติธรรม

9) การอำนวยความสะดวกความยุติธรรม

10) ความร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศ

11) การติดตามผลของกระบวนการ UPR

2.2.2 รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยฯ ปี 2561

การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย เป็นงานจดหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ซึ่งจะต้องดำเนินการเป็นประจำทุกปี โดยเนื้อหาสาระของรายงานดังกล่าวจะเกี่ยวกับการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่ทำให้รัฐบาลได้ทราบถึงปัญหา ข้อท้าทาย ข้อห่วงกังวล และข้อเสนอแนะจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมถึงจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะได้ทราบถึงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยในช่วงปี 2561 และสามารถนำไปใช้ในการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาโครงการ/แผนงาน/กิจกรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกิจและความรับผิดชอบของแต่หน่วยงานต่อไปได้ โดยในปี 2561 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดทำรายงานโดยแบ่งเนื้อหาเป็น 4 ส่วน 14 ประเด็น และในแต่ละประเด็นนำเสนองานประเมินเป็น 3 ส่วน คือ 1) ภาพรวม 2) การประเมินสถานการณ์และปัญหาอุปสรรค และ 3) ข้อเสนอแนะ โดยสรุป ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มี 3 ประเด็น คือ 1) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม 2) ประเด็นการกระทำทรมาน และการบังคับสูญหาย 3) ประเด็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาชญากรรม

ส่วนที่ 2 การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สิทธิทางการศึกษา 2) สิทธิต้านสุขภาพ และ 3) ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ 3 การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของบุคคล 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) สิทธิเด็ก 2) สิทธิผู้สูงอายุ 3) สิทธิคนพิการ 4) สิทธิของผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ และ 5) นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ 4 การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในความท่วงไย มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 2) สถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3) การค้ามนุษย์

2.2.3 การรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล ลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็น การสะท้อนปัญหา และจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ปี 2560 การยกร่างแผนสิทธิมนุษยชน โดยการศึกษาข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ การรับฟังสภาพปัญหาจากตัวแทนทุกภาคส่วนครอบคลุมทุกจังหวัด รวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ ครอบคลุม 4 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร

ระยะที่ 2 ปี 2561 จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 โดยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชน ยกเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ (ร่างแรก) แล้ว เข้าสู่กระบวนการวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในทุกช่องทาง อาทิ การเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นครอบคลุมกลุ่มผู้แทนจากทุกจังหวัด ทุกภาคส่วน โดยจัดขึ้นในพื้นที่ครอบคลุม 6 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร การรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แบบสอบถามทางไปรษณีย์ รวมถึงแบบสอบถามฉบับ GR code ในกลุ่มเฉพาะ (คุณพิการทางสายตา ผู้สูงอายุ) และนำมาสรุปประมวลผลเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ฉบับที่ 4 (ร่างที่ 2) นำเสนอผู้แทนหน่วยงานในระดับนโยบาย (20 กระทรวง หรือหน่วยงานเทียบเท่าและหน่วยงานระดับกรม) เพื่อให้ข้อคิดเห็นเป็นครั้งสุดท้าย แล้วนำมาประมวลผลเป็นร่างแผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ฉบับสมบูรณ์) เพื่อนำเสนอสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กลั่นกรอง ลำดับต่อไปจะได้นำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศใช้แผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ต่อไป โดยมีผู้เข้าร่วมจัดทำแผนทั้ง 2 ระยะ รวมทั้งสิ้น 3,588 คน

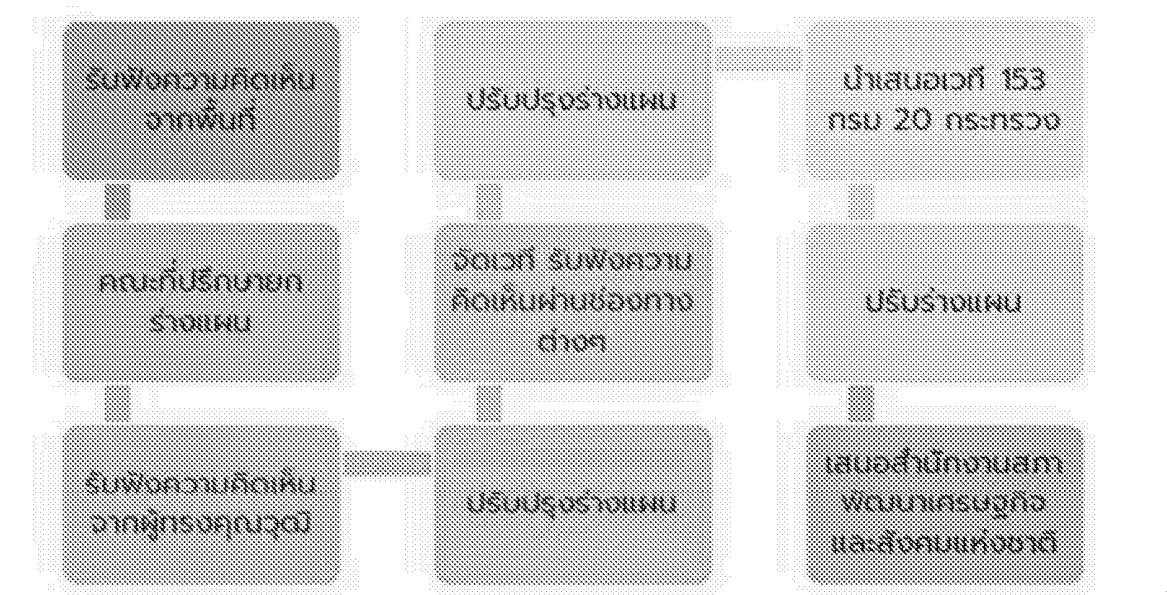
สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พบว่า

1) สำหรับแผนสิทธิมุขยชนรายด้านทั้ง 10 ด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแผนด้านชนส่ง (ร้อยละ 91.0) รองลงมา แผนด้านการศึกษา (ร้อยละ 90.8) แผนด้านสาธารณสุข และแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 90.6) แผนด้านที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 90.3) แผนด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ และแผนด้านสิทธิชุมชน (ร้อยละ 89.8) แผนด้านการเมืองการปกครอง (ร้อยละ 88.8) แผนด้านกระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 88.3) และแผนด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 87.8) ตามลำดับ

2) แผนสิทธิมุขยชนรายกลุ่ม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแผนกลุ่มสตรี (ร้อยละ 90.5) รองลงมา แผนกลุ่มคนพิการ (ร้อยละ 90.2) แผนกลุ่มเด็กและเยาวชน (ร้อยละ 90.1) แผนกลุ่มผู้สูงอายุ (ร้อยละ 89.7) แผนกลุ่มผู้เสียหาย (ร้อยละ 89.5) แผนกลุ่มผู้พื้นโภช (ร้อยละ 88.9) แผนกลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเชื้อไวรัส ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) (ร้อยละ 88.7) แผนสิทธิมุขยชนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้ราก ไร้สัญชาติ และผู้เสพงานที่พักพิงในเขตเมือง (ร้อยละ 88.5) แผนกลุ่มเกษตรกรและผู้ใช้แรงงาน (ร้อยละ 88.2) แผนกลุ่มนักปักป้องสิทธิมุขยชน (ร้อยละ 87.9) แผนกลุ่มหลากหลายทางเพศ (ร้อยละ 87.3) และแผนกลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ (ร้อยละ 86.2) ตามลำดับ

ระยะที่ 3 ปี 2562 เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เรื่องแนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรมจึงส่ง (ร่าง) แผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ไปยังสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเข้าสู่กลไกการพิจารณาของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็น ซึ่งหัวระหว่างการพิจารณาปรับปรุง (ร่าง) แผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ตามข้อเสนอแนะของอนุกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมุขย์² กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือแจ้งเดือน (ร่าง) แผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ได้พิจารณาปรับปรุงสถานการณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน พิจารณาการกำหนดตัวชี้วัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวง (ร่าง) แผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2563 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2563

² อนุกรรมการภายใต้สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทที่ 3

สาระสำคัญของแผนสติกรัมบุษยชนแห่งชาติ
ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

บทที่ 3

สาระสำคัญของแผนสิทธิบัตรและสิทธิบัตร ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

3.1 ครอบแนวคิดในการจัดทำแผนสิทธิบัตรและสิทธิบัตร ฉบับที่ 4

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดทำแผนสิทธิบัตรและสิทธิบัตร ฉบับที่ 4 ด้วยกระบวนการ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานของประเทศไทยสำหรับหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินการ เพื่อร่วมกันพัฒนาและยกระดับสิทธิบัตรและสิทธิบัตรในภาพรวมของประเทศไทยให้มีมาตรฐาน ทัดเทียมระดับสากล โดยมุ่งประโยชน์ที่ประชาชนพึงได้รับเป็นสำคัญ ดังนี้ การจัดทำแผนสิทธิบัตรและสิทธิบัตร แห่งชาติ จึงคำนึงถึงความเหมาะสมสมสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและมีความเป็นสากล รวมถึงครอบคลุม ประเด็นที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ตลอดจนให้ความสำคัญกับกลุ่มประชากรต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิบัตรและสิทธิบัตร และเพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้านสิทธิบัตรและสิทธิบัตรของประเทศไทยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้มีการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด และมาตรฐาน การส่งเสริมคุ้มครองสิทธิบัตรและสิทธิบัตรในบริบทภายนอกในประเทศไทย และบริบทระหว่างประเทศมาเป็นกรอบ ในการจัดทำแผนสิทธิบัตรและสิทธิบัตร ฉบับที่ 4 ดังนี้

1) บริบทภายนอกในประเทศไทย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บุษราศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) การประกาศภาระแห่งชาติ สิทธิบัตรและสิทธิบัตร รวมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถานการณ์ การละเมิดสิทธิบัตรและสิทธิบัตรหรือนโยบายด้านสิทธิบัตรและสิทธิบัตรที่สำคัญ และรัฐบาลให้ความสนใจ เช่น การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานที่ผิดกฎหมาย รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิบัตรและสิทธิบัตรของประเทศไทย ซึ่งจัดทำโดย คณะกรรมการสิทธิบัตรและสิทธิบัตรแห่งชาติ รวมทั้งการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสิทธิบัตรและสิทธิบัตรและสถานการณ์ ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ออาทิ ด้านประชารัฐ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา เป็นต้น ตลอดจน ประเด็นที่ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุได้ตามแผนสิทธิบัตรและสิทธิบัตร ฉบับที่ผ่านมา รวมถึงการรับฟัง ความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมตัวให้แผนสิทธิบัตรและสิทธิบัตร แห่งชาติ มีความครบถ้วนสมบูรณ์

2) บริบทระหว่างประเทศ ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาหลัก ด้านสิทธิมนุษยชน กระบวนการรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review : UPR) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ประเด็นสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ออาทิ ประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ประเด็นความหลากหลายทางเพศ และประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเป็นแผนแม่บทในภาพรวมที่ครอบคลุมโดยทั่วถึงด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งประเด็นด้านและกลุ่มเป้าหมาย ตามแนวทางในคู่มือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน (Handbook on National Human Rights Plans of Action) ปรากฏตามแผนภาพ

แผนภาพที่ 4 แสดงกรอบแนวคิดการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ปี พ.ศ. 2562 – 2565)

3.2 กิจกรรมของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

วิสัยทัศน์ สังคมรู้หน้าที่ เคราะห์พิสิทธิมนุษยชน และได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม

เป้าหมาย การลดเม็ดสิทธิมนุษยชนลดลง

ตัวชี้วัดการประเมินผล การกำหนดตัวชี้วัดในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นการพัฒนาตัวชี้วัด ตามแนวทางของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ใน 3 มิติ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

1) มิติตัวชี้วัดด้านโครงสร้าง (Structural Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่แสดงความตั้งใจหรือเจตจำนงในการเคารพสิทธิมนุษยชน และต้องการยกระดับสิทธิมนุษยชนให้ดียิ่งขึ้น โดยการยอมรับมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนมาปรับใช้ ซึ่งมีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ 1 มีการร่างกฎหมาย การปรับปรุงกฎหมาย การกำหนดนโยบาย มาตรการ ทั้งในระดับชาติหรือระดับกระทรวงหรือกรรมหรือจังหวัดหรือองค์กรอื่น เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิมนุษยชน ในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมาย

2) มิติตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process Indicator) เป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับเครื่องมือหรือวิธีการ ที่จะทำให้การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือให้เกิดผลตามนโยบายหรือแผนงาน ที่กำหนดไว้

ตัวชี้วัดที่ 2 มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการไปปฏิบัติ ในรูปแบบของการบรรจุ ในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ ซึ่งตัวชี้วัดที่ 2 จะมีการวัดประเมินผลแบ่งออกเป็น

ตัวชี้วัดที่ 2.1 การถ่ายทอดนโยบาย ผ่าน (1) การสร้างความรู้ความเข้าใจในแผน โดยประเมินการถ่ายทอดเนื้อหาและรายละเอียดของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ตามมติคณะรัฐมนตรี (2) การสร้างการยอมรับเป็นการประเมินแนวทางการสร้างการยอมรับให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญ ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 และยอมรับว่า เป็นภารกิจหนึ่งที่หน่วยงานต้องนำไปดำเนินการ ตามกรอบและแนวทางที่กำหนดไว้

ตัวชี้วัดที่ 2.2 ขั้นการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติของ หน่วยงานต่าง ๆ เป็นการประเมินแนวทางการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน หรือแผนงานในลักษณะอื่นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนว่ามีการนำแนวทาง การดำเนินงานที่กำหนดไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มาเป็นกรอบในการกำหนดแผนงาน ของหน่วยงานอย่างไร

ตัวชี้วัดที่ 2.3 ขั้นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการหรือแผนปฏิบัติงาน หรือแผนงานด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน เป็นการประเมินแนวทางการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติว่า มีการดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานหรือแผนงาน ในลักษณะอื่นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในลักษณะใด ตลอดจนประเมิน ถึงปัจหายาหรืออุปสรรคหรือเงื่อนไขที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานจริง

3) มิติตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcome Indicator) เป็นการประเมินความสำเร็จของการ ดำเนินงานหรือความพยายามที่จะดำเนินการตามโครงการหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้สิทธิด้านต่าง ๆ เกิดผล ขึ้นจริงทั้งในเบื้องต้นและในระยะยาว โดยมีตัวชี้วัดที่ประเมินผล 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ 3 แนวโน้มของสถานการณ์การละเมิดสิทธิในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมาย มีสัดส่วนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการประเมินที่พิจารณาข้อมูลจากสถิติการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือจำนวนข้อร้องเรียนของแต่ละหน่วยงานต่าง ๆ กับผลงานที่ได้มีการดำเนินงานทั้งเบื้องต้นและเบื้องหลังสิทธิมนุษยชน

ในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาสัดส่วนเพิ่มขึ้นหรือลดลงในการที่จะนำข้อมูลมากำหนดในการดำเนินงาน ด้านสิทธิมนุษยชนต่อไป

ตัวชี้วัดที่ 4 จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิในแต่ละด้าน หรือกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประเมินการดำเนินงานตามแผนงานด้านสิทธิมนุษยชนแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจากจำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบใน 4 ประเด็น ได้แก่

1) การป้องการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่มุ่งส่งเสริมหรือป้องกันไม่ให้มีการละเมิด สิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไป หรือผู้ที่มีโอกาสถูกละเมิดสิทธิในรูปแบบต่าง ๆ

2) การคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่มุ่งคุ้มครอง พื้นฟู ช่วยเหลือ เยียวยา ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิ หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการจัดระบบ ส่งต่อความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิด การพื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมการเคารพสิทธิ เป็นต้น

3) การพัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมาย รวมถึงการบังคับใช้ เพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ขัดกับหลักการสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน หรือกฎหมายที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพื่อให้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาระดับไปสู่มาตรฐานสากล

4) การพัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริม คุ้มครอง สิทธิมนุษยชน ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา การบรรจุสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรพัฒนา บุคลากรทุกระดับ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน การศึกษาและนำไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน การสร้างความรู้ความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชน และ การสร้างความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ให้ความสำคัญกับมิติประเด็นต่าง ๆ ครอบคลุมประเด็นด้าน และกลุ่มประชากรที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีการจัดลำดับความสำคัญตาม Handbook on National Human Rights Plans of Action เป็นแผนรายด้าน 10 ด้าน และแผนรายกลุ่ม 12 กลุ่ม ดังนี้

3.3 แผนสิทธิมนุษยชนด้านการยุติธรรม

3.3.1 แผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม

➤ สถานการณ์ภาพรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 เรื่อง สิทธิและเสรีภาพของ ชนชาวไทย มาตรา 25 กำหนดว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้

เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การได้ที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคล ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญตราบท่าที่การใช้สิทธิ หรือเสรีภาพเช่นว่านั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ” และยังบัญญัติเรื่อง สิทธิเสรีภาพไว้ในมาตรา 25 มาตรา 28 บัญญัติความรับผิดตามกฎหมายไว้ใน มาตรา 29 นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้กำหนดหมวด 6 แนวโนบายแห่งรัฐ มาตรา 68 ความว่า “รัฐเพิ่งจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง เกินสมควร” มีแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งกำหนดให้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือของ ประชาชนที่จะใช้สร้างสังคมที่พัฒนาอย่างเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำและไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งแผนแม่บท การบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ภายใต้พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2549 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางประสานความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐและองค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องและมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้ การอำนวยความยุติธรรม มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญและกรอบกฎหมายของไทยในด้านกระบวนการยุติธรรมถือว่ามีความสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals - SDGs) โดยเป้าหมาย ด้านการส่งเสริมการพัฒนาสังคมให้เกิดสังคมสันติสุข สันติภาพ และความยุติธรรม ซึ่งครอบคลุมในเรื่อง มาตรฐานของกระบวนการยุติธรรมและการบริหารงานยุติธรรม ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญ อาทิ การลดความรุนแรง และการก่ออาชญากรรมในสังคม การรับประทานการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของบุคคลอย่างเท่าเทียม การช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม รวมถึงการลดการทุจริตคอรัปชันในกระบวนการยุติธรรม

➤ ตัวชี้วัด

1) ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ของประชาชนเพิ่มขึ้น

2) ประเภทและระดับของมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

➤ ข้อท้าทาย

1) ประชาชนไม่มีความรู้ทางกฎหมาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดการกระทำความผิดหรือมีการละเมิดสิทธิ โดยไม่ได้เจตนา เช่น การตัดไม้ห่วงห้าม การบุกรุกที่สาธารณะ เป็นต้น ประกอบกับการไม่ทราบขั้นตอน

ของกระบวนการยุติธรรมและช่องทางการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายเมื่อถูกดำเนินคดีจากภาครัฐ ซึ่งจากการระดมความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้สะท้อนสภาพปัจจุบันของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนได้รับข้อมูลอย่างจำกัด หรือไม่ได้รับทราบ โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของ สิทธิของตนในด้านกระบวนการยุติธรรม เช่น สิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม สิทธิที่จะได้รับ ความคุ้มครองในฐานะพยาน สิทธิที่จะได้รับที่ปรึกษาทางกฎหมาย และการขาดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้านกระบวนการยุติธรรม

2) ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นปัญหาที่ไทยยังคงเป็นภาระแห่งชาติที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน และจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 แต่เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในสถานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของการค้ามนุษย์ ดังนั้น จึงยังต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในประเทศ ทั้งภาคประชาชนสังคมและภาคเอกชน ตลอดจนภาคส่วนในต่างประเทศ ทั้งองค์กรระหว่างประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่น ๆ ที่สนใจ เพื่อให้การดำเนินการของไทยเกิดผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหานี้อย่างเป็น รูปธรรมมากขึ้นและอย่างต่อเนื่องต่อไป

3) การขาดการกำหนดมาตรฐานการทำงานของล่าม แลขาดเดือนล่ามภาษาต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ข้อจำกัดด้านการ สื่อสาร ทางภาษา กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอาจส่งผลให้การพิจารณาคดีมีความล่าช้าหรืออาจ เกิดความเสียหายได้ จึงต้องเร่งดำเนินการให้สอดคล้องตามแผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมร่องและ ประเด็นปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาแก้ไขช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

4) ปัญหาการดำเนินงานในกระบวนการสอบสวนยังมีการปฏิบัติที่มีความเหลื่อมล้ำ ทำให้ ประชาชนเสียสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

5) ปัญหาการมีกฎหมายจำนวนมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศ สิทธิมนุษยชน และการนำกฎหมายไปปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใส ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของภาครัฐ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหากระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยที่ขาดความโปร่งใส อันเกิดจาก หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ยังไม่สามารถดำเนินการอย่างสอดประสานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความเป็นธรรม และเลือกปฏิบัติ

➤ ข้อเสนอแนะ

1) ส่งเสริมการสร้างธรรมาภิบาลในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะหน่วยงาน ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มประจำ ควรอกรับเรียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ครบถ้วนและคำนึงถึง หลักสิทธิมนุษยชน และมีการวางแผนทบทวนโดยตลอด ทักษะของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่คำนึงถึง

หลักสิทธิมนุษยชน สำหรับด้านการสอบสวน ควรแก้ไขประมวลวิธีพิจารณาความอาญาโดยเพิ่มเติม
ข้อกำหนดให้มีทนายความได้ร่วมฟังการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนในทุกคดี และทุกฐานความผิด
เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในความผิดอาญา อบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรม
ให้ยึดหลักสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน อาทิ ด้านราชทัณฑ์ ความมีการขับเคลื่อนการให้ความรู้
แก่เจ้าหน้าที่ในเรื่องแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างทั่วถึงและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น การให้
ความรู้เรื่อง “ข้อกำหนดกรุงเทพ” และ “ข้อกำหนดแม่นเดลา” เป็นต้น เจ้าหน้าที่ต้องร่วมฝ่ายปฏิบัติการ
ความมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ต้องหา สิทธิของเหยื่อและพยาน เพื่อให้
การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติตามโดยคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2) หน่วยงานภาครัฐจะต้องเข้ามาดูแลเร่งด่วน และรัฐจะต้องใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การส่งเสริมสภาพทางเศรษฐกิจให้มีความเท่าเทียมกันและเสมอภาค โดยสร้างอาชีพสร้างรายได้ ให้โอกาสคนที่ด้อยโอกาส หรือคนที่ไม่มีความรู้ที่มีอาชีพที่ถูกต้องและเหมาะสม การสนับสนุนการศึกษาให้มีการศึกษาที่เท่าเทียมกัน และมีมาตรฐานที่เทียริง ทั้งนี้ ในการที่จะดูแลด้านนี้ภาครัฐกิจເອກະນາການและภาครัฐต้องร่วมมือกันในการที่จะป้องกันและปราบปรามและลดปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยอาจจะจูงใจสถานประกอบการต่างประเทศ ด้วยการลดภาษี หรือเพิ่มมาตรการที่รัฐเก็บภาษีเพิ่มสำหรับต่างภูมิลำเนาให้เป็นรายได้ของห้องถิน เพื่อที่จะพัฒนาให้พอกับปริมาณของประชากรที่มีอยู่จริง

3) ส่งเสริมองค์กรวิชาชีพล่ามในกระบวนการยุติธรรม โดยอบรมจริยธรรมทศศอบด้านภาษา ออกแบบก่อนปฏิบัติหน้าที่ จัดให้มีระบบประสานงานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อแบ่งปันบุคลากรที่ทำหน้าที่ล่าม เพื่อความเชื่อถือและความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามแนวโน้มฯรัฐ ที่ต้องอำนวยความสะดวกให้กับทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

4) ให้ความรู้ ส่งเสริมสิทธิผู้ต้องหาให้ทราบสิทธิในชั้นสอบสวน ตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติศาลเยียวนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดียาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

5) พิจารณาทบทวนการบังคับใช้กฎหมาย และการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ไม่สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศ หลักสิทธิมนุษยชน และกฎหมายที่ไม่ทันสมัย เพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน และมีกระบวนการยุติธรรมที่เคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค มีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่งผลให้สังคมไทยให้เป็นสังคมที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั่วๆ ไป

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงยุติธรรม

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงาน
กระทรวงมหาดไทย สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตในภาครัฐ

3.3.2 แผนสิกธิบุษยชนด้านการศึกษา

➤ สถานการณ์ภาพรวม

สิทธิด้านการศึกษา ถูกรับรองไว้ในกติการะห่วงประเทคว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรม ข้อบที่ 13 รวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อบที่ 19 23 28 และ 29 รวมทั้งถูกบัญญัติไว้
ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 โดยมีเนื้อหา
ครอบคลุมเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน
จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา
ก่อนเข้ารับการศึกษา และดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริม
ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน
ในการจัดการศึกษาทุกระดับ และรัฐยังต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย
ในการศึกษาตามความต้องดูของตน

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังเห็นถึงความสำคัญ
ของการให้โอกาสทางการศึกษาที่เป็นธรรมต่อทุกคน จึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาค
ทางการศึกษา ไว้ในมาตรา 54 วรรค 6 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา อันเป็นภารกิจสำคัญที่จะทำให้
ผู้ด้อยโอกาสสมความรู้ความสามารถ เพื่อพัฒนาตนเองให้พ้นจากความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งพัฒนา
คุณภาพและประสิทธิภาพครู ซึ่งจะเป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ด้วย โดยปัจจุบันพระราชนูญติด
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้มีผลบังคับใช้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่
14 พฤษภาคม 2561

ทั้งนี้ จากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนสิกธิบุษยชนแห่งชาติ
ฉบับที่ 4 ในภูมิภาคต่าง ๆ พบร่วมกัน หลายฝ่ายมีความกังวลในคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ แม้ในทางปฏิบัติ
เด็กไทยส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาครบจำนวนปีตามที่กำหนดไว้ในระบบการศึกษาภาคบังคับ แต่คุณภาพ

ของระบบการศึกษา ยังคงมีความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยความเหลื่อมล้ำดังกล่าว ยังเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา หรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งจากการคำนวณ โดย นายนิโคลัส เบ็นเน็ต (DR.Nicholas Burnett) อธิตรองผู้อำนวยการให้กับองค์กร การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาของไทย สร้างความเสียหายทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และประเทศศาสตร์ให้กับประเทศไทยโดยมีมูลค่าสูงถึงปีละ 330,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย (GDP) ทั้งนี้ข้อมูลจากสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระบุว่า ในปี 2560 มีนักเรียนชั้น ป.1 – ม.6 ที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวมากถึง ร้อยละ 13 จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวส่งผลต่อระดับการศึกษาของเด็ก นอกจากนี้ เด็กพิการ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ยังคงประสบปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติในสถานศึกษาที่ไม่สามารถจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้

➤ ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนสถานศึกษา หรือ สถาบันการศึกษา หรือ องค์กรที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามรูปแบบ หรือหลักสูตร สำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ) เพิ่มขึ้น
- 2) มีหลักสูตรการศึกษาในการจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาเฉพาะด้านเฉพาะทาง กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในทุกระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบอุดหนุน และตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
- 3) ดัชนีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลิด落

➤ ข้อท้าทาย

- 1) ความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างเด็กจากครอบครัวที่มีความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นผลมาจากการกระจายของทรัพยากรทางการศึกษา ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเขตเมืองและเขตชนบท อีกทั้งในบางครั้ง ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนยังอาจไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา หรือไม่ประสงค์จะให้เด็กเข้าศึกษาเนื่องจากจะส่งผลให้ครอบครัวต้องขาดรายได้ เด็กจากครอบครัวฐานะยากจน ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางในการไปโรงเรียนได้ เนื่องจากมักอาศัยในพื้นที่ห่างไกลที่การคมนาคมลำบาก หรือขาดช่องทางการคมนาคมสาธารณะต่างๆ นอกจากนี้ การเรียนจากการเน้นการท่องจำไปสู่การเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้เด็กได้เข้าถึงวิธีการค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และสร้างให้เด็กรู้จักคิด และต่อยอดความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ แม้สิทธิในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพจะเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในทางปฏิบัติแล้วตัวชี้วัดทางการศึกษาต่าง ๆ
- 2) แนวทางการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่มีคุณภาพยังคงมีการส่งเสริมค่อนข้างน้อย จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการเรียนจากการเน้นการท่องจำไปสู่การเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้เด็กได้เข้าถึงวิธีการค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และสร้างให้เด็กรู้จักคิด และต่อยอดความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ แม้สิทธิในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพจะเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในทางปฏิบัติแล้วตัวชี้วัดทางการศึกษาต่าง ๆ

มักเป็นตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เช่น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย อัตราการร่วงงานของผู้สำเร็จการศึกษา ที่อาจไม่ได้สะท้อนคุณภาพของการศึกษาที่รัฐจัดสรรให้เท่าที่ควร

3) ปัญหาการกลั่นแกล้ง (Bully) การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyber Bully) การเลือกปฏิบัติในสถานศึกษา อาทิ คนพิการที่ยังขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นในการศึกษา สถานศึกษามิ่งเอ็อต่อการศึกษาของคนพิการ นักเรียนนักศึกษาที่ติดเชื้อเอชไอวี นักเรียนที่มีความหลอกหลอนทางเพศ มักถูกตีตรา กลั่นแกล้ง

4) การขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรของแรงงานข้ามชาติ สร้างผลให้พื้นที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

➤ ข้อเสนอแนะ

1) ส่งเสริมให้เต็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส มีสิทธิทางการศึกษาที่ดีขึ้นทัดเทียมกับคนทั่วไป โดยพิจารณาการให้เงินช่วยเหลือพิเศษแก่ครูในสถานศึกษาในที่พื้นที่ห่างไกลในระดับที่พอเพียงที่สามารถกระจายทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และเพิ่มแรงจูงใจให้กับผู้ปกครองของนักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน อาทิ การจัดให้มีโครงการสนับสนุนอาหารกลางวันฟรีที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการ และการจัดให้มีการฝึกอาชีพควบคู่ไปกับการศึกษาวิชาสามัญต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เรียนเป็นประโยชน์ สามารถใช้ประกอบอาชีพได้จริง

2) ส่งเสริมให้มีการนำงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากธุบานมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนในเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมทุกมิติอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในโครงการที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยตรงและการพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการเรียนรู้ภายนครอุบัติ และการให้การช่วยเหลือกลุ่มนักเรียนนักศึกษาในเขตชนบทที่ห่างไกล ตลอดจนกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่มีความประ拔เป็นพิเศษ อาทิ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย เด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติ เด็กที่มีปัญหาสถานะ และคนพิการ เป็นต้น

4) พัฒนาแนวทางการคุ้มครองความปลอดภัยของแรงงานข้ามชาติในด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบ ดำเนินสืบ
ความสมดุลของการจัดสรรทรัพยากร ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาอาจพิจารณาปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดสรรงบประมาณ

ด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับจำนวนเด็กในพื้นที่ทั้งหมด ทั้งบุตรของแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ รวมถึงพิจารณาสนับสนุนการจัดระบบการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กประชากรกลุ่มเฉพาะหรือเด็กที่ตกหล่นจากการศึกษาของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองบัญชาการตำรวจนครบาล เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19

3.3.3 แผนสิกโนบุญชนด้านการรับผิดชอบและสิ่งแวดล้อม

➤ สถานการณ์ภาพรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบาทในด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมไว้ในมาตรา 43 วรรค 2 ว่า บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กู้ภูมายั่งยืน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาของประเทศทางอุตสาหกรรมแบบก้าวกระโดดในอดีต และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อการพัฒนาที่ช่วยให้มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากธรรมชาติได้มากขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อมนุษย์อยู่ในด้านต่าง ๆ ทั้งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติที่เริ่มเสื่อมโทรม ความไม่平稳ภัยจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และมีความรุนแรงกว่าในอดีต ตลอดจนผลเสียในเชิงสุขภาพ ทั้งทางตรงจากการใช้เทคโนโลยี เช่น ยาปราบศัตรูพืช ในการทำเกษตรกรรมแบบใหม่ และทางอ้อมจากคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติในด้านต่าง ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญและรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฤดูกาล การเกิดภัยพิบัติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและการแพร่กระจายของเชื้อโรคและพาหะโรค นำมาซึ่งการเกิดโรคอุบัติ เป็นต้น ทั้งนี้ประเทศไทยในฐานะประเทศเกษตรกรรม มีรูปแบบการพัฒนาและวิถีชีวิตที่ต้องพึงพิจารณาอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรธรรมชาติ ของประเทศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และส่งผลกระทบโดยเฉพาะประชากรกลุ่มเสียงที่อ่อนไหวต่อสภาพอากาศ เช่น เด็กอ่อนผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้ที่ถูกทอดทิ้งทางสังคม เป็นต้น จึงเป็นประเด็นท้าทายที่รัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแล

ระดับการพัฒนาของประเทศไทยให้เหมาะสมจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับ
และแนวทางที่เหมาะสมเพื่อขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศไทย ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศไทยอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

➤ ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนของหน่วยงานที่มีมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย/ยุทธศาสตร์/
แผนที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบอันเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 2) การบทวนปรับปรุงแก้ไข หรือการเสนอร่างกฎหมาย เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
แหล่งน้ำ สภาพภูมิอากาศ
- 3) การเข้าถึงสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดสาธารณภัยจากรัฐอย่างเสมอภาค เท่าเทียม

➤ ข้อท้าทาย

1) การขาดการให้ความสำคัญในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ส่งผลกระทบเชิงลบต่อ
ทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก อาทิ การตัดไม้ทำลายป่า เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ที่ก่อให้เกิดการขาด
ความสมดุลของระบบนิเวศ ส่งผลให้เกิดปัญหาทึ้งเรื่องน้ำ ดิน และอากาศ การใช้สารเคมีทึ้งปุ๋ยเคมีและยา
ปราบศัตรูพืชทำเกษตรกรรม ซึ่งก่อให้เกิดสารพิษตกค้างในระบบนิเวศ การทำลายสิ่งแวดล้อมโดยโครงการพัฒนา
ขนาดใหญ่ของรัฐและเอกชนจำนวนมากที่ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชน การใช้เชื้อเพลิง การตัดไม้ทำลายป่า
และการทำปศุสัตว์เชิงอุตสาหกรรม การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจก ส่งผลให้เกิดภาวะ
โลกร้อน และในที่สุดนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว
จัดเป็นปัญหาในเชิงสิทธิมนุษยชน เนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นกระทบต่อกลุ่มคนในวงศ์วัสดุ โดยเฉพาะกลุ่ม
เสียงที่อ่อนไหวต่อสภาพอากาศ เช่น เด็กอ่อน ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้ที่ถูกทอดทิ้งทางสังคม

2) ปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ
ความไม่ชัดเจนในเรื่อง การดูแล และบริหารจัดการควบคุมมลพิษและการถือครอง และใช้ประโยชน์จากที่ดิน
การดำเนินนโยบายของรัฐที่มุ่งพัฒนาประเทศไทย โดยส่งเสริมให้ใช้หรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
ของประเทศไทย รวมทั้งสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ละเมิดสิทธิโดยการปล่อยควันเสีย น้ำเสีย
หรือกากของเสียต่าง ๆ จากการผลิต โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังมักหลบเลี่ยงที่จะจ่ายค่าชดเชย
ที่เหมาะสมให้กับผู้ได้รับผลกระทบ

3) ประชาชนยังขาดการรับรู้กฎหมาย และเข้าไม่ถึงสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด อาทิ
พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่วนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้
กรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทำการสำรวจการถือครองที่ดินของราชภูมิแล้วนำพื้นที่มาจัดทำโครงการ
เสนอเป็นพระราชบัญญัติ เพื่อให้ประชาชนอยู่อาศัยทำกินภายในเขตอนุรักษ์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ตามหลักการคนอยู่กับป่า และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โดยการมีส่วนร่วมของราษฎรในชุมชน และคำนึงถึงกลุ่มราษฎรทุกกลุ่มโดยมิได้เลือกปฏิบัติ

4) ภาคธุรกิจยังขาดการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการประกอบธุรกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อการระยะmed สิทธิมนุษยชน ภาคธุรกิจต้องทราบถึงความสำคัญและจำเป็นในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่เกิดจากประกอบธุรกิจ เนื่องจากระยะห่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับข้อร้องเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

➤ ข้อเสนอแนะ

1) เน้นการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สร้างความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับและแนวทางที่เหมาะสมเพื่อขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศ ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศอย่างยั่งยืน และส่งเสริมให้มีการพิจารณาปรับใช้ตัวชี้วัดของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ในการวัดผลการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน

2) บังคับใช้กฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมการดำเนินคดีด้านสิ่งแวดล้อม ให้มีกระบวนการพิจารณา การบังคับคดีที่เหมาะสมกับลักษณะของคดีสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดีและรักษาฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมเสื่อมเสียไป นอกจากนี้ ยังควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ต่อสู้คดีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาเป็นการเฉพาะ โดยที่ผู้ที่ได้รับผลกระทบไม่ต้องออกทุนทรัพย์ในการฟ้องร้องเอง เนื่องจากในทางปฏิบัติแล้วผู้เสียหายมักไม่มีทรัพยากรที่เพียงพอในการฟ้องร้องเรียกค่าชดเชย เอาจากผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง

3) สร้างการรับรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด และเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยเน้นการหารือร่วมระหว่างทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องมีตัวแทนและผู้เชี่ยวชาญจากหลายฝ่าย อาทิ ด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนตัวแทนชาวบ้าน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย รวมทั้งมีกลไกจัดการความขัดแย้ง สร้างธรรมาภิบาลและความเสมอภาคเท่าเทียมในการเข้าถึงการจัดสรร และแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ

4) ส่งเสริมให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

5) สนับสนุนการบูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่นโยบายและแผนรายสาขาและพื้นที่ โดยสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

นำประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาที่มีความเสี่ยงทั้ง ๖ สาขา ได้แก่ การจัดการน้ำ การเกษตร และความมั่นคงทางอาหาร การท่องเที่ยว สาธารณสุข การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ เช้าสู่กระบวนการจัดทำแผนและนโยบายของหน่วยงาน

๖) สร้างความพร้อมให้กับประชาชนกลุ่มประจำ邦 อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ศตรี แรงงาน (เกษตรกร แรงงานที่ต้องปฏิบัติงานกลางแจ้ง) ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และประชาชนในพื้นที่ห่างไกล หรือพื้นที่ชายขอบ ในการรองรับและปรับตัวต่อความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การปรับปรุงระบบประกันสุขภาพให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพครอบคลุมกลุ่มประจำ邦ที่มีความเสี่ยงต่อความอ่อนไหว ต่อปัจจัยทางภูมิอากาศ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการเตือนภัยพิบัติให้ทันต่อเหตุการณ์มีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงและผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงการช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างทันท่วงที

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม

➤ หน่วยงานร่วม

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

3.3.4 แผนสกัดบุheyuhnด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

➤ สถานการณ์ภาพรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๔๐ ต่างมีเนื้อหาที่เกี่ยวพันกับประเด็น สิทธิมนุษยชนในทางเศรษฐกิจและธุรกิจเป็นจำนวนมาก ทั้งในด้านการถือครองปัจจัยการผลิตและนโยบาย ของรัฐที่ต้องจัดสรรสวัสดิการให้กับผู้ยากไร้ตามสมควรและจัดให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งระบุไว้ว่างสิทธิมนุษยชนในด้านเศรษฐกิจได้ เป็นการเฉพาะ ในส่วนที่ ๕ เรื่องสิทธิในการถือครองทรัพย์สิน ได้กล่าวไว้ว่างสิทธิมนุษยชนในมิติที่เกี่ยวข้องกับ ที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ และในส่วนที่ ๖ ได้กล่าวไว้ว่างสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ตลอดจน สิทธิของบุคคลในการได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการ ดำเนินชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาระการทำงานตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากเนื้อหาดังที่ปรากฏ ในรัฐธรรมนูญแล้ว มิติของสิทธิมนุษยชนในด้านเศรษฐกิจและธุรกิจยังปรากฏอยู่ในกฎหมายอื่น ๆ อีกเป็น จำนวนมาก อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

ซึ่งควบคุมระดับค่าแรงขั้นต่ำและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่แรงงานพึงได้รับจากนายจ้างให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ตลอดจนพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดสิทธิของผู้บริโภค ในด้านต่าง ๆ ทั้งสิทธิในการได้รับข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับสินค้าและบริการ สิทธิในการเลือกหา สินค้าหรือบริการ สิทธิในการได้รับความปลอดภัยจากสินค้าและบริการ ตลอดจนสิทธิในการได้รับความเป็นธรรม จากการทำสัญญา

ทั้งนี้ ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมซึ่งภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมในทุกด้าน การดำเนินงานของภาคธุรกิจจึงย่อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นทางสิทธิมนุษยชนในหลายมิติ องค์การ สหประชาชาติ โดยคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน จึงได้เสนอหลักการซึ่งแนะ ของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGP) ประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 3 เสาหลัก ได้แก่ การคุ้มครอง (Protect) การเคารพ (Respect) และการเยียวยา (Remedy) ที่เน้นบทบาทของภาครัฐในการกำหนดนโยบายและมาตรการป้องกัน ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน บทบาทของภาคธุรกิจในการสร้างธรรnostiและความรับผิดชอบของภาคธุรกิจ ต่อการการเคารพสิทธิมนุษยชน ตลอดจนบทบาทของภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเยียวยาต่อผู้ที่ได้รับ ผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนผ่านกลไกระบวนการยุติธรรมและกลไกอื่น ๆ ในทุกช่องทางที่ภาครัฐ และธุรกิจหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องพึงกระทำได้ โดยที่ผ่านมาในห้วงการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของ ประเทศไทยตามกระบวนการ Universal Periodic Review รอบที่ 2 สมัยที่ 25 รัฐบาลไทยได้ให้คำมั่นโดยสมัครใจ ยืนยันว่าจะส่งเสริมหลักการสิทธิมนุษยชนในภาคธุรกิจ รวมทั้งตอบรับข้อเสนอแนะจากประเทศสวีเดนที่เสนอให้ ประเทศไทยพัฒนา รับรอง และบังคับใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เพื่อปฏิบัติ ตามหลักการ UNGP ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการกร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิ มนุษยชนระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 – 2565) ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนและเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2562

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ความเหลื่อมล้ำเมื่อวัดจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini coefficient) ลดลง
- 2) จำนวนมาตรการหรือกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 – 2565)

➤ ข้อท้าทาย

- 1) ปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ช่วยให้การติดต่อกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายเป็นไปได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม จำนวนการซื้อขายที่มากขึ้น ก็ส่งผลให้การควบคุมคุณภาพสินค้า และบริการเป็นไปได้ยากขึ้น เช่นกัน จึงมีผู้ขาย

จำนวนมาก ที่ฉายโฉมสหลักษณะผู้บริโภคในรูปแบบต่าง ๆ แม้ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐหลายแห่ง อาทิ กรรมการค้าภายใน และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จะพัฒนาให้มีช่องต่าง ๆ เพื่อรับเรื่องร้องทุกข์ และประชาสัมพันธ์เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค แต่การลงทะเบียนสิทธิของผู้บริโภคยังคงมีอยู่เช่น เพราะผู้บริโภคหลายรายมักเลือกที่จะไม่ร้องเรียน เพราะไม่เชื่อมั่นในการดำเนินงานของรัฐ เสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย ส่งผลให้ผู้ขายหลายรายไม่เกรงกลัวที่จะกระทำผิดกฎหมาย

2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ โดยเป็นผลมาจากการถูกจำกัดสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร อาทิ การขาดโอกาสการเข้าถึงเงินทุน ขาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในเชิงโครงสร้าง ที่กลุ่มบุคคลบางกลุ่มไม่สามารถขยับเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของตนได้ และก่อให้เกิดสภาวะการติดกับดักความยากจนต่อเนื่องเป็นปัญหาในเชิงพลวัตร

3) ปัญหาการผูกขาดทางการค้าด้านการเกษตร ปัญหาการผูกขาดสินค้าการเกษตรเป็นปัญหาสำคัญ ที่รัฐควรแก้ไขโดยเร่งด่วน เนื่องจากการกระทำในเชิงธุรกิจที่มุ่งหวังให้เกิดการผูกขาดนั้นเป็นการกระทำที่ผิดบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในแง่ของการบั่นทอนทั้งความมีประสิทธิภาพ และความเป็นธรรม ในการจัดสรรทรัพยากร ทั้งนี้ จากการระดมความเห็นในการจัดทำแผนสิทธิบัตรนุxyzชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พบว่า เกษตรกรรายย่อยหลายรายประสบปัญหาต้องรับชื้อปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย แมพันธุ์ พ่อพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ ยากำจัดศัตรูพืชจากบริษัทขนาดใหญ่ ที่ผูกขาดธุรกิจทางด้านเกษตรกรรมไว้อย่างยาวนาน ซึ่งมีราคาสูง

4) สืบเนื่องจากปัญหาการลงทะเบียนสิทธิบัตรนุxyzชนจากการประกอบธุรกิจ โดยที่ผ่านมาคณะกรรมการสิทธิบัตรนุxyzชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีการลงทะเบียนสิทธิบัตรนุxyzชนข้ามพรอมเดนที่เกิดจากการลงทุนของบริษัทต่างประเทศในไทยและการลงทุนของบริษัทไทย ในประเทศไทยเป็นบ้านเป็นระยะ ๆ รวมทั้งการลงทะเบียนสิทธิแรงงานโดยภาคธุรกิจ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิบัตรนุxyzชนพ.ศ. 2562 – 2565 แล้ว เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2562 จึงควรเร่งรัดผลักดันให้แผนได้ฤกษ์นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

➤ ข้อเสนอแนะ

1) บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค อย่างจริงจังและเร่งรัดขั้นตอนต่อไป ของกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับทั้งผู้บริโภค เร่งประชาสัมพันธ์สร้างองค์ความรู้ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคให้กลุ่มประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงของทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ สามารถร้องเรียนปกป่องสิทธิของตนได้ ไม่สร้างภาระให้ผู้ร้อง และบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

2) การคุ้มครองผู้บริโภค โดยการดำเนินการเกี่ยวกับ (1) การดูแลราคาสินค้าและบริการให้มีความเหมาะสมเป็นธรรม ปริมาณเพียงพอ (2) การติดตามตรวจสอบพฤติกรรมทางการค้าของผู้ประกอบการ และตรวจสอบข้อร้องเรียนผ่านสายด่วน 1569 (3) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องซึ่งตรวจวัด และ

(4) การสร้างเครือข่ายเพื่อเป็นแนวร่วมในการสอดส่องพฤติกรรมทางการค้าที่เป็นธรรม (อาสาธงฟ้า 1569) รวมทั้งส่งเสริมมาตรฐานสำหรับผู้ประกอบการเป็นแนวทางในการพัฒนาและป้องกันปัญหาที่ดันทางทำให้ผู้บริโภคได้รับสินค้ามีมาตรฐานและเป็นธรรม

3) มุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ช่วยเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจพร้อมกับการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม อ即ิ การกำหนดมาตรการที่ช่วยให้สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ของรัฐเป็นไปอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม อีกทั้งอาจมีการพิจารณากำหนดมาตรการช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมเป็นพิเศษ ให้สามารถประกอบอาชีพและแข่งขันในตลาดเสรีกับกลุ่มอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ควรใช้มาตรการทางภาษี โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีที่ต้องการมุ่งหวังผลในเชิงการถ่ายโอนทรัพยากรจากผู้มีรายได้มากไปสู่ผู้มีรายได้น้อย เช่น ภาษีที่ดิน และภาษีมรดกอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดการบิดเบือน (Distortion) ของพฤติกรรมในการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจอันจะนำไปสู่ความสูญเสีย (Deadweight loss) ของทรัพยากรโดยไม่จำเป็น

4) ยกระดับให้เกษตรกร รวมกลุ่มในรูปแบบคลัสเตอร์ หรือเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าเบื้องต้น รวมถึงมาตรการดูแลราคาสินค้าเกษตรสามารถจำหน่ายได้ในราคาน้ำที่เป็นธรรม มีรายได้ที่เพียงพอเพียงกับการทำธุรกิจ ให้แก่ การประกันรายได้และมาตรการคุ้นช่าน การเชื่อมโยง การจำหน่ายผลผลิตฯลฯ ซึ่งจะเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยลดการผูกขาดทางการค้าด้านการเกษตรได้

5) ผลักดันมาตรการแก้ไขปัญหาการผูกขาดสินค้าที่ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม อ即ิ การเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการผูกขาดสินค้าแจ้งเบาะแสการกระทำที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นการผูกขาดสินค้าแก่น้ำท่วงงานของรัฐที่มีอำนาจและหน้าที่ดูแลเรื่องการผูกขาดสินค้า เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการค้าปลีก ตลอดจนการสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนผู้ร้องเรียนว่า การพิจารณาข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการผูกขาดต่าง ๆ จะเป็นไปอย่างเป็นธรรม ปราศจากอคติและการแทรกแซงจากกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองหรือธุรกิจขนาดใหญ่

6) ผลักดันการบังคับใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 – 2565) เพื่อให้หน่วยงานภาคธุรกิจ รัฐวิสาหกิจและภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ รวมทั้งมีระบบการติดตามผล การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทำประมวลผลผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence : HRDD) การปรับปรุงมาตรการในการตรวจสอบการประกอบกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น การสร้างหลักประกันว่าผู้ประกอบการจะเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในระยะเวลาอันสมควร การปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กลไกการร้องทุกข์ การอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เข้าถึงกระบวนการร้องเรียน การมีมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

7) ส่งเสริมการลดความไม่เป็นธรรมในการทำงานระหว่างหญิงและชายในองค์กรทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้ ค่าจ้างงาน ชั่วโมงการทำงาน การยึดหยุ่นในเรื่องเวลา

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการเปลี่ยน天堂การค้า

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

3.3.5 แผนสิกธิบุษยชนด้านการขับส่ง

➤ สถานการณ์ภาพรวม

สิทธิมนุษยชนด้านการขับส่งเป็นมิติของสิทธิมนุษยชนที่ได้เริ่มนิการกล่าวถึงอย่างชัดเจน ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ซึ่งต่อมาทางกระทรวงคุณภาพชีวภาพเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หลัก ในด้านการขับส่งได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี ที่มุ่งเตรียมความพร้อมในการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการให้บริการและสร้างความเสมอภาคของประชาชนทุกกลุ่มในการใช้บริการ โครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพชีวภาพของรัฐ โดยมีเนื้อหาของแผนปฏิบัติการที่ประกอบด้วย 4 มิติ คือ มิติป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน มิติคุ้มครองผู้ลูกและเมียสิทธิมนุษยชน มิติพัฒนาภูมิภาค ภายนอก ทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้เพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และมิติพัฒนาองค์กรเครือข่าย ทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ จากการระดมความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนในกระบวนการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีประเด็นสำคัญในเชิงสิทธิมนุษยชนด้านการขับส่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปพิจารณาได้ คือ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกและสามารถใช้ประโยชน์ในการขับส่งที่เอื้อต่อคนพิการและผู้สูงอายุที่สามารถใช้ได้จริง การควบคุมราคาค่าโดยสารการคุณภาพสาธารณะบางประเภท เช่น รถไฟฟ้า ให้สอดคล้องกับค่าครองชีพ ตลอดจนการแก้ปัญหาอุบัติเหตุ ทั้งในและนอกช่วงเทศกาล

➤ ตัวชี้วัด

- 1) สัดส่วนประชากรที่มีจุดบริการขับส่งสาธารณะในระยะ 0.5 กิโลเมตร
- 2) ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำมาตรฐานการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลงอย่างต่อเนื่อง (อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคน)

3) การพัฒนาวัตกรรมด้านการขนส่งที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มคนพิการ และผู้สูงอายุ
ตามแนวทางการยกระดับ

➤ ข้อห้ามฯ

- 1) สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานีขนส่งทุลายแห่งยังคงไม่เอื้อต่อคนพิการและผู้สูงอายุเท่าที่ควร
หรือบางแห่งได้จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ไม่สามารถใช้ได้จริง
- 2) การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการขนส่ง จากกระทรวงคมนาคมไปสู่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการขาดเอกสารของแต่ละพื้นที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
การเอื้ออำนวยความสะดวกให้คนพิการและผู้สูงอายุ
- 3) ราคาก่าโดยสารขนส่งสาธารณะบางประเภท ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ จากการสำรวจพบว่า
ราคาก่าโดยสารสาธารณะบางประเภท เช่น รถไฟฟ้าอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับค่าครองชีพ ดังนั้น การปรับ
ค่าโดยสารการขนส่งสาธารณะเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีกลไกการปรับที่เหมาะสม
- 4) การจัดให้มีระบบขนส่งสาธารณะโดยเฉพาะโดยสารประจำทางเป็นบริการขั้นพื้นฐาน
ที่ภาครัฐควบคุม กำกับ ดูแลผู้ประกอบการขนส่งที่ได้รับอนุญาตประกอบการ โดยมีนโยบายอำนวยความสะดวก
ต่อกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ ให้สามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก เพียงพอ อย่างไรก็ตาม
ผู้ประกอบการขนส่งส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ประกอบการรายเล็กต้องแบกรับภาระต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ
สาธารณะเอง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการแก่คนทุกกลุ่ม
- 5) ประชาชนยังขาดความปลอดภัยจากการเดินทาง ปัจจุบันสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนน
กำลังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่สร้างความสูญเสียต่อเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก ดังจะเห็นได้จากจากรายงาน
สถานการณ์โดยด้านความปลอดภัยทางถนนประจำปี 2561 ขององค์กรอนามัยโลก ประเทศไทยมีอัตรา
การเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนอยู่ที่ 22,491 ราย คิดเป็น 32.7 คน ต่อประชากร 1 แสนคน สูงที่สุด
เป็นอันดับหนึ่งในเอเชีย นอกจากนี้ยังพบด้วยว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนการเสียชีวิตจากการจักรยานยนต์สูง
เป็นอันดับ 3 ของโลก หรือร้อยละ 74.4 สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการไม่สวมหมวกนิรภัย การบาดเจ็บ
และเสียชีวิตนี้ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทยในหลาย ๆ ด้าน ปัญหาอุบัติเหตุจึงเป็นปัญหาสำคัญในเชิง
สิทธิมนุษยชน เนื่องจากสิทธิในการมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรอง
ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการ
ที่จะต้องคุ้มครองสิทธิในชีวิตของประชาชนจากการเสียชีวิตด้วยเหตุต่าง ๆ โดยมีมาตรการในการสร้างความปลอดภัย
ที่เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิ์ดังกล่าวอย่างแท้จริง
- 6) ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการด้านขนส่งสำหรับคนพิการ ปัญหาการอนุญาตให้คนพิการ
ทางสายตาไม่สิทธิ์ที่จะมีส่วนร่วมทางติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริม

และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20 (8) ระบุไว้ชัดเจนว่า คนพิการมีสิทธิที่จะนำ “สัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในyanพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง” เพราะสุนัขนำทางถือเป็นอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกให้กับคนพิการทางสายตา

➤ ข้อเสนอแนะ

- 1) พิจารณาการกำหนดตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ ที่สะท้อนการใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการหรือผู้สูงอายุ นอกจากนี้ อาจพิจารณาการใช้มาตรการทางกฎหมาย อาทิ การกำหนดบทลงโทษ กับผู้ที่ฝ่าฝืนใช้สาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ได้จัดไว้กับคนเฉพาะกลุ่ม ตลอดจนเพิ่มศูนย์รับการร้องเรียนหากมีการพบปัญหาดังกล่าวและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ
- 2) บูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการกฎหมายระหว่างประเทศเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หลักให้มีพิธีทางที่สอดคล้องกัน
- 3) มีกลไกการขึ้นราคาก่อตัวโดยสารขนส่งสาธารณะที่เป็นระบบ และสอดคล้องกับค่าครองชีพ โดยอาจพิจารณามาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่ช่วยกำหนดราคา มีกลไกขึ้นราคาน้ำที่เป็นระบบ มีการคำนวณเรื่องของคุณภาพการให้บริการ ต้นทุน ค่าแรง ค่าเชื้อเพลิง เงินลงทุน และวิจัยมีการอนุญาตให้มีการขึ้นราคาน้ำ
- 4) ควรให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นพิจารณามาตรการสนับสนุนทั้งด้านการเงิน และมิใช่การเงินแก่ผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะพื้นฐานดังกล่าว เพื่อส่งเสริมการให้บริการขนส่งสาธารณะแก่คนทุกกลุ่มได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน
- 5) เร่งหาแนวทางลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างมีประสิทธิผล โดยประสานความร่วมมือและทรัพยากรจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และภาคเอกชนต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อเร่งหาแนวทางและมาตรการที่ประสิทธิผลในการแก้ปัญหาอุบัติเหตุทางถนน ทั้งในและนอกช่วงเทศบาล นอกจากนี้ ยังควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้โดยสารสัญจรบนทางเท้าต่าง ๆ ด้วย รวมทั้งเร่งบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ต่อผู้ประกอบการรายนั้นๆ สำหรับการเดินทาง เพื่อแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจากการขนส่ง ควรให้ความสำคัญกับการให้บริการด้านการขนส่งอย่างจริงจัง เช่น สภาพรถ พนักงานขับรถ จำนวนชั่วโมงในการทำงานของพนักงานขับรถต้องกำหนดมาตรการควบคุมและควรบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยอย่างจริงจัง และยั่งยืน
- 6) เร่งประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและพิจารณาแนวทางการอนุญาตให้สุนัขนำทางคนพิการเข้าที่สาธารณะได้ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในการเดินทางให้คนพิการที่สามารถรับบริการต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกับคนปกติ

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงมหาดไทย

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงยุติธรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง และกรุงเทพมหานคร

3.3.6 แผนสกัดบุบบูรณากรณสุข

➤ สถานการณ์ภาพรวม

มาตรา 47 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ระบุรับรองสิทธิมนุษยชน
ด้านสาธารณสุข ไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการ
สาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและจัด
โรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นแบบอย่างของประเทศรายได้ปานกลาง
ที่ได้มีการพัฒนาสิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุขไปอย่างก้าวไกลและทัดเทียมกับประเทศรายได้สูงหลายประเทศ
เนื่องจากประสบความสำเร็จในการสร้างระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยผลการวิจัยระดับความเข้มแข็ง
ด้านความมั่นคงด้านสุขภาพ (Health Security) ของทุกประเทศทั่วโลก ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็น
ประเทศที่มีความเข้มแข็งด้านความมั่นคงด้านสุขภาพเป็นอันดับที่ 6 จากทั้งหมด 195 ประเทศ เป็นประเทศ
กำลังพัฒนาประเทศเดียวที่ถูกจัดให้อยู่ใน 10 อันดับสูงสุด (Top 10) ของโลก และเป็นอันดับ 1 ในเอเชีย ทำให้
ได้รับการยกย่องว่าเป็นประเทศที่มีความพร้อมในการรับมือต่อการระบาดของโรคมากที่สุด นอกจากนั้น
สุขภาพและสุขภาวะที่ดีเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในเป้าหมาย 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ทั้งนี้ ที่ผ่านมาการพัฒนาด้านสาธารณสุขของไทยประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงในการเพิ่มอายุคาดหมายเฉลี่ย
(Life expectancy) ของประชากร การลดการระบาดและการตายจากโรคเอดส์ ตลอดจนการลดอัตรา
การเจ็บป่วยและการเสียชีวิตของหารกและมารดา อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นท้าทายที่เกี่ยวข้องกับ
สิทธิมนุษยชนในด้านสุขภาพอีกหลายประการที่รัฐควรเร่งพัฒนาและเฝ้าระวัง

➤ ตัวชี้วัด

1) ประสิทธิภาพหลักประกันสุขภาพเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ภายในปี 2565 (ครอบคลุมระบบ
บริการ 3 มิติ ได้แก่ ประชาชนที่มีความจำเป็นได้รับบริการ หรือ รักษาพยาบาล (Need) สามารถเข้าถึง
บริการ หรือได้รับการรักษา (Utilization = Availability and Access) เป็นบริการที่ได้ผล หรือมีคุณภาพ
(Effective intervention/Quality)

2) อัตรา Healthy Aging มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น

➤ ข้อท้าทาย

- 1) การเข้าไม่ถึงสิทธิการรักษาพยาบาลและสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ ของบุคคลไร้รากเหง้า ไร้บุพารี หรืออูกหอดทึ้งตึ้งแต่วัยเยาว์ คนไร้ที่พึ่ง และผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล
- 2) กลุ่มผู้ใช้แรงงานข้ามชาติ ยังคงมีข้อจำกัดในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ จากการรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ พบร้า โรงพยาบาลแห่งใหม่ขยายบัตรประกันสุขภาพให้แรงงานแม่ว่าแรงงานนั้นจะเข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมาย เนื่องจากการทำประกันสุขภาพจะต้องพิจารณาว่าแรงงานมีคุณสมบัติตามเกณฑ์หรือไม่ มีความเสี่ยงด้านสุขภาพหรือไม่ ซึ่งแพทย์จะเป็นผู้วินิจฉัยเป็นราย ๆ ไป หากไม่มีปัญหาสุขภาพก็สามารถซื้อได้
- 3) การเตรียมความพร้อมสำหรับประเทศไทยที่จะเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยเร่งพัฒนาโครงสร้างของประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครรภ์มีนโยบายที่เน้นการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้นและส่งเสริมให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาด้านสาธารณสุข
- 4) อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อสำคัญเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการพิจารณาจำนวนและอัตราผู้ป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อสำคัญ เช่น โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดหัวใจ หลอดเลือดสมอง และโรคในกลุ่ม COPD (โรคหลอดลมอักเสบ ถุงลมโป่งพอง หลอดลมอุดกั้นเรื้อรัง) พบร้า ในระหว่างปี 2559 – 2561 มีจำนวนและอัตราผู้ป่วยจากโรคไม่ติดต่อสำคัญการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 มีผู้ป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมอง จำนวน 331,086 คน คิดเป็นสัดส่วนจำนวน 506.20 ต่อประชากรแสนคน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2559 มากถึง 12 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ อัตราการเจ็บป่วยที่สูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องดังกล่าว ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาการขาดแคลนงบประมาณด้านสาธารณสุขซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และเกี่ยวพันกับความสามารถทางการคลังของรัฐ การเพิ่มขึ้นของจำนวนและอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญข้างต้น ยังซึ่งให้เห็นว่าสาเหตุส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพุติกรรมของผู้ป่วยเอง อาทิ พฤติกรรมการบริโภคอาหารการดื่มสุรา และการสูบบุหรี่ เป็นต้น
- 5) ปัญหาการความเหลื่อมล้ำของการกระจายแพทย์ทางภูมิศาสตร์เมื่อพิจารณาจากจำนวนแพทย์และสัดส่วนประชากรต่อแพทย์จำแนกตามสังกัด รายเขตพื้นที่เครือข่ายบริการจังหวัด โดยปี 2560 ทั่วประเทศไทยมีแพทย์ทั้งหมด 35,388 คน เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรจะเท่ากับ 1 ต่อ 1,843 คน แต่ในความเป็นจริงแล้ว จำนวนแพทย์ต่อประชากรไม่ได้กระจายอย่างเท่ากันทุกพื้นที่ เช่น จังหวัดบึงกาฬ สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 5,021 คน ขณะที่กรุงเทพมหานคร สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 630 คน ในปี 2561 มีแพทย์ 36,938 คน เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศไทย

สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 1,771 คน จังหวัดหนองบัวลำภู สัดส่วนต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 4,965 คน ขณะที่กรุงเทพมหานคร สัดส่วนแพทย์ต่อประชากร เท่ากับ 1 ต่อ 601 คน

➤ ข้อเสนอแนะ

1) เร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกกลุ่มตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการมีบัตรประชาชน และจัดมาตรการเชิงรุกในการพิสูจน์สัญชาติ และจัดทำบัตรประชาชน เช่น การเร่งจัดทำบัตรให้กับคนไร้ที่พึ่ง หรือคนไร้ญาติที่อยู่ในสถานะเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง เป็นต้น

2) พัฒนาแนวทางการดูแลกลุ่มประชากรอย่างเป็นระบบ

2.1) การศึกษาเปรียบเทียบปัจจุบันและต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาระบบประกัน ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจัดตั้งกองทุนเป็นการเฉพาะสำหรับกลุ่มแรงงานข้ามชาติโดยจัดเก็บเงินสมทบ โดยตรงจากกลุ่มแรงงานข้ามชาติเพื่อไม่ให้เป็นภาระของงบประมาณแผ่นดินทั้งนี้ ควรคำนึงถึงข้อจำกัด ของทรัพยากรของประเทศไทยควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล

2.2) สนับสนุนการจัดให้มีล่ามชุมชนที่ฝ่ายการฝึกอบรม เพื่อสื่อสารด้านสาธารณสุขให้กับ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ แรงงานข้ามชาติ หรือผู้ที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ เป็นต้น

3) ปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดสรรงบประมาณของประเทศไทยพร้อมรับภาระเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญเร่งด่วนกับงบประมาณหรือโครงการที่มุ่งเพิ่มผลิตภาพของแรงงานผู้สูงอายุ สามารถขยาย อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับสูง ตลอดจนโครงการที่สามารถลดรายจ่ายด้านสาธารณสุขได้ โดยไม่กระทบกับสิทธิในการเข้ารับรักษาพยาบาล เช่น การสาธารณสุขเชิงป้องกันต่าง ๆ เป็นต้น

4) ควรปลูกฝังจิตสำนึกของสาธารณชนให้ตระหนักรู้ การเข้าถึงสิทธิในการรับบริการสุขภาพ จะต้องควบคู่ไปกับหน้าที่ในการดูแลสุขภาพของตนเองด้วยเพื่อลดภาระของรัฐในการจัดสรรสิ่งแวดล้อม และพัฒนาให้ระบบสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ มีความยั่งยืน

5) ควรผลิตแพทย์เพิ่ม และมีมาตรการที่ช่วยเพิ่มสัดส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากร มีการกระจายตัวที่เหมาะสม

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงสาธารณสุข

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานประกันสังคม สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

3.3.7 แผนสกัดบุบยชนด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

➤ สถานการณ์ภาพรวม

สิทธิด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอีกประเภทที่รัฐพึงให้ความสำคัญ เนื่องจากมีความเกี่ยวโยงกับสิทธิด้านการเมืองการปกครองที่ครอบคลุมในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก นอกจากนี้ สิทธิในด้านดังกล่าวถือว่ามีความสำคัญต่อการใช้สิทธิทางการเมือง เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมต้องอาศัยข้อมูล ข้อเท็จจริง การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเป็นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดขอบข่ายของการให้ความคุ้มครองด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในด้านดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น มาตรา 36 คุ้มครองเสรีภาพของบุคคล ในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าทางใด ๆ มาตรา 41 สิทธิในการได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ มาตรา 60 ยังกำหนดหน้าที่ของรัฐในการรักษาไว้ซึ่งคุ้มครอง และสิทธิในการเข้าใช้งานเครือข่ายเดียวกัน เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน

นอกจากนี้ ยังคงพบประเด็นปัญหาคุณภาพของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับ โดยยังมีการนำเสนอข่าวสารที่ถูกบิดเบือน มีการซึ่งนำข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่ตรงกับความเป็นจริง รวมทั้งยังพบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี ปัญหาการเข้าถึงเทคโนโลยีข้อมูล ข่าวสารที่ประชาชนบางส่วน ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึง ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการที่บางกรณี ยังมีถูกบิดกันหรือไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐอย่างทั่วถึง

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาและจัดทำมาตรการการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ

- 2) ผลักดันมาตรการป้องกัน/คุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมออนไลน์

➤ ข้อท้าทาย

- 1) ปัญหาการใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยมิชอบ และไม่คำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรมอันนำไปสู่การก่ออาชญากรรม อาทิ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการก่ออาชญากรรม การให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ การโฆษณาเกินจริง การกลั่นแกล้ง รังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สืบเนื่องมาจากปัญหาการขาดการลงโทษอย่างจริงจังกับการใช้สื่อ การสร้างหรือแชร์ข่าวสารที่เป็นเท็จและสร้างความแตกตื่นและแตกแยกให้กับประชาชนไม่มีแนวทางลงโทษสื่อที่ทำผิดจริยธรรม

- 2) ปัญหาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก และได้ถูกนำมาใช้งานอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะใช้ในการติดต่อสื่อสาร การทำธุรกรรม การค้นคว้าหาข้อมูลหรือความรู้

การซื้อขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งการทำรายการหรือธุรกรรมทั้งหลายบนโลกอินเตอร์เน็ต มักจะมีการเก็บข้อมูล ส่วนบุคคลของผู้ที่เข้าใช้งาน โดยที่บุคคลผู้เข้าใช้งานไม่ว่าตัวซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ ส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลได้ หรือในบางกรณีที่มีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้ข้อมูลเหล่านี้สามารถถ่ายโอนกันได้โดยสะดวก รวดเร็ว และปัจจุบันพบว่า มีการล่วงละเมิดสิทธิ ของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก จนสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการขาดการบังคับใช้มาตรการในการให้ความคุ้มครอง ปกปิดข้อมูลส่วนตัวและเคารพความเป็น ส่วนบุคคล และยังพบการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลบนเว็บไซต์ของส่วนราชการ การนำเสนอด้วยช่องทาง ของสื่อที่เป็นการล่วงละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ส่งผลให้ยังคงปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และแม้ประเทศไทย จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กกับสื่อออนไลน์ แต่ยังไม่ครอบคลุมการล่วงละเมิดเด็ก ในสื่อสังคมออนไลน์

3) ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ซึ่งมีหลายสาเหตุปัจจัย โดยหนึ่งในสาเหตุ ของปัญหามากการใช้อำนาจของรัฐในการออกมาตรการการตักและกักเก็บข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นการลิดรอน สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร อันส่งผลต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีประเด็นปัญหาความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะและข้อมูล ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของกลุ่มประชากรที่ยากจน โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท อาทิ การรับทราบถึงสวัสดิการสังคม บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งเป็นสิทธิที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวพึงมี

➤ ข้อเสนอแนะ

1) จัดทำมาตรการที่เป็นรูปธรรมเพื่อขัดปัญหาการก่ออาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศผ่านการใช้สื่อสารออนไลน์การเด็ก สตรี รวมทั้งในการท่องเที่ยวทางเพศ ซึ่งต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลในการเข้าถึงข้อมูลและสิทธิความเป็นส่วนบุคคล รัฐควรดูแลการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของราชการ ให้เป็นไปตามเจตนาหมายของตัวบทกฎหมายอย่างแท้จริง เพื่อให้รัฐกำกับดูแลระบบเทคโนโลยี และสารสนเทศให้มีธรรมาภิบาลและความมั่นคงปลอดภัยตามนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy)

2) จัดทำมาตรการเพื่อให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รัฐควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลที่รัดกุมและเข้มงวด เพื่อป้องกันการเข้าถึงและการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในทางมิชอบ และเพื่อ คุ้มครองความเป็นส่วนบุคคลและความมั่นคงปลอดภัยของระบบดิจิทัล และการคุ้มครองข้อมูลประเภทต่าง ๆ ที่ดัดเจนในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของระบบดิจิทัล และการคุ้มครองข้อมูลประเภทต่าง ๆ

3) จัดทำมาตรการเพื่อรับประกันการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะของประชาชนอย่างเท่าเทียม ทั่วถึง และโดยง่าย รัฐควรดำเนินมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการปิดกั้น ควบคุมข้อมูลที่ผิดกฎหมายอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงการให้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อ สิทธิการแสดงออก สิทธิการแสดงความคิดเห็น และสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน อาทิ การแก้ไขพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์เพื่อให้สอดคล้อง กับหลักสิทธิมนุษยชนและเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้โครงข่ายการสื่อสารครอบคลุมทั่วประเทศ โดยเฉพาะในระดับชุมชนหมู่บ้าน ให้มีขนาดเพียงพอต่อการใช้งาน มีสื่อสารในราคาย่อมเยา ไม่แพง รองรับ การมีอินเทอร์เน็ตประจำตำบลและศูนย์รับส่งข้อมูลข่าวสารของตำบลหรือของหมู่บ้าน เพื่อให้การเผยแพร่ ขยายเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารภาครัฐลงสู่ชุมชนและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่าง ภาครัฐและประชาชน หรือระหว่างประชาชนด้วยกัน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการเผยแพร่ การเข้าถึงและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นเครื่องมือป้องตนเองจากภัยคุกคามที่มาจากการสื่อในรูปแบบต่าง ๆ การสร้างการรับรู้รณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหลักเกณฑ์ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี สารสนเทศที่ถูกต้องตามกฎหมาย และความมีมาตรฐานการเฝ้าระวังสื่อ การให้ความสำคัญกับการยกระดับมาตรฐาน จริยธรรมสื่อ โดยจัดทำแนวปฏิบัติในรูปแบบข้อบังคับที่มีความชัดเจนเพื่อเป็นคู่มือใช้ร่วมกัน

5) ส่งเสริมมาตรการในการคุ้มครองและป้องกัน ไม่ให้เด็ก เยาวชน และครอบครัว เข้าถึงสื่อ ที่ไม่เหมาะสม มีเนื้อหารุนแรง และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

➤ หน่วยงานร่วม

สำนักนายกรัฐมนตรี (คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ

3.3.8 แผนสิกขิบุษยชน์ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง

➤ สถานการณ์ภาพรวม

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เป็นกรอบในการวางแผนโครงสร้างทางอำนาจของรัฐ ตลอดจนระบบสิทธิเสรีภาพของประชาชนและอำนาจหน้าที่แห่งรัฐในการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และสนับสนุนการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ว่าจะเป็นสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และมีกฎหมายปกป้องในการวางแผนหลักเกณฑ์การใช้อำนาจการบริหารงานและดำเนิน

กิจกรรมของฝ่ายปกครอง กฎหมายว่าด้วยระบบบริหารราชการแผ่นดินซึ่งกำหนดและวิธีในการปฏิบัติราชการเพื่อวางแผนมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน เกิดการกระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน (มาตรา ๓/๑ พระราชบัญญัติระบบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ (ฉบับที่ ๕) แต่ในทางปฏิบัติการใช้อำนาจของรัฐ ซึ่งแม้จะถูกกำกับโดยกรอบกฎหมายดังกล่าว แต่ก็ยังคงประสบปัญหาอันเกิดจากความอ่อนแอกันในการบริหารราชการแผ่นดินและการทุจริตคอรัปชัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคม และส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มสตรี กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งได้รับการสะท้อนผ่านเสียงของประชาชน ในแต่ละพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบ รวมถึงข้อวิพากษ์ขององค์กรระหว่างประเทศและองค์กรอิสระ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทย ได้ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลภายนอกภายนอกในด้านสิทธิและเสรีภาพอย่างเสมอภาค (หมวด ๓ และมาตรา ๒๗) ซึ่งถือเป็นกรอบกฎหมายสำคัญของสิทธิด้านการเมืองการปกครอง การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางการเมือง ซึ่งมีขึ้นเพื่อจำกัดและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงโดยประชาชนหรือทางอ้อมโดยองค์กรหรือผู้แทน โดยสิทธิทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้การรับรองจะเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการทางการเมือง ครอบคลุมสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล รับทราบข้อมูล การให้ข้อเสนอแนะการปรึกษา และการวางแผนร่วมกัน กับภาครัฐก่อนที่จะมีการตัดสินใจในเชิงนโยบายและลงมือปฏิบัติ

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ของประชาชนเพิ่มขึ้น
- 2) การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีความ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และแผนปฏิรูปประเทศ โดยให้ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ทำการกิจที่ เป็นระดับมหาภาคมากขึ้น โดยเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโดยช่วยเหลือทางด้านเทคนิควิชาการ กำหนด มาตรฐาน จัดทำคู่มือ รวมทั้งให้องค์ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

➤ ข้อท้าทาย

- 1) ยังพบปัญหาประชาชนเข้าไม่ถึงสิทธิการมีส่วนร่วมและกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง การปกคล้องการออกกฎหมาย การทำประชาพิจารณ์ โครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน แม้สิทธิดังกล่าว จะเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมาย
  - 2) ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจบทบัญญัติกฎหมาย ส่งผลให้ประชาชนกระทำการมิผิด นอกจากนี้ การขาดความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น ยังส่งผลให้ประชาชนเสียโอกาสการเข้าถึงบริการของภาครัฐ และละเมิดสิทธิโดยการใช้อำนาจโดยมิชอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
  - 3) ปัญหาสิทธิการรับรู้ข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริง ที่ต้องได้รับการคุ้มครอง เนื่องจากความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ทำให้การสื่อสารมีความรวดเร็วขาดความชัดเจนແน่นอน และไม่มีการคัดกรองตรวจสอบ จึงมีข่าวเท็จมากมายเพื่อหวังผลทางการเมืองหรือประโยชน์เฉพาะตน ทำให้ผู้คนในสังคมจำนวนหนึ่งขาดความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมีผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองที่ผิดพลาดสร้างความแตกแยกในสังคม ใช้อารมณ์ความรู้สึกในการแสดงออกจนเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงเพิ่มขึ้นและทำให้ผู้คนจำนวนหนึ่งไม่กล้าใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกทางการเมือง
  - 4) ปัญหาการขาดมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดโดยภาครัฐหรือทางราชการ ทำให้ประชาชนขาดความกล้าคิด กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ รอให้ภาครัฐสั่งการแล้วนำมาที่สั่งเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในแนวทาง “ของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” แท้จริง

➤ ข้อเสนอแนะ

- 1) ส่งเสริมการบูรณาการการทำงานภายใต้หลักสูตร ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนในทุกๆ ภาคเรียน ให้เกิดความตื่นเต้นเร้าใจ สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ ฯลฯ ให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2) เพิ่มความพยายามของครูบาลในการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐและสาธารณะ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และหน้าที่ อาทิ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและกฎหมาย เป็นต้นที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชน เพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิ และสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผ่านสื่อที่เข้าใจง่ายและทันสมัย การเพิ่มบทเรียนด้านสิทธิมนุษยชนในระดับการศึกษาภาคบังคับ การจัดกิจกรรมระดับชุมชน การส่งเสริมเวทีด้านสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนในสถาบันการศึกษา

3) ควรจะมีมาตรการดำเนินการจัดการข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสื่อหลักของสังคม ถือเป็นการละเมิดสิทธิทางปัญญาในการรับรู้ข้อเท็จจริงทางการเมือง มิใช่ข้อมูลที่ปลูกปั้นยุบยังซึ่งทำให้การใช้สิทธิทางการเมืองพิดพลาดเสียหายต่อตนเองและผู้อื่นด้วย

4) ให้ความสำคัญกับภาคประชาชนในการคิด การวางแผนและการดำเนินการโดยภาครัฐ เป็นฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมกับประชาชนหรือสนับสนุนส่งเสริม มากกว่าให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่รัฐกำหนดและถือเป็นการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

สำนักงานศาลยศึกษาฯ สำนักงานอัยการการสูงสุด กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงกลาโหม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

3.3.9 แผนสิกโนบุญชนบดีที่อยู่อาศัย

➤ สถานการณ์ภาพรวม

แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ระบุว่าท่ามกลางกระแสโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเข้าสู่สังคมสูงอายุ การอพยพย้ายถิ่น การพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนในระยะยาวได้ดี ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปี 2556 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าคนไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ทั้งปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยและการไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ดังนั้นปัญหาที่อยู่อาศัย จึงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในสังคม และการสร้างโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการและบริการของรัฐ โดยเฉพาะการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ประชาชน โดยเน้นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงการมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) วาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (NUA) จากการประชุม HABITAT III รวมถึงเมืองสุขภาวะขององค์กรอนามัยโลก ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แนวคิดประเทศไทย 4.0 และการสร้างเมืองสุขภาวะ (Healthy City) ซึ่งทิศทางเหล่านี้ได้มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืน

ปัจจัยด้านหนึ่งที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมซึ่งมีความเหลื่อมล้ำของระดับคุณภาพชีวิต หรือความไม่เท่าเทียมกันข่ายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ศักยภาพ และระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยหลายด้าน ยังต่ำกว่าเป้าหมายและไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การแก้ไขปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำ ยังต้องเร่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย และในปัจจุบันความยากจนยังกระจายตัวหนาแน่น ในบางพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙) จากผลการสำรวจข้อมูล ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี ๒๕๕๘ จำนวนครัวเรือนโดยประมาณ 21.32 ล้านครัวเรือน พบร่วมกับ ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่องตามลำดับ อีกทั้งยังพบว่า มีครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยจำนวน 5.87 ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 27.5 ของจำนวนครัวเรือนทั่วประเทศ และจากข้อมูลสรุปการพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดของสถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาชุมชนแออัดชุมชน เมืองที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบร่วมกับ ปัญหาหลัก คือ กลุ่มคนจนในเมือง ที่มาจากการลี้ภัย ความยากจน ในชนบทแล้วพยุงมาขายแรงงาน ประกอบอาชีพ ทำมาหากินในเมืองอย่างขาดการจัดระบบเมือง ไม่มีแผน การรองรับการเติบโตของเมือง ไม่มีแผนรองรับเรื่องที่อยู่อาศัยของคนจนที่พยุงเข้ามาทำให้เกิดชุมชนแออัด ในที่ดินบุกรุกทั้งรัฐ/เอกชน หรือที่เช่าราคาถูก ส่งผลให้ไม่มีการรับรองชุมชนของท้องถิ่น เป็นประชากร้าง ไม่มีทะเบียนราษฎร์ เข้าไม่ถึงการบริการของรัฐ เกิดปัญหาคุณภาพที่อยู่อาศัยคุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อม และคุณภาพของสังคมที่ต่างคนต่างอยู่

ทั้งนี้ ประเทศไทยมีแนวทางการพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยโดยได้กำหนดไว้ในแผนแม่บทการพัฒนา ที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ซึ่งมุ่งเน้นให้คนไทยทุกคนเข้าถึงสิทธิในที่อยู่อาศัย มีสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ โดยใช้เป็นกรอบในการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะยาว และเสริมสร้างความมั่นคง ด้านที่อยู่อาศัยของประชาชนทุกกลุ่ม เป้าหมายและครอบคลุมในทุกมิติ ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การพัฒนาและสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน (2) การเสริมสร้างระบบการเงินและสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (3) การยกระดับการบูรณาการด้านบริหารจัดการที่อยู่อาศัย (4) การส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน และ (5) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

อย่างไรก็ตามประเด็นท้าทายเกี่ยวกับสิทธิในที่อยู่อาศัยที่สำคัญในช่วงการลงพื้นที่ รับฟังความคิดเห็นในการจัดทำแผนสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พบร่วมกับการให้เงินชดเชย

อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนเป็นจำนวนมากจากการลงทุนโครงการเครือข่าย
คมนาคมขนาดใหญ่ของรัฐบาลหลายโครงการ ทั้งการก่อสร้างรถไฟฟ้าและรถไฟความเร็วสูง การออกแบบ
โครงสร้างภาษีมรดกและภาษีที่ดินที่เป็นธรรมและไม่เกิดผลกระทบกับผู้มีรายได้น้อย ตลอดจนประเด็น
เรื่องสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์

➤ ตัวชี้วัด

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการ กลไก ในการลดความเหลื่อมล้ำทางภาษีภายในปี พ.ศ. 2565
- 2) มาตรการ หรือนโยบาย หรือโครงการในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย และกลุ่ม
ประชากร
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการ/นโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผน ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน
- 4) ร้อยละของผู้ที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิครอบครองเนื้อที่ดินทางการเกษตร (แยกออกจากประชากร
ภาคการเกษตรทั้งหมด)

➤ ข้อห้าม

1) ประเด็นเรื่องสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ ปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดิน
ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญ โดยเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับ คือ ปัญหา
ที่ดินทำกิน โดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยบนพื้นที่สูงหรืออาศัยอยู่ในป่า ตลอดจนชาวเลที่อาศัยตาม gele แก่ง
ในทale หรือพื้นที่ชายฝั่งมายาวนานหลายร้อยปี กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มักเกิดข้อพิพาทระหว่างกับรัฐ
หรือเอกชนในประเด็นความเป็นเจ้าของที่ดินที่แท้จริง ปัญหาดังกล่าวมีด้วยกันจากการจัดการที่ดินและระบบ
กรรมสิทธิ์ที่ดินโดยกฎหมายที่ดินส่งผลให้ประชาชนผู้อยู่อาศัยในพื้นที่แต่เดิมตกเป็นผู้บุกรุก และถูกบังคับ
ให้ย้ายออกโดยไม่ได้เงินชดเชย หรือหากไม่ย้ายออกก็จะมีความผิดทางอาญา

2) การชดเชยเยียวยาของภาครัฐแก่ผู้ที่จะถูกเวนคืนที่ดินไม่เพียงพอ ปัญหาการเวนคืนที่ดิน
เป็นปัญหาสำคัญที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขต
ภาคตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้มีการพัฒนาโครงข่ายการขนส่งมวลชนจำนวนมาก โดยปัญหาสำคัญ
คือ การไม่ได้รับเงินชดเชยที่เพียงพอต่อมูลค่าที่ดิน และการขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงให้กับประชาชน
ที่ได้รับผลกระทบ โดยในทางกฎหมายแล้ว เมรูจะถือสิทธิเนื่องจากนิยามของการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อใช้
ให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะได้แต่ผู้เป็นเจ้าของที่ดินก็ยอมมีสิทธิที่จะได้รับเงินชดเชยที่เหมาะสมตามที่
ได้ร้องรับไว้ในรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม อัตราการจ่ายเงินชดเชยจากการเวนคืนที่ดินที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
มักอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าท้องตลาดมาก

3) ผลกระทบจากการภาษีที่ดิน ในปัจจุบันได้เริ่มนีแนวคิดที่จะปฏิรูปภาษีมรดกและภาษีที่ดินให้มี
ความก้าวหน้า (Progressive) มากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ทั้งในเชิงการคลังให้รัฐมีรายได้มากขึ้น และเพื่อการ

กระจายทรัพยากรในการประกอบอาชีพและรายได้ให้เท่าเทียมกันยังขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บภาษีมรดก และที่ดินในอัตราภาระน้ำที่เพิ่มขึ้นตามมูลค่าของทรัพย์สินหรือขนาดที่ดินอาจส่งผลกระทบที่ไม่เป็นธรรม กับครัวเรือนที่มีทรัพย์สินอยู่ในรูปของที่ดินจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครัวเรือนในภาคเกษตรกรรมที่แม้มีฐานะยากจนแต่อาจถือครองที่ดินเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นรถกาตกทอดของครอบครัว โครงสร้างภาษีดังกล่าว จึงอาจก่อภาระแก่เกษตรกรหรือผู้มีรายได้น้อยแต่มีสินทรัพย์ในรูปของที่ดินบางกลุ่มอย่างไม่เป็นธรรม

4) ดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยค่อนข้างสูง ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพของคนส่วนใหญ่ โดยจากการวิจัยเรื่องอัตราดอกเบี้ยเพื่อที่อยู่อาศัยของประเทศไทยเปรียบเทียบกับบางกลุ่มประเทศในทวีป ยุโรป พบว่า ประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมที่อยู่อาศัยสูงกว่าบางประเทศ เช่น เยอรมนี หรือสวีเดน นับสิบเท่า ส่งผลให้ผู้กู้ต้องผ่อนจ่ายชำระเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยเป็นระยะเวลานานหลายสิบปี และต้องชำระดอกเบี้ยเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าเงินต้นที่กู้ยืม ทั้งนี้ แม้ในอดีตจะมีการผลักดันโครงการก่อสร้าง ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยเป็นจำนวนมาก แต่ยังคงขาดการพิจารณาโดยทั่วไปของเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องการควบคุมดอกเบี้ยเพื่อที่อยู่อาศัยเท่าที่ควร

➤ ข้อเสนอแนะ

1) กำหนดแนวทางที่ชัดเจนเรื่องสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการเยียวยาต่าง ๆ ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในที่ดินมาเป็นระยะเวลานาน และต้องตกเป็นผู้บุกรุก ออาที่ มีการเยียวยาที่เหมาะสม หรือการจัดหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ ตลอดจนการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

2) ปรับปรุงราคาที่ดินที่ประเมินโดยหน่วยงานของรัฐให้เป็นปัจจุบันและสะท้อนราคาน้ำที่แท้จริง ในตลาด เพื่อช่วยให้การซัดเชยเงินเยียวยาแก่ผู้ที่ต้องถูกเนรคืนที่ดินเป็นไปอย่างยุติธรรม ทั้งนี้ การซัดเชยเงินเยียวยาของรัฐ ควรสร้างความสมดุลระหว่างการรักษาประโยชน์ของรัฐในการประยุตงบประมาณ และการรักษาสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบ

3) จัดทำมาตรฐานการบรรเทาผลกระทบเชิงลบที่ไม่เป็นธรรมจากภาษีที่ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับวิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองซึ่งต้องแบกรับภาษีที่ดินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากที่ดินที่ถือครองมีราคาประเมินสูง โดยจากการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการเก็บหรือยกเว้นการเก็บภาษีที่กว้างขวางมากขึ้นนอกเหนือจากการพิจารณามูลค่าของทรัพย์สินเป็นหลักเท่านั้น ออาที่ สภาพการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ระยะเวลาการครอบครองที่ดิน ตลอดจนรายได้ของผู้ถือครองที่ดิน เป็นต้น

4) พิจารณาโดยทั่วไปกับดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยที่เป็นธรรม โดยควบคุมดอกเบี้ยให้อยู่ในระดับที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตคนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเพื่อช่วยเพิ่มโอกาสในการให้ผู้มีรายได้น้อย และปานกลางสามารถมีบ้านที่เหมาะสมกับฐานะเป็นของตนเองได้ในระยะเวลาที่สมควร นอกจากนี้ นโยบาย

การควบคุมอัตราดอกเบี้ยที่ต้องชำระเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากช่วยให้ผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อที่อยู่อาศัยทั้งประเภทเดียวกันที่และลักษณะอื่นๆ ที่ต้องตรงกับความต้องการของตนได้มากกว่าโครงการจัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่เคยดำเนินงานมาในอดีต

- 5) จัดให้มีกลไกการแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง โดยเสนอให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติพิจารณาในระดับนโยบาย
- 6) เร่งรัดผลักดันภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) สู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง การเคหะแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย

3.3.10 แผนสิทธิบุคคลด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรม และศาสนา

➤ สถานการณ์ภาพรวม

สิทธิชุมชนถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญภายใต้สิทธิด้านการเมืองการปกครอง เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายภาครัฐ โดยหลักสิทธิมนุษยชนมิได้จำกัดอยู่เพียงเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล แต่ขยายรวมถึงสิทธิของกลุ่มบุคคล (collective rights) อันหมายถึงสิทธิในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มบุคคลตามมาตรา 42 ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้ให้การรับรองถึงสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมในการวางแผนกัน เป็นสมาคม หอกรรม หอภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น โดยวรรค 2 และวรรค 3 ได้ให้การรับรอง สิทธิชุมชนในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติและให้ประชาชนในชุมชนสามารถเข้าซื้อ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการอันใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือด้วยการดำเนินการได้อันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบของประชาชนหรือชุมชนและต้องได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว นอกจากนี้ในการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน มาตรา 8 ภายใต้หมวดหน้าที่ของรัฐได้กำหนดให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากร คุณภาพชีวิต

สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง โดยรัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน หรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ในด้านวัฒนธรรมและศาสนา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ให้ การรับรองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวภายใต้มาตรา ๓๑ ซึ่งรับรองเสรีภาพของบุคคลในการนับถือศาสนาและการประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน ซึ่งต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย และไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และมาตรา ๔๓ ซึ่งรับรองสิทธิของบุคคลในการอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ชนบรรมเนียมและเจริญประเพณี อันดีงามทั้งของท้องถิ่น ในขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐในการอนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ชนบรรมเนียม และเจริญประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

โดยกรอบกฎหมายดังกล่าวยังสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการมุ่งสร้างความมั่นคง ให้แก่สังคมจากการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และแม้ประเทศไทยจะมีกรอบกฎหมายรองรับสิทธิชุมชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แต่จากการลงพื้นที่ระดมความคิดเห็นจากประชาชนและการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรระหว่างประเทศและองค์กรอิสระกลับพบปัญหาในทางปฏิบัติ อันเกิดจากการใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายและความอ่อนแอกของการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหา การละเมิดสิทธิชุมชนและการไม่เคารพต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองของชุมชน

➤ ตัวชี้วัด

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการ กลไก ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการของภาครัฐ
- 2) ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อและแนวปฏิบัติของแต่ละศาสนา

➤ ข้อท้าทาย

- 1) ปัญหาจากนโยบายทางคืนพื้นป่าของรัฐ โดยขาดการจัดรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนที่อยู่อาศัย ในบริเวณดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรายย่อย และกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ที่เข้าไปใช้ป่า ทำประโยชน์จนเกิดเป็นข้อพิพาทกับรัฐในหลายกรณี แม้ว่าข้อมูลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าตั้งแต่เริ่มมาตรการดังกล่าวได้เกิดผลดี ปัญหานุกรุกป่าลดลง

2) ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ การอนุญาตกลุ่มนายทุนให้ดำเนินโครงการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชน โดยขาดการสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ การให้ข้อมูลของรัฐที่ไม่ครอบคลุม หรือมีการปิดกัน บิดเบือนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของประชาชน

3) ปัญหายังขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของวัฒนธรรมและศาสนา แก่ประชาชนทุกคนให้รับรู้ทบทราบและเข้าใจถึงความแตกต่างและยอมรับความแตกต่างโดยคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น นอกจากนี้ ยังมีปัญหาของการสื่อสารข้อมูลข่าวสารอย่างไม่สร้างสรรค์และมีอคติ ของสื่อสารมวลชนในการนำเสนอข่าวสารที่เกี่ยวข้องศาสนาม ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกแยก การแบ่งแยกและการเหยียดศาสนามอื่น ๆ ที่มิใช่ศาสนานอกความเข้าใจที่คาดเดล่อนและมีอคติ

➤ ข้อเสนอแนะ

1) ภาครัฐควรยึดหลักการและแนวทางการจัดการพื้นที่โดยชุมชนที่จะได้รับพิจารณาต้องเป็นชุมชน ที่อยู่อาศัยเดิมไม่มีการจัดที่ดินให้แก่บุคคลนอกพื้นที่และมีการสำรวจการครอบครองที่ดินและการบริหาร จัดการพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อตกลงรวมทั้งจะใช้รูปแบบ “เขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์” ที่มีแผนผังแปลงที่ดิน และบัญชีรายชื่อรายภูมิจัดทำเป็นโครงการอนุรักษ์ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของรายภูมิ ในเขตป่าอนุรักษ์ให้ได้ข้อยุติ นโยบายเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ต้องประเทคโนโลยีต้องควบคู่กับการปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างโปร่งใสเที่ยงธรรมและเท่าเทียมกัน ภาครัฐและรัฐบาลต้องตรวจสอบอย่างโปร่งใสเที่ยงตรง เพื่อไม่ให้เกิด ข้อกังขาของสังคมและเรื่องนี้จะเป็นบทพิสูจน์ว่านโยบายทางคืนผืนป่ายึดหลักกฎหมายอย่างเท่าเทียม

2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการของภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม โดยควรมี ขั้นตอนวิธีการที่ชัดเจนและเป็นระบบสำหรับกระบวนการในการให้ข้อมูล การทำความเข้าใจกับประชาชน ที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง อาทิ การกำหนดวิธีการให้ข้อมูล การกำหนดรูปแบบและระยะเวลาการเจรจา ไก่ล่ำเกลี้ย แนวทางการได้รับการชดเชย และกระบวนการอุทธรณ์ นอกจากนี้ รัฐควรมีกระบวนการประเมิน ความเสี่ยงผลกระทบด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพของประชาชน และด้านสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการมีส่วนร่วม ในการออกแบบการเฝ้าระวัง บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม รวมถึงส่งเสริมให้มีการจัดทำกลไกล่ำเกลี้ยในระดับชุมชน เพื่อรับการเจรจาข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

3) รัฐควรมีมาตรการในการส่งเสริมและอุดหนุนสวัสดิการด้านศาสนาอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และมีมาตรการในการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวสารด้านศาสนาของสื่อมวลชนเพื่อให้เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากอคติและเป็นธรรม และควรมีการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์

อันดีระหว่างบุคคลต่างศาสนา เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงความเชื่อและแนวปฏิบัติของแต่ละศาสนา เพื่อให้สังคม
เกิดความสามัคคีและเป็นสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงวัฒนธรรม

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงาน
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

3.4 แผนสิกโนรับบุคคลรายกลุ่ม

3.4.1 แผนสิกโนรับบุคคลรายกลุ่มเด็กและเยาวชน

➤ สถานการณ์ภาพรวม

สิทธิของกลุ่มเด็กและเยาวชน ได้รับการรับรองตามอนุสัญญาฯ ด้วยสิทธิเด็ก และรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งอายุตั้งแต่แรกเกิด
ถึง 6 ปีบริบูรณ์ ตามมาตรา 54 วรรคสอง รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาภ่องเข้ารับ¹
การศึกษา เพื่อพัฒnar่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย อีกทั้งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ
การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 เพื่อยกระดับความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้อยู่ในลำดับต้น²
ของวาระแห่งชาติ และเพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนที่มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องให้บริการ
สาธารณสุข จัดการศึกษา จัดสวัสดิการ และให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ ต้องจัดให้
เด็กปฐมวัยที่พิการ หรือมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญา หรือเด็กปฐมวัย
ที่ไม่มีผู้ดูแล หรือต้องโอกาส หรือเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างทันท่วงที เข้าถึง
สิทธิประโยชน์และได้รับโอกาสในการพัฒนา นอกจากนี้ กลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่ได้มีการจัดทำแผนพัฒนา
สำหรับกลุ่มเป็นการเฉพาะ โดยในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 ซึ่งอยู่ในช่วง
ระยะเวลาที่คaba เกี่ยวกับแผนสิกโนรับบุคคลรายกลุ่มเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 นั้น ได้มีการนำหลักการอนุสัญญาฯ ด้วยสิทธิเด็ก
ที่ถือหักการไม่เลือกปฏิบัติและการคำนึงถึงเป้าหมายเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้งมาเป็นแนวทาง
ในการกำหนดดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของแผน โดยมีเป้าประสงค์ของแผนเพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพ
ชีวิตที่ดีและเหมาะสมตามช่วงวัย ทึ่งด้านสุขภาพกายใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้
ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

ของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกรักต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลัง
ในกระบวนการพัฒนาสังคม

อย่างไรก็ตาม จากการประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2555 - 2559 พบว่า ตัวชี้วัดบางตัวสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของเด็กที่ดีขึ้น อาทิ สภาวะการขาดสารไอโอดีนในหญิงตั้งครรภ์และเด็กที่ลดลง อัตราการคลอดบุตรในเด็กอายุ 15 - 19 ปี ที่ลดลง และจำนวนเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคันที่ลดลง อย่างไรก็ตาม ยังมีตัวชี้วัดบางตัวที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความท้าทายเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่ต้องมีการผลักดันการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องต่อไป อาทิ ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำเป็นสัดส่วนน้อย ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษายังคงขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อีกทั้ง ยังมีเด็กและเยาวชนบางส่วนที่ยังคงขาดหลักประกันในการดำรงชีวิตที่เท่าเทียมและทั่วถึง ในมิติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเด็กและเยาวชนนั้น จากการประเมินแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 การสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ และจากการระดมความเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พบข้อมูลที่สอดคล้องกัน คือ เด็กและเยาวชนจำนวนมากยังคงขาดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาดการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของเด็กและเยาวชนไทย นอกจากนี้ ยังพบปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรที่แตกต่างกันตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละครอบครัว ปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติต่อนักเรียนนักศึกษาที่ตั้งครรภ์ขณะอยู่ในสถานศึกษา ธุรกิจการค้ามนุษย์ที่แสวงหาประโยชน์จากเด็ก ตลอดจนปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำการผิดและต้องโทษที่ยังคงมีตราบปาท่องสังคม ทำให้ไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างแท้จริง

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของเด็กและเยาวชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย ได้รับการพัฒนาและคุ้มครองสิทธิ อย่างมีคุณภาพ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- 2) จำนวนมาตรการ หรือกลไกด้านการพัฒนาศักยภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน สร้างหลักประกันทั่วหน้าในการเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ รวมถึงการวางแผนครอบครัว และข้อมูล ข่าวสารและความรู้และการบูรณาการอนามัยเจริญพันธุ์ไว้ในยุทธศาสตร์และแผนงานระดับชาติ
- 3) สัดส่วนผู้ได้รับเงินสวัสดิการของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

➤ ข้อท้าทาย

- 1) ขาดการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษา ที่จำเป็นของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในเขตพื้นที่ชนบทที่ห่างไกล ตลอดจนกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวมักมีความรุนแรงขึ้นในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

3) ปัญหาการค้ามนุษย์ในธุรกิจที่มีการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนอย่างผิดกฎหมาย ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเปราะบางที่มักถูกเอาเปรียบเนื่องจากการขาดความรู้สึกสิทธิที่พึงได้และการขาดอำนาจต่อรองกับนายจ้างซึ่งมักมีประสบการณ์มากกว่า อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่ถูกหลอกลวงให้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ได้ง่ายเนื่องจากการขาดประสบการณ์และความจำเป็นทางการเงิน เป็นต้น

4) ปัญหาข้อจำกัดของกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก เช่น การแต่งงานในเด็กเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและปิดกั้นโอกาสต่าง ๆ ที่เด็กสมควรจะได้รับในการพัฒนาตามช่วงวัย โดยปัจจุบันประเทศไทยยังอนุญาตให้บุคคลสมรสกันได้มีอายุครบร 17 ปีบริบูรณ์ แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ ตามที่บัญญัตไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 จึงอาจเป็นช่องว่างให้เกิดการละเมิดสิทธิการแต่งงานในเด็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

5) กรณีของการเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ยังมีประเด็นที่เป็นข้อกังวล กล่าวคือ ถึงแม้ว่าเด็กเหล่านี้จะได้รับการฟื้นฟูอย่างดีโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และพร้อมกลับคืนสู่สังคม แต่ปัญหาการสืบค้นและเปิดเผยประวัติกระทำความผิดทางอาญาของเด็ก ได้ส่งผลต่อการประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชน ในอนาคตและทำให้ความพยายามของเด็กที่จะกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นคนดีไม่เป็นผล ทั้งนี้ แม้ตามกฎหมายในปัจจุบันจะเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนผู้ได้รับการปล่อยตัวสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลบประวัติอาชญากรรมได้ก็ตาม แต่ยังคงมีเด็กและเยาวชนผู้ได้รับการปล่อยตัวจำนวนมากที่ประวัติอาชญากรรมของตนไม่ได้ถูกลบไปจากหลักสามาธิบดี ทั้งจากการไม่ทราบข้อมูล การไม่ทราบหนักถึงความสำคัญ การขาดทรัพยากรในการจัดการ ตลอดจนความหวาดกลัวในระบบ

➤ ข้อเสนอแนะ

- 1) เน้นการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของเด็ก โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 เพื่อยกระดับความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้อยู่ในลำดับต้นของภาระแห่งชาติ และเพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- 2) เร่งกระจายทรัพยากรที่จำเป็นไปสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางด้านการศึกษาและด้านสาธารณสุข ซึ่งอาจอยู่ในรูปของ

การจัดสรรทุนให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่กลุ่มเด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

3) กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานต่อการให้สวัสดิการกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของแรงงานข้ามชาติ โดยพิจารณา มาตรการในการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ที่สร้างความสมดุลระหว่างการเกื้อกูลตามหลักมนุษยธรรม และความจำกัดของทรัพยากรในพื้นที่ โดยพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและทรัพยากรของพื้นที่ และมีความยั่งยืนทางการค้า อาทิ การจัดสรรวัสดุการโดยใช้ภาชนะจากส่วนกลาง ภาชนะห้องถัง หรือการจัดตั้งกองทุนแรงงานข้ามชาติ ทั้งค่าแรง จำนวนชั่วโมงพักผ่อน สวัสดิการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเป็นต้น

4) ศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อกำหนดอายุขันต่อการแต่งงานเป็น 18 ปี

5) กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในสถานศึกษา เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชน รวมทั้งกำหนดแนวทางการบังคับใช้ที่นี่ประ沉积ภาพในการป้องกันปัญหา อาทิ การจัดให้มีหน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์ หากมีสถานศึกษาได้ละเมิดแนวทางปฏิบัติตั้งก่อตัว และมีการกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนที่รุนแรงเพียงพอที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิขึ้นอีก

6) เร่งปรับปรามปัญหาการใช้แรงงานเด็ก โดยการจัดให้มีศูนย์ร้องเรียนที่เข้าถึงได้ และสามารถร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยที่ผู้ร้องเรียนไม่ต้องเปิดเผยตัวตน และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์กลุ่มแรงงานเด็กให้ทราบนักศึกษาที่สนใจในด้านต่าง ๆ

7) ส่วนราชการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลประวัติให้กับหน่วยงานที่ขอตรวจสอบประวัติบุคคลกรณีที่ผู้ที่ถูกตรวจสอบเป็นเด็กและเยาวชน เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘๔ และปิดช่องว่างสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชน ได้มีโอกาสกลับคนเป็นคนดี ไม่หวนไปกระทำการดื้อๆ

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

3.4.2 แผนสิการ์บุษยชนกลุ่มนักปกป้องสิการ์บุษยชน³

➤ สถานการณ์ภาพรวม

ประเด็นการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นประเด็นที่สหประชาชาติให้ความสำคัญและได้รับรอง สิทธิไว้ในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (UN Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms หรือ UN Declaration on Human Rights Defenders) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อเป็น แนวทางให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ รับไปปฏิบัติ รวมทั้งมีความเกี่ยวเนื่องกับกฎหมายระหว่างประเทศด้าน สิทธิมนุษยชนฉบับอื่น ๆ อาทิ กติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาต่อต้าน การทรมานฯ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ ฯลฯ นอกจากนี้ ประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนยังเป็นประเด็นอ่อนไหวในหลายประเทศ อาทิ จีน กัมพูชา เมียนมา เวียดนาม ลาว ศรีลังกา เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย ประเด็นการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มักถูกหยิบยกในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ การประชุมคณะกรรมการทำงาน Universal Periodic Review เมื่อเดือนพฤษภาคม 2559 การประชุมคณะกรรมการ สหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UN Human Rights Committee) เมื่อเดือนมีนาคม 2560 และล่าสุด การประชุมคณะกรรมการสหประชาชาติประจำอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2560 ยกตัวอย่างเช่น กรณีการหายตัวไปของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เช่น นายสมชาย นีลส์เพจิต นายพอลจี รักจงเจริญ การตั้งข้อหาที่ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำผิดในกรณีฟ้องร้องนักปกป้อง สิทธิมนุษยชน การล่วงละเมิดนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การดำเนินคดีใช้ยุทธศาสตร์เพื่อรังับการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมสาธารณะ (Strategic Lawsuit Against Public Participation : SLAPP) เป็นต้น นอกจากนี้ รายงานผล การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2561 ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ระบุว่า กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ถือเป็นอีกกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่เผชิญอุปสรรคการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม และถูกกลั่นเมิดเสรีภาพในการแสดงออก ดังนั้นการให้ความคุ้มครองกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

³ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (UN Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms หรือ UN Declaration on Human Rights Defenders) ได้กำหนดนิยามอย่างกว้างของคำว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ไว้ ซึ่งหมายถึง บุคคล หรือ กลุ่มบุคคล ที่ต่อสู้เพื่อพิทักษ์สิทธิ เสรีภาพ และผลประโยชน์ของชุมชน หรือประโยชน์สาธารณะ

จึงถือเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ต่อสู้และให้การช่วยเหลือ สนับสนุนกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่เป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

➤ ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนมาตรการ กลไก ในการให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- 2) จำนวนกิจกรรมในการสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่เจ้าหน้าที่ และประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

➤ ข้อท้าทาย

- 1) การเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เร่งรัดการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (International Convention on the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: ICPPED)
- 2) ความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนสหประชาชาติ/ระดับภูมิภาค สนับสนุนให้รัฐบาลร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติและภูมิภาค รวมถึงผู้เสนอรายงานพิเศษของสหประชาชาติว่าด้วยสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Special Rapporteur on the Situation of HRDs)
- 3) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีและมาตรฐานระหว่างประเทศ เร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. .... การแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 การทบทวน/ยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่งใดๆ ที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนกำหนดเงื่อนไขในการดูแลให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ
- 4) การคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การกำหนดนิยามคำว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ให้ชัดเจน รวมทั้งการศึกษา European Guidelines on Human Rights Defenders เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการและกลไกในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงมาตรการคุ้มครองพยาน โดยจะต้องเก็บรักษาความลับข้อมูลนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ข้อมูลของผู้ร้องเรียน และข้อมูลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคุ้มครองพยานให้กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ได้มีการเสนอให้ประชุมหารือร่วมกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นระยะๆ เพื่อปรับมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้มีความเหมาะสม การบรรจุเรื่องการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไว้ ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 การเสนอให้ภาครัฐและภาคธุรกิจออกหนังสือเวียน คำสั่ง หรือระเบียบภายใต้เพื่อให้เข้าใจการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในลักษณะ “หุ้นส่วนสำคัญ” ที่จะร่วมกันทำงานอย่างสร้างสรรค์เพื่อป้องกัน บรรเทา และเยียวยาผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลีกเลี่ยงการฟ้องคดีอาญาต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ทำหน้าที่อย่างสุจริต

5) การขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

6) การพัฒนาการดำเนินงานของรัฐ จัดทำที่หารือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน องค์กรชุมชน นักการเมือง และสาธารณะเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

➤ ข้อเสนอแนะ

1) เร่งผลักดันให้ ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. .... และ ร่างแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ระหว่างการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมให้มีผลใช้บังคับและมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสากล อาทิ การคุ้มครองบุคคลที่ถูกข่มขู่คุกคาม แม้ยังไม่ได้เป็นพยานในคดีอาญา การรับประกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม มีกลไกที่ส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการสืบสวนสอบสวน และติดตามสถานะในการดำเนินคดี

2) ควรมีการศึกษาต้นแบบที่ดีเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การชุมนุมสาธารณะเพื่อนำมาปรับใช้กับบริบทของไทย รวมทั้งพิจารณาออกแบบการคุ้มครองสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และดำเนินคดี กรณีการข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และประกันว่า�ักปกป้องสิทธิมนุษยชน จะได้รับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับปฏิญญาฯ ด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล (Declaration on Human Rights Defenders) และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3) จัดทำกลไกเพื่อรับหลักประกันการดำเนินการสอบสวนข้อกล่าวหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ความมั่นคงอย่างเป็นกลางอิสระ และโปร่งใส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ ละเว้นวัฒนธรรมลอยนาฬพันพิค

4) ให้ความสำคัญและส่งเสริมบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อาทิ การพัฒนาศักยภาพกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การให้รางวัลเชิดชูเกียรตินักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นแรงจูงใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ดี บำรุงช่วยกำลังใจ และเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ซึ่งถือเป็นการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยของตัวนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอีกด้วยหนึ่ง

5) การจัดทำบัญชีรายชื่อหน่วยความที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิแรงงานฯลฯ การให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือหน่วยความหรือบุคคลที่ถูกดำเนินคดีเนื่องจากปกป้องประโยชน์ของชุมชน และการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนและนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการให้บริการของรัฐในการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสวัสดิการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

6) การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรให้กับเจ้าหน้าที่ที่จะต้องทำหน้าที่คุ้มครองนักปักป้องสิทธิมนุษยชน การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการทำงาน

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงยุติธรรม

➤ หน่วยงานร่วม

สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ

3.4.3 แผนสิกขิบุษยชนกลุ่มผู้ต้องราชกันถวาย

➤ สถานการณ์ภาพรวม

จากการวิเคราะห์สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ ในเดือนพฤษจิกายน พ.ศ. 2562 พบว่า จำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งหมด มีจำนวนทั้งสิ้น 365,384 คน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่สูงถึงเกือบ 500 คน ต่อประชากรหนึ่งแสนคน ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของปริมาณนักโทษของประเทศไทย อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ต้องขัง ดังนั้น กระทรวงยุติธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ จึงได้มีการบทบวนพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ที่มีผลการบังคับใช้เป็นเวลานาน และมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทย ประกอบกับมีกฎหมาย และกฎเกณฑ์การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและการปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่มิได้มีกำหนดในกฎหมายอย่างชัดเจน และไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ออาทิ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoner : SMR) หรือข้อกำหนดของสหประชาติสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และมาตรการที่มิใช้การควบคุมขังสำหรับผู้กระทำการผิดกฎหมาย (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non – Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) รวมทั้งยังไม่สามารถบริหารจัดการหรือบริหารโทษของผู้ต้องขังเฉพาะราย หรือเฉพาะคดีได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ จึงได้ยกเลิกกฎหมายฉบับเดิม และได้ตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่ง โดยได้บัญญัติธิปัช่องผู้ต้องขังไว้หลายด้าน เช่น สิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติ โดยให้ผู้ต้องขังทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างเท่าเทียมกัน สิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ สิทธิในการยื่นคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงาน เรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดี รัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือทูตเกล้าฯ ถวายภูมิคุกต่อ พระมหากษัตริย์ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายระหว่าง เป็นต้น

ตารางที่ 4 สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	เพอร์เซ็นต์ของ จำนวนผู้ต้อง
1.นักโทษเด็ขาด	214,176	34,005	248,181	84.154	66.812
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	40,217	5,488	45,705	15.498	12.304
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	18,227	2,436	20,663	7.006	5.563
2.2 ได้ส่วน-พิจารณา	5,296	986	6,282	2.130	1.691
2.3 สอดสวน	16,694	2,066	18,760	6.361	5.050
3.เยาวชนที่ฝ่าข้อ	12	1	13	0.004	0.003
4.ผู้กักกักกัน	4	0	4	0.001	0.001
5.ผู้ต้องกักขัง	900	110	1,010	0.342	0.272
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	255,309	39,604	294,913	100.00	79.39

ที่มา : สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563

➤ ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนข้อพิพาทและคดีความที่เข้าสู่กระบวนการกระบวนการไกล์เกลี่ยระงับข้อพิพาททางอาญา
- 2) ผลสัมฤทธิ์ของระบบเครื่องมือความพร้อมก่อนปล่อยและจัดทำระบบติดตาม สำหรับผู้พ้นโทษ

➤ ข้อห้าม

- 1) ความแออัดของสถานที่คุกชั่ว ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหารอยติดต่อ ปัญหาสุขาภิบาลอนามัย เป็นต้น ตลอดจนปัญหาการไม่ได้สัดส่วนระหว่างผู้คุมกับจำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์ ในการดูแลป้องกันและเฝ้าระวังการกระทำการความรุนแรงต่างๆ ส่งผลให้ผู้ต้องราชทัณฑ์ บางส่วนถูกทำร้าย คุกคาม และละเมิดสิทธิในรูปแบบต่างๆ

- 2) ผู้ต้องราชทัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องโทษในคดียาเสพติด จากสถิติของกรมราชทัณฑ์ จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ประมาณร้อยละเจ็ดสิบต้องโทษจากคดียาเสพติด ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากของประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้ว กฎหมายบางมาตรฐานไม่ได้ให้อำนาจศาลในการใช้คุลpinิจในการพิจารณาคดียาเสพติดในเรื่องบางประเด็นอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ใช้จำนวนยาที่ครอบครองเป็นเพียงหลักเกณฑ์ ในการแบ่งแยกการเป็นผู้เสพและผู้ค้า โดยศาลมิสามารถคำนึงถึงพฤติกรรมอื่น ๆ ของผู้ต้องหาเข้าประกอบ การพิจารณาคดีด้วยได้ ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้มีผู้เสพจำนวนมากที่ต้องโทษจำคุกเป็นระยะเวลานานเนื่องจาก ต้องโทษในความผิดฐานเป็นผู้ค้าแทนที่ควรได้รับการเข้าสู่ระบบบำบัด ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้จำนวนผู้ต้องขัง ของประเทศไทยอยู่ในระดับที่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

➤ ข้อเสนอแนะ

- 1) ส่งเสริมใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล นอกจากนี้ การใช้วิธีการพักโภชนาญา (Furlough) เช่น นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม มีสิทธิกลับไปเยี่ยมบ้านในโอกาสสำคัญ เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์กับครอบครัว และการกำหนดโทษระดับกลาง เช่น การไม่ลงโทษจำคุก แต่ใช้การคุมประพฤติที่เข้มงวด (Intensive supervision program) แทน การใช้การคุมขัง ที่บ้าน (House arrest) การใช้เรือนจำชุมชน (Community correction) เพื่อเป็นทางเลือกในการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยให้โอกาสแก่ผู้กระท้ำทำความผิดเลิกน้อยและกระทำการทำความผิดเป็นครั้งแรก เป็นต้น
- 2) ความผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ที่ปรึกษาด้านสุขภาพจิต และนักสังคมสงเคราะห์ในเรือนจำ
- 3) การเบี่ยงเบนคดียาเสพติดออกจากกระบวนการยุติธรรม (Diversion) อาทิ ผลักดันให้มีการจัดตั้งศาลพิเศษยาเสพติด โดยการส่งผู้เสพติด (Addictive Disorder) ไปบำบัด การจัดตั้งศาลพิเศษมาแล้วขับ
- 4) ส่งเสริมให้มีการนำหลักการมาตรฐานสากลไปใช้ปฏิบัติต่อผู้ต้องราชทัณฑ์ อาทิ ข้อกำหนดสหประชาชาติฯ ด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มิใช้การคุมขังสำหรับผู้กระท้ำทำความผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners : the Nelson Mandela Rules)
- 5) เตรียมความพร้อมของผู้ต้องราชทัณฑ์ ในการเข้าสู่สังคมเป็นประเด็นเร่งด่วนสำคัญทั้งการเตรียมความพร้อมของกลุ่มผู้ต้องขังให้มีศักยภาพและความรู้เหมาะสมในการประกอบอาชีพ มีรายได้เพียงพอสามารถคืนสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี และไม่หวานกลับมากระทำการทำความผิดซ้ำ

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงยุติธรรม

➤ หน่วยงานร่วม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงแรงงาน

3.4.4 แผนสิกขิมบุษยชนกกลุ่มผู้พันโทษ

➤ สถานการณ์ภาพรวม

ที่ผ่านมา กลุ่มผู้พันโทษเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่ถูกบรรจุไว้ในแผนสิกขิมบุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม คุ้มครองให้กลุ่มผู้พันโทษได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างหลักประกัน

เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้ที่เคยกระทำการผิดที่พ้นจากกระบวนการยุติธรรมไปแล้วจะไม่หวนไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่จากการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ยังพบปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้พันโทษ คือ ปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติ หรือกีดกันในการประกอบอาชีพ เนื่องจากการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

➤ ตัวชี้วัด

- 1) อัตราการกระทำการผิดซ้ำลดลง
- 2) ร้อยละของผู้พันโทษมีงานทำ

➤ ข้อท้าทาย

- 1) ผู้พันโทษไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เมื่อพันโทษออกมานแล้วไม่สามารถหางานทำได้ จึงไม่มีงานทำ ส่งผลให้อาจกระทำการผิดซ้ำ
- 2) หน่วยงานของรัฐไม่เป็นต้นแบบรับผู้พันโทษเข้าทำงาน
- 3) การขาดการฝึกวิชาชีพในขณะที่กลุ่มช้องอย่างเพียงพอ ขาดความชำนาญ การฝึกอาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทำให้ไม่สามารถนำประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษได้

➤ ข้อเสนอแนะ

- 1) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้ผู้พันโทษ รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนร่วมด้วย สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ (Reintegrate) มีที่ปรึกษาด้านอาชีพ วัดความสามารถของผู้พันโทษในช่วงก่อนพ้นโทษ ๖ เดือน ให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน (Wrap around Approach) สร้างอาชีพให้ตั้งแต่เริ่มเป็นผู้ต้องชั่ง
- 2) หน่วยงานรัฐควรเป็นต้นแบบในการรับผู้พันโทษเข้าทำงาน และปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดคุณสมบัติการรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน ที่ระบุว่าต้องไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก หรือถูกพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 3) สร้างมาตรการเชิงบวก ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจที่รับผู้พันโทษ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเข้าทำงาน เช่น มาตรการทางภาษี กระบวนการที่ทำให้ผู้ประกอบการนั้นได้รับความมั่นใจ ที่จะรับบุคคลเหล่านั้นเข้าทำงาน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรม วิชาชีพ เพื่อให้เมื่อพ้นโทษแล้วจะสามารถมีอาชีพที่เป็นที่ต้องการของภาคธุรกิจ สอดคล้องกับ
- 4) มีบริการด้านสังคมสงเคราะห์และการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้พันโทษ เพื่อให้สามารถกลับเข้าสู่ชุมชน หรือจัดางานรองรับผู้พันโทษกลุ่มตั้งกล่าว เพื่อป้องกันการเข้าสู่การกระทำการผิดซ้ำ อาทิ
  - 4.1) มาตรการรองรับบริการแบบใหม่ โดยสนับสนุนให่องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นผู้จัดบริการ และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ กำกับติดตามมาตรฐาน

4.2) กรณีกลุ่มเป้าหมายผู้พิพากษา คุณพิการ ผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ติดเตียง ให้ดำเนินการคัดกรอง และจัดส่งให้เข้าการคุ้มครองตามกฎหมายเฉพาะ

4.3) ขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับถ่ายโอนภารกิจ สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ในการเปิดรับผู้พิพากษาสูงอายุให้เข้ารับการคุ้มครองในสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด⁴

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงยุติธรรม

➤ หน่วยงานร่วม

สำนักงานตำรวจนครบาล สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน

3.4.5 แผนสิกขิมบุษยชนสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ

➤ สถานการณ์ภาพรวม

ความสำคัญในการคุ้มกำเนิดของประเทศไทย ทำให้อัตราการเกิดผลลงเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่ พ.ศ. 2513 จนถึงปัจจุบัน ประกอบกับความก้าวหน้าทางการแพทย์และระบบสาธารณสุข ทำให้คนไทยมีอายุ ยืนยาวมากขึ้น เฉลี่ย 77 ปี ทำให้โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก คาดว่าในปี พ.ศ. 2579 จะมี สัดส่วนผู้สูงอายุเกือบ 1 ใน 3 ของประเทศ และดงว่าประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยแล้วอย่างรวดเร็ว และรุนแรง ซึ่งผู้ที่จะได้รับผลกระทบคือ คนวัย 40 ถึง 50 ปี ในปัจจุบัน ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต จึงต้องวางแผนและร่วมสร้างระบบรองรับสังคมสูงวัย ทั้งด้านสาธารณสุขที่รัฐจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอ กับค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้นตามสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทย ด้านการศึกษา ที่ต้องเร่งพัฒนาทักษะของกลุ่มแรงงานให้เพิ่มขึ้นและสอดคล้องกับอัตราพิ่งพิงของประเทศไทย และการปลูกฝัง แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยี ตลอดจนการปรับปรุงระบบการคุ้มครองมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ที่มีคุณภาพ การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ การบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ และการประมวล

⁴ กรุงเทพมหานคร จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชุมพร จังหวัดตราช จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดลพบุรี

และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ทั้งนี้จากการประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับแรกพบว่า ตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์เป้าหมายของยุทธศาสตร์โดยรวม มีเพียงประมาณร้อยละ 57.9 โดยปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งจากการประเมินที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุโดยตรง ได้แก่ สัดส่วนของผู้สูงอายุที่ยากจน ไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอและไม่ได้รับสวัสดิการรายได้ยังคงมีอยู่ค่อนข้างสูง

นอกจากนี้ ผลจากการรับฟังความเห็นในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ยังชี้ให้เห็นว่า ปัญหานี้เชิงสิทธิมนุษยชนในกลุ่มผู้สูงอายุยังได้แก่ ความไม่มั่นใจของประชาชนในความยั่งยืน ของระบบประกันสุขภาพของรัฐ เป็นสิ่งเคราะห์คนชาติยังคงไม่พอเพียงต่อการดำเนินชีพ และการขาดการศึกษา และความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินชีพของผู้สูงอายุท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข สาธารณูปโภค ที่รัฐจัดให้
- 2) สัดส่วนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินสวัสดิการของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

➤ ข้อท้าทาย

1) ระบบประกันสุขภาพของประเทศไทยมีแนวโน้มว่าจะขาดความยั่งยืนในการคลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งเป็นหลักประกันสุขภาพของผู้สูงอายุจำนวนมากที่ไม่ได้อยู่ในระบบสวัสดิการข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ โดยมีสาเหตุสำคัญจาก การที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในช่วงเวลาที่ยังคงเป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับสูงและติดกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าการขยายตัวของรายจ่ายด้านสุขภาพของประเทศไทย และสุ่มเสี่ยงที่ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าซึ่งเบิกจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินอาจต้องถูกยกเลิกหรือลดทอนสิทธิในการรักษาพยาบาลบางประเภทในอนาคต

2) ปัญหาขาดแคลนแรงงานผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของสังคม พร้อมกับการลดลงของแรงงานทักษะ ตลอดจนค่าตอบแทนในการดูแลผู้สูงอายุค่อนข้างสูงและเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่สูงเกินกว่าที่ผู้สูงอายุหรือบุตรหลานของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยสามารถจ่ายได้

3) เปี้ยงชีพผู้สูงอายุยังคงไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีพ แม้จะมีการปรับเพิ่มเปี้ยงชีพผู้สูงอายุตามช่วงอายุ แต่ไม่ได้นำไปจัดที่สำคัญอื่น ๆ มาร่วมพิจารณา อาทิ ปัญหาสุขภาพของผู้รับเบี้ยสังเคราะห์ หรือพื้นที่ที่ผู้รับเบี้ยสังเคราะห์อยู่อาศัยซึ่งมีค่าครองชีพที่แตกต่างกัน

4) ผู้สูงอายุจำนวนมากขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการออมเงินส่งผลให้กลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินชีพในวัยหลังเกษียณจากการทำงานซึ่งเป็นช่วงที่ผู้สูงอายุมีรายได้ลดลงแต่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น

5) ปัญหาการดูแลสวัสดิการพื้นฐาน ปัญหาการทำงานและการเตรียมการรองรับสังคมผู้สูงอายุ รวมถึงปัญหาความมุ่นแรงด้านจิตใจ การทอตทึ้ง และการแสวงประโยชน์ในด้านทรัพย์สินจากคนในครอบครัว หรือคนใกล้ชิด

➤ ข้อเสนอแนะ

1) เร่งจัดทำด้วยความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน โดยเน้นการจัดสรรงบประมาณ ในด้านที่จำเป็นที่คำนึงถึงความจำถัดของทรัพยากรที่ทวีความมุ่นแรงขึ้นเรื่อย ๆ ห้ามกลาภการเปลี่ยนผ่าน สถานะของประเทศไทยไปสู่สังคมผู้สูงอายุ และให้ความสำคัญกับแผนงานหรือโครงการที่ช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจได้มาก ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสวัสดิการสังคมที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มวัยแรงงาน ตลอดจนเรื่องรัฐ มาตรการต่าง ๆ ที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศไทย อาทิ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เป็นต้น

2) จัดทำมาตรการจูงใจให้มีการดูแลผู้สูงอายุ อาทิ การให้สิทธิประโยชน์ในเชิงภาษีเพื่อจูงใจ แรงงานที่มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุ การพัฒนาและศึกษาอบรมเพื่อการดูแลผู้สูงอายุต่าง ๆ ที่ไม่ต้องพึ่งพาแรงงานมนุษย์ และการปรับปรุง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุบั้บต่าง ๆ ให้สามารถจ่ายค่าตอบแทนที่จำเป็นให้กับผู้ดูแล ผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองไม่ได้พิจารณาศึกษาการปรับอัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้เพียงพอต่อค่าครองชีพ อาทิ ปัญหาสุขภาพและโรคประจำตัว พื้นที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ เป็นต้น ให้สอดคล้องกับภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ที่ผู้สูงอายุต้องแบกรับอย่างแท้จริง

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบาย หรือมาตรการเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับ ผู้สูงอายุ มีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้บูรณาการกับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฝึกฝนทักษะ ด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นแก่ผู้กำลังจะเป็นผู้สูงอายุและผู้สูงอายุ

4) จัดทำมาตรการส่งเสริมการออม ส่งเสริมการออมภาคบังคับ เพื่อให้ทุกคนมีความมั่นคงทางการเงิน หลังเกษียณ สามารถดำเนินชีพได้ การช่วยเหลือส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้รองรับกับโครงสร้างประชากร ที่เปลี่ยนแปลงไป

5) ดำเนินการให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิต่างๆตามที่ระบุในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่ แก้ไขเพิ่มเติมอย่างทั่วถึง อาทิ บริการด้านสาธารณสุข การฝึกการประกอบอาชีพ การได้รับความคุ้มครอง จากการกระทำการรุนแรง การแสวงประโยชน์ การถูกทอดทิ้ง และการได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือน เป็นต้น

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงบประมาณ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงแรงงาน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กระทรวงพาณิชย์ สถาบันอาหาร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงบประมาณ

3.4.6 แผนสิทธิบุษยชนสำหรับกลุ่มคนพิการ

➤ สถานการณ์ภาพรวม

ระดับระหว่างประเทศ ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2551 รวมทั้งระดับในประเทศ สิทธิของกลุ่มคนพิการได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายหลายฉบับ อาทิ มาตรา 27 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันสิทธิของคนพิการจะได้รับการรองรับไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายหลายฉบับก็ตาม แต่จากการรับฟังความเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนสิทธิบุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 การประเมินแผนสิทธิบุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และจากรายงานการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยประจำปี 2561 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่า ยังมีคนพิการอีกเป็นจำนวนมากที่เข้าไม่ถึงสิทธิที่พึงมีตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยปัญหาสำคัญ ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการตามที่กฎหมายบัญญัติ ปัญหาการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ นอกจากนี้ ยังคงพบปัญหาการกีติกันคนพิการเข้าทำงานแม้ว่าคนพิการที่เป็นผู้สมัครงานจะมีคุณสมบัติสำหรับงานนั้นครบถ้วนก็ตาม

➤ ตัวชี้วัด

- 1) สัดส่วนของคนพิการที่สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการตามที่กฎหมายบัญญัติ ให้มากขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 2) สัดส่วนของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อให้คนพิการที่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา

3) สัดส่วนของคนพิการในวัยแรงงานสามารถประกอบอาชีพได้มีงานทำและมีรายได้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

➤ ข้อท้าทาย

1) คนพิการมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกความหลากหลายอันเป็นในสถานที่สาธารณะ โดยเฉพาะคนพิการในพื้นที่ชนบท ขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดการบริหารจัดการที่ส่งผลเป็นรูปรั้ง ขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะองค์ความรู้ ขาดแคลนระบบบันทึกอบรมเทคโนโลยีที่เหมาะสม

2) คนพิการถึงเกณฑ์แต่ไม่ได้รับการศึกษาจำนวนมาก เป็นลิทธิ์ที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญโดยปัญหาที่พบคืองบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษา ส่งผลให้เด็กพิการไม่ได้รับบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกความหลากหลาย การปรับสภาพเวดล้อมที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ตลอดจนบุคลากรยังมีทัศนคติไม่ถูกต้องขาดความรู้ทักษะในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อให้เกิดการบูรณาการงานร่วมกันตามหลักพัฒนาระดับหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ส่งผลให้คนพิการส่วนหนึ่งถูกปฏิเสธจากพัฒนาการระดับหลัก

3) คนพิการยังถูกเลือกปฏิบัติ และมีอุปสรรคในการเข้าถึงกลไกการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกันพิการ ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

➤ ข้อเสนอแนะ

1) รัฐควรให้ความสำคัญกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกความหลากหลายอันเป็นสาธารณะสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดบริการในระบบขนส่งสาธารณะที่คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

2) ควรจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการเพื่อสนับสนุนการจัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะในการสอนคนพิการแต่ละประเภทอย่างเพียงพอ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และโอกาสในการมีการทำ สามารถพึ่งพาตนเองได้

3) ช่องปรับทัศนคติ สร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิคนพิการ ให้แก่คนพิการ ครอบครัว ผู้ประกอบการ นายจ้าง ชุมชน เพื่อส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกและการปฏิบัติต่อคนพิการที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงการคลัง

3.4.7 แผนสิกขิบุษยชนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไรสัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

➤ สถานการณ์ภาพรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ให้การรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ และผู้แสวงหาที่พักพิงโดยกว้างขึ้นให้การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล (มาตรา ๔) และการได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิและเสรีภาพเสมอ กันของบุคคลภายใต้กฎหมาย (หมวด ๓ และมาตรา ๒๗) ซึ่งห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุแห่งถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศและอื่น ๆ นอกจากนี้ มาตรา ๗๐ ภายใต้หมวด ๖ แนวโน้มนายแห่งรัฐได้ระบุการให้ความคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นเรื่องสิทธิต้านภัยธรรมภาษาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ โดยกำหนดให้รัฐดำเนินถึงการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในสิทธิในการดำรงชีวิตในสังคม ตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดังเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข เท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ รัฐบาลได้พยายามดำเนินมาตรการด้านการปฏิบัติต่อกลุ่มตั้งกล่าวต่อเนื่อง อาทิ มาตรการการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มาตรการส่งเสริมให้กลุ่มไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบทสามารถเข้าถึงหลักประกันสุขภาพได้ตามสิทธิ โดยให้มีหน่วยราชการเคลื่อนที่เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำบัตรแสดงสถานะที่เหมาะสมแก่ผู้อยู่อาศัยในที่ท่องไกด์ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติ มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

จากรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๑ ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระบุว่า บุคคลไร้รัฐ/ไรสัญชาติ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ประสบปัญหาจากการไม่มีสถานที่ทางกฎหมายทำให้เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ อาทิ ด้านการศึกษา และสาธารณสุข เมื่อรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาคนกลุ่มนี้มาอย่างยาวนาน และมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ยังคงมีผู้ไร้รัฐที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหา สถานะและสิทธิอีกเกือบ ๕๐๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๑ กรรมการปกครองกระทรงมหาดไทย ได้จัดทำทะเบียนราชบัญชีของบุคคลในกลุ่มนี้ทั้งกลุ่มชาติพันธุ์และผู้ไร้รัฐอื่น รวมจำนวน ๔๘๔,๕๐๘ ราย ซึ่งในการยื่นขอสถานะหรือสัญชาติยังพบปัญหา อาทิ การขาดหลักฐานยื่นพิสูจน์ตัวตนหรือหลักฐานไม่มีความชัดเจนกระบวนการและขั้นตอนการลงทะเบียนรายการและเปลี่ยน/แปลงสัญชาติมีความล่าช้า ปัญหาการลงทะเบียนรายการสถานะบุคคลผิดพลาดผู้ยื่นเอกสารขอลงทะเบียนรายการหรือเปลี่ยน/แปลงสัญชาติ และยังมีปัญหาผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตกลงสำรวจการจัดทำทะเบียนบุคคลของหน่วยงานรัฐกรณีเด็กและบุคคลที่เรียนอยู่

ในสถานศึกษาของประเทศไทยแต่ไม่มีหลักฐานทางที่เป็นราชฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย และทางสถานศึกษาได้กำหนดรหัสประจำตัวผู้เรียนที่ขึ้นต้นด้วย G และ P กระทรวงมหาดไทยได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการแก้ไขภาวะไร้รัฐ/ไร้สัญชาติของเด็กและให้สถานที่ญูกต้องตามกฎหมาย โดยปัจจุบันมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ ในระดับจังหวัดเพื่อพิจารณาและจัดระบบการกำหนดสถานะของเด็กนักเรียนกลุ่มดังกล่าว หากพบว่า มีกรณีที่ไม่เคยมีเลขประจำตัวมาก่อน ไม่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างประเทศ หรือเดินทางไป-กลับชายแดน จะมีการจัดทำประวัติและเลขประจำตัว 13 หลัก เด็กกลุ่มนี้มีจำนวนประมาณ 78,000 คน ในประเด็นปัญหาที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินของกลุ่มคนไร้สัญชาติ ซึ่งเกี่ยวกับการที่รัฐมีการประกาศให้พื้นที่ป่าที่กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งไร้สัญชาติตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่เป็นเขตอุทยานหรือเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า ทำให้คนกลุ่มนี้เป็นผู้บุกรุกป่าและเกิดความขัดแย้งกับภาครัฐ

สำหรับกรณีผู้แสวงหาที่พักพิง หรือผู้หนีภัยการสู้รบจากประเทศไทยเมียนมาที่อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 9 แห่ง ใน 4 จังหวัดตามแนวชายแดนประเทศไทย (แม่ย่องสอน ตาก กาญจนบุรี และราชบุรี) ซึ่งตามข้อมูลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UN High Commissioner for Refugees : UNHCR) ประจำประเทศไทย ณ สิ้นปี 2561 มีจำนวน 97,577 คน รัฐบาลไทยและเมียนมา โดยมีคณะกรรมการร่วมไทย – เมียนมา ในการเตรียมการส่งผู้หนีภัยฯ กลับประเทศไทย ได้ร่วมมือกับโดย UNHCR และองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration : IOM) ร่วมกันส่งผู้หนีภัย การสู้รบที่มีความรุนแรงและอย่างรุนแรงขึ้นต่อไป

อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง จากประเทศต่าง ๆ กว่า 40 ประเทศ เช่น ปากีสถาน โอมานาเลีย ซีเรีย อิกเพร์ಮากกว่า 7,000 คน ซึ่งอ้างว่า UNHCR รับรองสถานะแล้วประมาณ 4,000 คน ที่เหลือเป็นผู้แสวงหาที่พักพิงหรืออยู่ระหว่างการขอสถานะเป็นผู้ลี้ภัยจาก UNHCR บางคนเข้าเมืองโดยถูกกฎหมายแต่อยู่ในประเทศไทยเกินกำหนด บางคนเข้าเมืองโดยไม่มีเอกสารแสดงตนจึงมีสถานะเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย คนกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานได้เนื่องจากปัญหาสถานะทางกฎหมาย หากถูกจับจ้อง ควบคุมตัวในห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจนกว่าจะได้รับการประกันตัวหรือได้รับการส่งกลับหรือส่งไปประเทศที่สาม ทั้งนี้ ตามความตกลงระหว่างประเทศ ที่ให้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) เรื่อง การกำหนดมาตรการและแนวทางแทนการกักตัวเด็กไว้ในสถานกักตัวคนต่างด้าวเพื่อรักษาความปลอดภัย

เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2562 ซึ่งถือเป็นความพยายามและความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทยในการดำเนินการที่สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ครอบทางกฎหมาย/มาตรการ ในการแก้ปัญหาแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้สัญชาติ ผู้ไร้รัฐ และผู้แสวงหาที่พำพิง เพื่อการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐ
- 2) ช่องทาง/กลไกความร่วมมือกับประเทศต้นทาง รวมถึงองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบ ควบคุม ปกติ แลส่งกลับผู้หลบหนีเข้าเมืองอย่างเป็นระบบ

➤ ข้อห้ามฯ

- 1) ปัญหาเด็กในชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์เข้าเมือง การขอเมืองสถานะ/สัญชาติการจดทะเบียน การเกิด ทำให้เด็กกลุ่มดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมและกลาโหมเป็นบุคคลไร้สัญชาติ และบางกรณี การดำเนินการขอสัญชาติใช้ระยะเวลา นาน นอกจากนี้ ยังพบปัญหาที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย อาทิ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าดำเนินการ เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่ยากจนและอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลจากอำเภอ หรือสำนักที่เบียนราชภูมิ
- 2) ปัญหาการเข้าถึงการบริการสาธารณสุขและสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ ของรัฐ อาทิ การขาดโอกาส ในการได้รับการศึกษาที่ดี ไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาล ส่งผลทำให้เด็กของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวจำนวนมาก เสียชีวิตตั้งแต่แรกเกิด จากการเจ็บป่วย การพัฒนาด้านสุขภาพและการโภชนาการไม่ได้มาตรฐาน
- 3) กรณีผู้แสวงหาที่พำพิงในเขตเมืองที่ถูกจับจู่โจมความคุ้มตัวในห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พบกรณีเสียชีวิตของผู้ต้องกักเนื่องจากภาวะการเจ็บป่วยตามธรรมชาติ และการอยู่ในห้องกักที่มีสภาพแย่ อันเป็นระยะเวลา ก่อปรกับข้อจำกัดในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลอาจทำให้ผู้ต้องกักที่สุขภาพไม่แข็งแรง เกิดการเจ็บป่วยถึงขั้นรุนแรงได้

➤ ข้อเสนอแนะ

- 1) จัดให้มีหน่วยเคลื่อนที่ อำนวยความสะดวก ให้ความรู้ และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับขั้นตอน และเอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบการขอเมืองสถานะ/สัญชาติ การจดทะเบียนการเกิดแก่ผู้มีสิทธิยื่นคำขอ ตามนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในภาษาที่ผู้มีสิทธิยื่นคำขอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ต่างด้าว สามารถเข้าใจได้ ทั้งนี้ หน่วยงานอาจขอความร่วมมือจากองค์กรภาคประชาชนสังคมในพื้นที่ในการสร้างความเข้าใจ ในเรื่องดังกล่าว รวมถึงสร้างความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายเบี่ยงเบนและเจตคติที่ดีแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
- 2) ติดตามผลการดำเนินมาตรการการขยายการเข้าถึงสิทธิในการรักษาพยาบาลและการประกันสังคมโดยไม่แบ่งแยกชาติพันธุ์หรืออุปสรรคทางภาษาให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและทั่วถึง รวมทั้ง ให้องค์กรภาคประชาชนเป็นสื่อกลางช่วยเผยแพร่ได้

3) ในการประกาศพื้นที่อนุรักษ์ เช่น เขตอุทยานแห่งชาติหากพบว่ามีชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาแต่เดิมเป็นเวลานานและมีวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมที่ผูกพันกับพื้นที่ รัฐอาจพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะให้ชุมชนนั้นอยู่กับป่าและช่วยอนุรักษ์ป่าแต่หากไม่สามารถดำเนินการได้แล้วจำเป็นต้องย้ายชุมชนออกจากพื้นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดเพื่อไม่ให้มีการใช้กำลังเกินสมควรที่ระบบทสิทธิและสร้างความเสียหายแก่ผู้ที่อยู่ในชุมชนนั้น ตามแนวคิดพิพากษาศาลปกครองสูงสุดกรณีการปฏิบัติต่อชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน รวมทั้งจัดทำพื้นที่อยู่อาศัยใหม่ที่โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสภาพพื้นที่กับวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนประกอบด้วย

4) รัฐควรเร่งรัดการพิจารณาแก้ไขคดีกรองผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายเพื่อจำแนกผู้แสวงหาที่พักพิงออกจากผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายอื่น และพิจารณากำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปฏิบัติต่อคนกลุ่มนี้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ บุคคลมิสิทธิที่จะแสวงหาที่พักพิงเพื่อหนีภัยและการควบคุมตัวผู้แสวงหาที่พักพิงที่เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมายไม่ได้เป็นมาตรการแก้ไขปัญหาที่ได้ผล โดยอาจพิจารณามาตรการทางเลือกอื่นแทนการควบคุมตัวผู้แสวงหาที่พักพิงที่เข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาต เพื่อลดงบประมาณด้านงบประมาณและบคลากร

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
มนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง

3.4.8 แผนสิกธิรัมบุษย์ชนกกลุ่มความหลากหลายทางเพศ

➤ สถานการณ์ภาพรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นนุษย์สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล (มาตรา 4) และการได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิและเสรีภาพเสมอ กันของบุคคลภายใต้กฎหมาย (หมวด 3 และมาตรา 27) อันสอดคล้องกับหลักกฎหมายสาคัญซึ่งท้ามรัฐ กระทำการอันเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยมีหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่ว่า มนุษย์มีสิทธิติดตัวมาแต่เกิด มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคกัน และรัฐมีหน้าที่ในการสร้างหลักประกันดังกล่าวในการวางแผนมาตรฐาน ด้านการเคารพสิทธิของรัฐและระหว่างกันของบุคคลในสังคม ทั้งนี้ ไทยได้จัดทำพระราชบัญญัติความเท่าเทียม ระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ขึ้น ซึ่งถือเป็นกฎหมายสำคัญที่ไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องยืนยันถึงความเสมอภาคของบุคคลทุกคนในสังคมไทย

และเพศชายเท่านั้น แต่ยังได้คุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับมาตรฐาน และวิธีปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

โดยจากการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๓ พบว่า รัฐมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรการที่ได้มีการกำหนดไว้ในแผน กล่าวคือ การออกแบบมาตรการต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมเจตคติของคนในสังคมและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความเข้าใจและยอมรับในการมีอัตลักษณ์ทางเพศ ตลอดจนการปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

อย่างไรก็ตี จากการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนโดยองค์กรระหว่างประเทศ และการลงพื้นที่เก็บข้อมูล พบว่าก่อนหน้าที่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง ปัญหาการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน ปัญหาการเลือกปฏิบัติเชิงพานิชย์ อาทิ การปฏิเสธความคุ้มครองของบริษัทประกันชีวิตแก่คู่ชีวิตของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ

➤ ตัวชี้วัด

- 1) กรอบทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมความเท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ
- 2) ระดับการพัฒนาของภาคในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ

➤ ข้อห้ามฯ

1) ปัญหาการขาดกฎหมายรองรับสิทธิในการก่อตั้งครอบครัวของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้มีการรับรองกฎหมายในเรื่องของคู่ชีวิตที่เป็นเพศเดียวกัน ซึ่งทำให้ไม่มีการรับรองสถานะความสัมพันธ์ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ เช่น การจัดการทรัพย์สิน การให้ความยินยอมในการรักษาพยาบาล การรับมรดก เป็นต้น

2) ปัญหาการขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อห้ามการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การบังคับใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่เป็นเหตุให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มความหลากหลายทางเพศ

3) ปัญหาเกี่ยวกับหัตถศิลป์ที่นำไปสู่การเมือง化 และเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ทำให้เกิดปัญหารายรับจากสังคม การถูกติตรา การถูกเลือกปฏิบัติในด้านการจ้างงานและอาชีพ การคุกคาม และความรุนแรงทางเพศในสถานศึกษาและสถานที่ทำงาน และการเข้าถึงบริการสังคม

➤ ข้อเสนอแนะ

1) ดูแลติดตามให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะกฎหมายฉบับใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองกลุ่มประชากร อาทิ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ควรจัดทำ

คู่มือและแนวปฏิบัติองรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่เน้นการให้ความรู้แก่บุคลากรในภาคส่วนราชการและเอกชน
เพื่อการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) เร่งดำเนินการให้ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองกลุ่มประชาบางมีผลใช้บังคับ เช่น
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิของกลุ่มเพศทางเพศ .... เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้การคุ้มครองสิทธิของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ
มีความครอบคลุมและรัดกุมยิ่งขึ้น

3) ส่งเสริมภาคธุรกิจให้มีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวโดยอุปสรรคการ
สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมรณรงค์เพื่อให้มีการจ้างงานกลุ่มเป้าหมายอย่างเท่าเทียม จัดนโยบายภายในองค์กร
ที่เป็นการแบ่งแยกในเรื่องของเพศ อาทิ ข้อจำกัดด้านการแต่งกาย การมีเครื่องแบบที่เป็นกลาง (Unisex) การมี
กลไกการร้องเรียนภายในองค์กรภาคเอกชนเมื่อมีการถูกละเมิดที่สะทกสะทะไถ่ไม่มีขั้นตอนซับซ้อน

4) ดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่องที่ช่วยส่งเสริมเจตคติของคนในสังคมให้มีความเข้าใจและยอมรับ
ในการมีอัตลักษณ์ทางเพศและการปฏิบัติต่อเพศสภาพ อาทิ การจัดการตีตราในด้านเพศด้วยสีหรือของเล่น
ในเด็กปฐมวัย เพื่อจัดการตีกรอบความคิดของเด็กในด้านเพศ การเผยแพร่สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน
ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศทุกปี

5) สำนักงานประกันสังคมจะต้องพิจารณาการให้สิทธิประโยชน์แก่กลุ่มคนข้ามเพศให้เหมาะสม
สอดคล้องกับมาตรฐานสวัสดิการของทุกรหบบในประเทศไทย

6) สนับสนุนการเข้าถึงสวัสดิการสังคม การดูแลและการตรวจรักษาของกลุ่มคนข้ามเพศ เช่น
สิทธิในการลาแคลงเพศ การดูแลรักษาหลังการข้ามเพศ สิทธิในการตรวจสอบค่าคลอดเทียม เป็นต้น

- หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
  - กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- หน่วยงานร่วม
  - สำนักงานประกันสังคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

3.4.9 แผนสิกโนบุษยชนสำหรับกลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)

- สถานการณ์ภาพรวม

ประเทศไทยได้มีการประกาศแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์
และได้เห็นชอบแผนในการพัฒนายุทธศาสตร์การลดอัตราภัยจากการใช้สารเสพติดเพื่อควบคุมปัญหาอาชญากรรม
ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 โดยมีการวางแผนการดำเนินยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุ
เป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2573 (16 ปี) อันมีเป้าหมายที่สำคัญอันได้แก่ การไม่มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ การไม่มี

การเสียชีวิตเนื่องจากเอดส์และไม่มีการติดตามและเลือกปฏิบัติ ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ ปี พ.ศ. 2558 - 2562

แผนยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวเป็นไปตามกรอบกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งมุ่งให้หลักประกันความเสมอภาคในกฎหมาย และสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะด้านสาธารณสุข ซึ่งในมาตรา 47 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้บุคคลย้อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ นอกจากนี้ รัฐยังต้องมีหน้าที่ในการดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค (มาตรา 55) ทั้งนี้ แนวโน้มนโยบายแห่งรัฐกำหนดให้มีการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม (มาตรา 66) ในการส่งเสริมและพัฒนาสร้างเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

จากรายงานสถานการณ์และการป้องกันปัญหาเอดส์ พบว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จจากการดำเนินตามนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ อาทิ ความร่วมมือของภาคร่วม ราชการในการรณรงค์ให้ความรู้ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตัวและการให้บริการรักษาผู้ติดเชื้อ เช่น อย่างไรก็ตี จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ยังคงพบปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ กล่าวคือ การดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านสุขภาพและสังคม และปัญหาการถูกตีตราและเลือกปฏิบัติ

สำหรับการให้ความคุ้มครองผู้ป่วยที่ติดสารเสพติด พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดปริมาณขั้นต่ำของสารเสพติดให้โทษซึ่งถือสันนิษฐานว่าเป็นการครอบครองเพื่อมิไว้จำหน่ายเพื่อเป็นมาตรการคุ้มครองผู้ที่มิได้ครอบครองเพื่อเสพซึ่งจะถือเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษา นอกจากนี้ พระราชบัญญัติพื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายเฉพาะที่ได้กำหนดวิธีการดำเนินคดียาเสพติดไว้ต่างหาก และโดยเฉพาะกับผู้ที่เสพหรือครอบครองไว้เพื่อเสพเพื่อควบคุมปัญหาการใช้สารเสพติด กฎหมายดังกล่าวถือว่าผู้เสพยาเสพติดถือเป็นผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดพื้นฟูให้หายขาด เพื่อให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีมาตรการทางกฎหมายรองรับเพื่อคุ้มครองกลุ่มผู้เสพยา ประเทศไทย ก็ยังคงเผชิญปัญหาการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดของกฎหมายที่ไม่ได้มีการขยายโอกาสให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติดได้รับการบำบัดพื้นฟูเช่นเดียวกัน และมาตรการด้านสาธารณสุขที่ยังขาดการจัดทำแผนการพื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมที่จะต้องมีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการ และการติดตามการบำบัดพื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเพื่อให้ได้รับการบำบัดที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เสพยา และมิให้กลับมาเป็นผู้เสพหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอีก

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของประชาชนในสังคมชุมชนที่มีทัศนคติเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวเนื่องจากເອົ້າໂວີ ເອດສ്
- 2) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีของของกลุ่มผู้ป่วยได้รับสิทธิประโยชน์จากการฟื้นฟูและเยียวยาเทียบกับปีที่ผ่านมา (จำแนกตามสิทธิประโยชน์ที่พึงได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือกฎหมายกำหนด อาทิ การดำเนินการฟื้นฟูเยียวยา การให้เงินชดเชย การจัดอาชีพ เป็นต้น)
- 3) เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาการใช้สารในทางที่ผิด ซึ่งรวมถึงการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด และการใช้ยาเสพติดในทางที่เป็นอันตราย

➤ ข้อท้าทาย

- 1) ปัญหาการถูกตีตราและขาดการยอมรับจากครอบครัวและสังคมของกลุ่มผู้ติดเชื้อເອົ້າໂວີ และผู้ป่วยເອດສ് ซึ่งเป็นปัญหาการรังเกียจกันอันเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรค
- 2) ปัญหาการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานของกลุ่มผู้ติดเชื้อເອົ້າໂວີ และผู้ป่วยເອດສ് ซึ่งการเลือกปฏิบัติประภัยทั้งในชุมชน สถานที่ทำงาน สถานศึกษา สถานประกอบการ ซึ่งมีทั้งหน่วยงานราชการและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในการรับสมัครเข้าทำงาน ส่งผลกระทำโดยตรงต่อสถานะทางเศรษฐกิจ สภาพความเป็นอยู่และสุขภาพกายสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ
- 3) ปัญหาการขาดการติดตามการบำบัดฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง การช่วยเหลือ และการส่งเคราะห์ด้านอาชีพหลังพ้นการบำบัดฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพของผู้พันโทษในคดียาเสพติดส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการมีอาชีพ ซึ่งบ่อยครั้ง กลับมาเสพซ้ำ

➤ ข้อเสนอแนะ

- 1) ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขເອດສ້ອຍ่างต่อเนื่องในการปรับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อ โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน ควรเน้นเรื่องการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมสมต่อผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย นอกจากนี้จากการให้ความรู้ในการป้องกันและรักษาตัวโดยใช้สื่อทั้งหมดเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์
- 2) รัฐควรออกมาตรการหรือนโยบายที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาทั้งทางตรงและทางอ้อมสำหรับการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อ อาทิ กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการจ้างงานและการยุติการจ้างงานของกลุ่มผู้ติดเชื้อ และผู้ป่วย สร้างช่องทางการร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ สะดวกและท่วถึงสำหรับผู้ร้องเรียน และมีการดำเนินการอย่างจริงจังในกรณีที่มีการละเมิดเกิดขึ้น ส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเพื่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นสำหรับในกลุ่มดังกล่าวโดยเพิ่มแรงจูงใจในการลดหย่อนภาษี การสร้างกระแสใหม่ให้กับผู้บริโภคให้หันมาสนับสนุน

ธุรกิจเพื่อสิทธิมนุษยชน หรือการสนับสนุนให้ภาคธุรกิจมีนโยบายต่อต้านการเลือกปฏิบัติที่เข้มแข็งและมีช่องทางร้องเรียนกลไกการเยียวยาภายใน

3) รัฐสร้างระบบการติดตามและส่งเคราะห์หลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่สอดส่องติดตาม ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา และให้มีศูนย์ติดตามเฝ้าระวังและพื้นฟูผู้ติดยาเสพติด รวมถึงสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างอาชีพให้แก่กลุ่มผู้ได้รับการบำบัด และภาคประชาชนในการสนับสนุนกลุ่มธุรกิจเพื่อสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ รัฐสร้างระบบคัดกรองการบำบัดผู้เสพยาเพื่อคัดกรองบุคคลที่มีความพร้อมและมีศักยภาพที่จะได้รับการพัฒนาเพื่อเข้าทำงานกับภาคธุรกิจ

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

➤ หน่วยงานร่วม

กรมควบคุมโรค กระทรวงแรงงาน

3.4.10 แผนสิกโนมบุญชนสำหรับกลุ่มสตรี

➤ สถานการณ์ภาพรวม

ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายเป็นสิ่งที่ได้ถูกระบุโกรในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ ว่า บุคคลย่อมเสมอ กันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน อีกทั้งชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้รับรอง ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย และมุ่งจัดการคุกเลือกปฏิบัติต่อสตรี โดยการเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วย การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ การรับรองปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง เพื่อความก้าวหน้า ของสตรี การบูรณาการแผนพัฒนาสตรีเข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ ยังได้มี การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลายฉบับที่มีเนื้อหาเลือกปฏิบัติต่อสตรี ออาทิ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๕ เรื่องการเรียกค่าทดแทนจากผู้ร่วมประเวณี มาตรา ๑๔๑๖ เรื่องเหตุทุ่ย่า พระราชบัญญัติข้อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้น

ปัจจุบัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาบทบาทและความเสมอภาคของสตรี โดยได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพันธสัญญาและอนุสัญญาต่างๆ รวมถึงเตรียมพร้อมเพื่อรับ

หรือป้องกันผลกระทบที่จะเกิดกับผู้หญิงในมิติต่างๆ ซึ่งเป็นระยะเวลาคู่ขนานไปกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 อย่างไรก็ตาม จากการประเมินสถานการณ์ในมิติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของกลุ่มสตรี พบร่วมกับความรุนแรงในครอบครัวยังคงเป็นปัญหาที่พบเห็นได้อย่างต่อเนื่องในสังคมไทย โดยปัญหาหลักที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในกลุ่มสตรี ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย และการกระทำการความผิดทางเพศ ซึ่งผู้กระทำส่วนใหญ่มักเป็นคู่สมรสหรือคนใกล้ชิด โดยมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการนอกใจ หึงหวง และทะเลาะวิวาท อีกทั้งปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการทางเพศในกลุ่มสตรีและเด็กผู้หญิงยังคงเป็นปัญหาที่แฝงอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ประชากร (หญิงชาย) ครอบครัว องค์กร ชุมชน และสังคม มีความเข้าใจ ทัศนคติและพฤติกรรมที่สะท้อนความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 2) กลไกสตรีในระดับกระทรวง/กรม และพื้นที่ มีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสตรีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- 3) ร้อยละของครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง

➤ ข้อห้าม

- 1) ปัญหาการกระทำการความรุนแรงต่อสตรียังคงมีอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำการความรุนแรงระหว่างคู่สมรส รวมทั้งผู้อุปถัมภ์ทำไม่ประسنศ์จะดำเนินคดีเนื่องจากต้องการรักษาสถานภาพชีวิตคู่ หรือยังต้องฟังพึงฟังคู่สมรส รวมทั้งระบบยุติธรรมที่ขาดซึ่งความเข้าใจเรื่องเพศสภาพ รวมทั้งทัศนคติทางลบของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมต่อสตรีผู้ล้าที่จะบอกว่าตนถูกกลั่นเม็ดสิทธิ ทำให้บ่อยครั้งผู้หญิงไม่แจ้งความดำเนินคดีและการสืบสวนสอบสวนไม่สัมฤทธิ์ผล
- 2) เมื่อว่าประเทศไทยจะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวความรุนแรงทางเพศอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาดังกล่าวยังคงปราบปรามอยู่ โดยส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวพบว่าเป็นการกระทำการความรุนแรงมักกระทำโดยสามี รองลงมา คือ แฟนหรือผู้ใกล้ชิด และผู้ร้าย ตามลำดับรวมทั้ง พระราชนูญตั้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง พ.ศ. 2550 ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของสมาชิกในครอบครัวได้อย่างตรงจุด ไม่ครอบคลุม ทุกกลุ่มประชากร ประกอบกับหน่วยงานและกลไกต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วนั้น อาจมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรับมือกับการกิจที่เพิ่มขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งการรับรู้ของสังคมต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังมองว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคล
- 3) ปัจจุบันปัญหาการค้าประเวณมีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อครอบครัว สังคม และประเทศไทย ทั้งในด้านการคุกคามทางเพศ การบุนทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จนก้าวไปสู่การค้ามนุษย์

ที่เป็นปัญหาระดับประเทศและมีผลกระทบต่อความผ่านเชื้อถือและภาพลักษณ์ของประเทศไทย แม้พระราชนิรันดร์บัญชีป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ จะมุ่งช่วยเหลือผู้ค้าประเวณี ซึ่งเป็นผู้ต้องโอกาสให้ได้รับการดูแล ช่วยเหลือ คุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ตลอดจนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่อาจถูกล่อลงหล่อหล่อหรือขังพาไปเพื่อการค้าประเวณี มีการกำหนดโทษผู้กระทำผิด และผู้โฆษณาข้อความด้วย แต่การค้าประเวณีที่เป็นไปโดยความสมัครใจของผู้ค้าบริการเอง ส่งผลให้การปราบปรามไม่ประสบผลสำเร็จ

4) ประเทศไทยไม่มีมาตรการพิเศษช่วยเหลือในการสร้างให้หญิงมีความท่าเที่ยมชาญอย่างยั่งยืน ในทุก ๆ ด้านที่สตรีมักจะไม่ได้ถูกเสนอให้เป็นตัวแทนและเสียเปรียบ เช่น การมีส่วนร่วมของสตรีในการมีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานต่างๆ และสตรีที่อยู่ในสถานะที่เสียเปรียบต่าง ๆ เช่น สตรีที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สตรีที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาของชนกลุ่มน้อย สตรีชนผู้พิพากษา อัยการ นายความ ตำรวจ และเจ้าหน้าที่รักษาภูมายที่ทำงานเกี่ยวกับบทบัญญัติของอนุสัญญาจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

➤ ข้อเสนอแนะ

1) พัฒนากลไกสอดส่องปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อสตรี พัฒนาแนวทางการแจ้งปัญหาการกระทำความรุนแรงผ่านเครื่องมือสื่อสารสนับสนุนใหม่ ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบยุติธรรมที่ตอบสนองความอ่อนไหวเรื่องเพศสภาวะ โดยรวมถึงการเพิ่มจำนวนบุคคลกรในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นสตรี และสร้างระบบในการพัฒนาศักยภาพของผู้พิพากษา อัยการ นายความ ตำรวจ และเจ้าหน้าที่รักษาภูมายที่ทำงานเกี่ยวกับบทบัญญัติของอนุสัญญาจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

2) รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักรถึงความสำคัญของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปรับเปลี่ยนค่านิยมการรับรู้ให้เข้าใจว่าความรุนแรงภายในครอบครัวเป็นปัญหาสังคม ที่บุคคลทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และสร้างค่านิยมที่เคารพความเสมอภาคระหว่างเพศและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว และระหว่างสมาชิกในองค์กรทางสังคมอื่น ๆ นอกจากนั้นต้องมีการจัดการความรู้และการจัดระบบฐานข้อมูลด้านครอบครัว เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานพัฒนาสถาบันครอบครัวได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากที่สุด รวมทั้งควรผลักดัน แก้ไข ปรับปรุง กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่ เพื่อให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนกลไกการทำงานด้านครอบครัวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สถาบันครอบครัวมั่นคงเข้มแข็ง

3) สงเสริมการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสวัสดิการเพื่อสตรีและครอบครัวอย่างบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว สร้างแกนนำเครือข่ายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี โดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานทุกภาคส่วน ได้ตระหนักรถึงความสำคัญของการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี ตลอดจนร่วมกันเป็นพลังขับเคลื่อนงานไปในทิศทางเดียวกัน

4) มีการนำมาตรการพิเศษช่วยร่วมมือให้สอดคล้องกับนุสัญญาจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ในทุกรูปแบบ เพื่อที่จะเร่งให้หญิงมีความเท่าเทียมกับชายอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของสตรีในการมีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานต่าง ๆ และผู้หญิงที่อยู่ในสถานะที่เสียเปรียบต่าง ๆ เช่น สตรีที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สตรีกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาของชนกลุ่มน้อย สตรีชนผ้าพื้นเมือง และสตรีสูงวัย (ซรา) เป็นต้น

5) ส่งเสริมให้มีนโยบายมาตรการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่พ่อแม่ในการเดินทางตั้งแต่แรกเกิด

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.4.11 แผนสิกขิมบุษยชนสำหรับกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มแรงงาน

➤ สถานการณ์ภาพรวม

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ระบุไว้ในมาตรา ๗๓ ว่า รัฐพึงจัดให้มี มาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรม “ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณ และคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึ่งช่วยเหลือเกษตรกร ผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดิน หรือวิธีอื่นใด จึงเป็นการรับรองสิทธิของกลุ่มเกษตรกรว่าควรได้รับ การช่วยเหลือจากรัฐให้สามารถประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแข่งขันได้ อย่างไรก็ตาม จากการลงพื้นที่รับฟังความเห็นในการจัดทำแผนสิกขิมบุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พบว่า กลุ่มเกษตรกรยังคง ถูกละเมิดสิทธิ อาทิ การถูกล้อลงเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง การกดราคาสินค้าให้อยู่ในระดับต่ำ ไม่เป็นธรรม การผูกขาดปัจจัยในการผลิต ทั้งเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ตลอดจนเครื่องจักรและอุปกรณ์ การเกษตร ตลอดจนปัญหาเกษตรกรรมพันธุ์สัญญาที่เกษตรกรรายใหญ่ถูกล้อลงให้ทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากมีข้อมูลน้อย ไม่เพียงพอใจต่อการตัดสินใจ ขาดความรู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะด้านกฎหมาย ขาดอำนาจต่อรองกับกลุ่มผู้จ้างและผู้รับซื้อสินค้าเกษตรกรรมที่มักเป็นบรรทัดข้ามชาติที่มีทรัพยากรทุกด้านสูงกว่า อีกทั้งเกษตรกรบางส่วนยังคงประสบปัญหาการขาดที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เป็นต้น

ในส่วนของกลุ่มแรงงานนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ระบุไว้ใน มาตรา ๗๔ ว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมสมกับศักยภาพและวัย และให้มีงานทำ และพึ่งคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ และพึ่งจัดให้มี หรือส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน อีกทั้งรัฐยังพึงจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ทุกฝ่าย

ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ รวมทั้งยังมีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของกลุ่มแรงงานเป็นจำนวนมาก อาทิ พระราชบัญญัติแรงงาน และพระราชบัญญัติประกันสังคม แต่ยังคงพบปัญหาหากกลุ่มแรงงานที่ถูกละเมิดสิทธิ จานวนมาก โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ที่ได้รับสิทธิประโยชน์น้อยกว่าแรงงานไทย รวมทั้งประเด็น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลกระทบต่อภาคแรงงานและรัฐสวัสดิการ

➤ ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานลดลง
- 2) ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาตามที่กฎหมายกำหนด
- 3) ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติได้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

➤ ข้อห้าม

1) ตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ประกาศ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๐ แต่พบว่ากระบวนการของระบบเกษตรพันธสัญญาซึ่งมีปัญหา เกิดขึ้นในพื้นที่ปัญหาในพื้นที่ คือ การประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านกฎหมายของระบบเกษตรพันธสัญญา เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เข้าใจขั้นตอนของการทำข้อตกลงสัญญาซื้อ-ขายผลผลิตทางการเกษตร ผู้ประกอบการ ต้องขึ้นทะเบียน ความกังวลต่อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

2) การขาดสิทธิในที่ดินทำกินเป็นปัญหาสำคัญของกลุ่มเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย อย่างยิ่ง ขาดสิทธิในที่ดินซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการเกษตรกรรม ภาพปัญหาของการถือครองที่ดินโดยเอกชนในสังคมไทยได้สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการจัดการ ที่ดินโดยรัฐไทยได้อย่างชัดเจนในด้านหนึ่งมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นการกระจุกตัวของการถือครองที่ดินจำนวน มหาศาลภายในกลุ่มคนจำนวนน้อย ขณะที่เกษตรกรรายย่อยที่ต้องใช้ที่ดินเป็นฐานทรัพยากรสำคัญในการผลิต เพื่อดำรงชีพ แต่ปัจจุบันเกษตรกรรายย่อยไม่มีที่ดินเป็นของตนเองนอกจากนี้ยังพบว่าในการถือครองที่ดิน จำนวนมากได้ถูกทิ้งร้างไว้โดยไม่ทำ ประโยชน์ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนถึงปัญหาการถือครองที่ดินที่จำเป็น ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อทำให้เกิดการกระจาย การถือครองที่ดินและการสร้างความมั่นคงในการถือครองที่ดินให้แก่ประชาชน

3) ปัญหาในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มแรงงานที่ถูกละเมิดสิทธิ ยังพบปัญหา นายจ้างไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้าและมีราคาสูง จึงเป็นให้ยังคงพบ ปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงาน

4) การคาดแนวทางดำเนินการที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิของแรงงานและบุตรของแรงงานข้ามชาติ ประเทศไทยมีนโยบายชัดเจนให้แรงงานข้ามชาติเปลี่ยนสถานะให้ถูกกฎหมายและให้ผ่านระบบการนำเข้ามาทำงานแล้ว เด็กในครอบครัวแรงงานข้ามชาติที่มีการขึ้นทะเบียนในฐานะผู้ติดตามมีแนวโน้มต่ำกว่าจำนวนที่แท้จริง โดยเด็กข้ามชาติในประเทศไทยที่มีการประเมินว่ามีเมืองกว่า 2.5 แสนคน มีทั้งที่ได้รับการป้องกันโรคที่จำเป็น ได้รับไม่ครบตามจำนวน มีทั้งมีประกันสุขภาพที่มีเพียง 4.7 หมื่นคน และไม่มีประกันสุขภาพ มีเด็กที่มีความเสี่ยงจากการทำงาน สภาพแวดล้อมที่เรื่องร้อน เข้าไม่ถึงบริการด้านสุขภาพ

5) ความท้าทายด้านแรงงานที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และความท้าทายของภาครัฐในการจัดหาสวัสดิการแก่แรงงานอย่างสมดุลกับโครงสร้างประชากร

➤ ข้อเสนอแนะ

1) กำหนดแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกรรับสาระสำคัญและแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบทฤษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 เช่น การทำสัญญา การใช้ประโยชน์คลาดข้อตกลงแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร วิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการค้าสินค้าเกษตร การเข้มข้อจำกัดในค้าเกษตรระหว่างประเทศและผู้ประกอบการโดยใช้สัญญาข้อตกลงมาตรฐานของกรมการค้าภายใน รวมถึงการแจ้งข่าวสารในพื้นที่ เช่น ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับระบบเกษตรพันธสัญญา โดยขอความร่วมมือให้สถาบันเกษตรกรรมจังหวัดซึ่งเป็นตัวแทนเกษตรกรทำความเข้าใจกับเกษตรกรในเรื่องนี้

2) ระบุแนวทางที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานในการแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินและจัดหามาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภาษีที่ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการการจัดทำที่ดินให้กับเกษตรกรที่ครอบครองที่ดินมาเป็นระยะเวลานานก่อนมีกฎหมายที่ดินบังคับใช้ ตลอดจนสร้างความโปร่งใสในการจัดสรรที่ดินทำกินเพื่อให้เกิดการกระจายตัวของทรัพยากรที่ดินไปสู่กลุ่มเกษตรกรที่มีรายได้น้อยอย่างแท้จริง

3) พัฒนาแนวทางการจัดสรรสิทธิการแก่แรงงานและบุตรหลานของแรงงานข้ามชาติในทุกมิติ อย่างเป็นระบบ ทั้งด้านสวัสดิการสังคม การศึกษา และการสาธารณสุข โดยคำนึงถึงความสมดุลของการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมระหว่างแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ และความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน และความเหมาะสมสมของรูปแบบการจัดสรรสิทธิการในลักษณะต่าง ๆ ทั้งในแนวทางที่ใช้บประมาณแผ่นดิน หรือแนวทางการจัดตั้งกองทุนของแรงงานข้ามชาติเป็นการเฉพาะ

4) ใช้มาตรการให้ลูกจ้างมีการรวมกลุ่มรวมตัวเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของลูกจ้าง ใช้ระบบแรงงานสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง และการส่งเสริมให้ลูกจ้างมีความรู้ด้านกฎหมายป้องกันการละเมิดสิทธิ

5) ความมีการฝึกทักษะอาชีพ หรือใช้ประโยชน์จากประสบการณ์จากแรงงานผู้สูงอายุ (หลังการเกษียณอายุ) รวมถึงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและสวัสดิการต่าง ๆ ของแรงงานภายหลังการเกษียณอายุ

6) รัฐควรศึกษาความสมดุลระหว่างสวัสดิการรัฐและโครงสร้างประชากรในสังคมผู้สูงอายุ

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานประกันสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3.4.12 แผนสิการิบุญชนกลุ่มผู้เสียหายและพยาน

➤ สถานการณ์ภาพรวม

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวด้วยมาตรา ๒๕ วรรค ๔ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสื่อมสภาพ หรือจากการกระทำความผิดกฎหมายของบุคคลอื่นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ อย่างไรก็ตาม จากการประเมินแผนสิการิบุญชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้พบว่า ในบรรดาเรื่องร้องทุกข์หรือร้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น ๘,๙๙๔ เรื่อง โดยเรื่องที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๔,๔๘๙ เรื่อง และกลุ่มที่ร้องเรียนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มเหยื่อและผู้เสียหาย ซึ่งตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ปฏิญญาไว้ว่าด้วยหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้อง (Declaration of Basic Principle of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power 1985) และตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ได้ระบุถึงการเยียวยาเหยื่อ เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

➤ ตัวชี้วัด

1) ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพียงชั้น

2) ร้อยละของผู้ประสบเหตุอาชญากรรมลดลง

➤ ข้อท้าทาย

1) ปัจจัยการขาดความสมดุลในการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายระหว่างผู้เสียหายในคดีอาญา และผู้กระทำความผิด การเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาอย่างต่อเนื่องยังไม่ครอบคลุมทุกด้านแบบบูรณาการ ตามมาตรฐานสากล เนื่องจากในปัจจุบันจะเน้นไปที่การช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินเป็นหลัก ประกอบกับ

หลักหน่วยงานเข้ามาดูแลเฉพาะช่วงที่ตกลเป็นข่าว แต่หลังจากนั้นกลับไม่มีหน่วยงานใดให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

- 2) ผู้เสียหายในคดีอาญาไม่ทราบถึงสิทธิประโยชน์ และช่องทางการขอรับความช่วยเหลือต่าง ๆ

จากรัฐ

3) การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้เสียหาย การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในหลักกรณีเดียว การนำเสนอหรือเปิดเผยใบหน้าของเหยื่อหรือผู้เสียหาย รวมทั้งครอบครัวโดยไม่สมควรใจ ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มคนดังกล่าว

4) ปัญหาเรื่องพยานในคดีอาญา แม้มีกฎหมายกำหนดให้พยานมีสิทธิได้รับความคุ้มครองความปลอดภัย การปฏิบัติที่เหมาสม และค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมในทุกมิติ เช่น กรณีเป็นผู้แจ้งเบาะแสการกระทำผิด แต่ไม่ได้เป็นพยานในคดีอาญา

➤ ข้อเสนอแนะ

1) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบข้อมูลข่าวสารการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีหน้าที่แจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในเรื่องการขอรับเงินช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจในทุกพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นในเรื่องการแจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหายดังกล่าว นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีหน้าที่แจ้งสิทธิเรื่องการขอรับเงินช่วยเหลือเยียวยาแก่แพะหรือจำเลยบริสุทธิ์ด้วย

2) พัฒนาลักษณะการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญา เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 3) ควรส่งเสริมมาตรการป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา

- 4) ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

5) ควรปรับปรุงแก้ไขนิยามพยานบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ให้ครอบคลุมดึงผู้แจ้งเบาะแสการกระทำผิด เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงกระบวนการคุ้มครองพยานอย่างทั่วถึง

- 6) ส่งเสริมมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้านบุญย์ที่เป็นพยานในคดี

7) สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครอง (Shelter) ให้จดทะเบียนเป็นสถานคุ้มครองเอกชนที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อเป็นทางเลือกในการเข้ารับบริการนอกเหนือจากสถานคุ้มครองของรัฐ

➤ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงยุติธรรม

➤ หน่วยงานร่วม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

บทที่ ๔

การปั้นเคลื่อนและการติดตามประเมินผล แผนสิทธิ์บุขชุมชนกรุงเทพฯ ฉบับที่ ๔

บทที่ 4

การขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล แผนสิกขิบุณฑ์แห่งชาติ ฉบับที่ 4

4.1 กรอบแนวคิดของการแปลงแผนสิกขิบุณฑ์สู่การปฏิบัติ

แผนสิกขิบุณฑ์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) มีเจตนารมณ์ที่จะให้หน่วยงาน ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องสิกขิบุณฑ์ และใช้เป็นหลักการพื้นฐานในการปฏิบัติงานในทุกภารกิจของ หน่วยงาน โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการอบรมทิศทางของการพัฒนาสิกขิบุณฑ์ของประเทศไทย ในแต่ละด้านและแต่ละกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงาน เพื่อช่วยเสริมการทำงานตาม ภารกิจ และนำมิติด้านสิกขิบุณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานให้ดี ยิ่งขึ้น เพื่อช่วยลดข้อร้องเรียนการละเมิดสิกขิบุณฑ์ที่เกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงาน และให้ ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงโอกาสและสิทธิอันพึงมีเพื่ออย่างเท่าเทียมกัน ตลอดจนให้กลุ่มเป้าหมายได้รับ การคุ้มครองซ่วยเหลือจากหน่วยงานอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

ในการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนสิกขิบุณฑ์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ไปสู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้แผนบังเกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ จากการประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนสิกขิบุณฑ์แห่งชาติฉบับที่ผ่านมา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผน คือการสร้างการรับรู้และความเข้าใจ การปรับบูรณ์ของที่มีต่องานด้านสิกขิบุณฑ์ให้เป็นหลักการพื้นฐานของสังคม และพื้นฐานในการปฏิบัติงานในทุกภารกิจของทุกองค์กร การสร้างความรู้สึกร่วมของการเป็นเจ้าของแผน การ ประสานพัฒนาความร่วมมือจากองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ เกิดผลเป็นรูปธรรมในการป้องกันและคุ้มครองด้านสิกขิบุณฑ์ในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมายภายใต้ทิศทางแผน ที่ได้จัดทำร่วมกัน รวมทั้งการสร้างระบบและกลไกการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ และการมี ระบบการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ

4.2 กรมคุ้มครองสิگขิและเสริมภารกิจกับแผนการขับเคลื่อนแผนสิกขิบุณฑ์ แห่งชาติสู่การปฏิบัติ

4.2.1 กรมคุ้มครองสิگขิและเสริมภารกิจ กระทรวงดุลยติกรรม ในฐานะหน่วยงานหลัก ในการประสานและ ติดตามผลให้ทุกราชการส่วนซึ่งเคลื่อนแผนสิกขิบุณฑ์แห่งชาติสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

(1) เสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) และสั่งการให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานรองรับโดยจัดโครงการหรือกิจกรรมสำคัญรองรับภายใต้แบบแผนของหน่วยงาน ทั้งนี้ หากการดำเนินงานมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานควรพิจารณาจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาการยกระดับเป็นแผนบูรณาการเพื่อพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่อไปในอนาคต และประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการป้องกันและคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมาย

(2) ประสานให้หน่วยงานมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะกรรมการทำงานของหน่วยงาน สนับสนุนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานของหน่วยงาน และร่วมผลักดันให้มีกลไกการขับเคลื่อนอย่างแท้จริง

(3) ร่วมพัฒนา ปรับปรุง ระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้เลี้ยงเห็นประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งสามารถนำข้อมูลจากการติดตามประเมินผลมาใช้ในการทบทวนนโยบาย และปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้

4.2.2 กรณีที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ในสู่การปฏิบัติตามแผนรายด้านและแผนรายกิจกรรม โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินการในแต่ละภูมิภาค ดังนี้

(1) มิติป้องกันการล้มเหลวสิทธิมนุษยชน คาดการณ์ความพร้อม ดังนี้

1) สร้างความตระหนัก จิตสำนึก ในสิทธิ หน้าที่และการเคารพสิทธิผู้อื่นแก่ประชาชน รวมถึงบุคลากรของหน่วยงานในทุกระดับ เพื่อให้รับรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน และตระหนักในหน้าที่และการเคารพสิทธิของผู้อื่นตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการสอนแต่ละวิชา ดังนี้
ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นพื้นฐานในหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี การจัดทำแผนรณรงค์/ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ การกระตุ้นจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชนโดยผ่านภาคชุมชนที่อยู่อาศัย ตำบล หรือสื่อมวลชน เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง สมำเสมอ การผลักดันให้มีการจัดการเรียนการสอนหรือปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาได้เรียนรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการเคารพสิทธิผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2) ปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อสร้างเจตคติในเชิงสร้างสรรค์ ในการเคารพสิทธิมนุษยชน เพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

3) สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเคารพ และไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์กรมีวัฒนธรรมการทำงานที่เคารพและคำนึงถึงประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน อีก การคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การไม่เลือกปฏิบัติ ความเสมอภาคทางเพศ เป็นต้น รวมทั้งมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรตระหนักและประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) ในการดำเนินตนในเรื่องของการเคารพสิทธิมนุษยชน

4) จัดทำคู่มือ หรือแนวทางหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรในหน่วยงานเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในแต่ละด้านหรือแต่ละกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน

5) จัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหน่วยงาน และเปิดช่องทางการสื่อสารขององค์กรในการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง

6) ประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนโดยเฉพาะสื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน การรณรงค์และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง

(2) ฝึกอบรมครุยังผู้ปฏิบัติและมีส่วนได้เสีย ควรเตรียมความพร้อม ดังนี้

1) เปิดช่องทางการสื่อสารขององค์กรในการแจ้งเหตุร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิหรือขอรับการช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามภารกิจของหน่วยงานที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว

2) จัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

3) ประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในแต่ละด้านหรือแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

4) จัดระบบการประสานส่งต่อคืนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพครบวงจร พร้อมทั้งฟื้นฟูและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากล

5) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลการร้องทุกข์ร้องเรียนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน

6) สร้างระบบการติดตาม ระบบการจัดเก็บข้อมูล และฐานข้อมูลสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทั้งในเชิงการปฏิบัติงานและในเชิงพื้นที่ เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในแต่ละด้านและแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงาน

(3) มิติพัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้ เพื่อส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ควรเตรียมความพร้อม ดังนี้

1) บทวนและศึกษากฎหมายตามภารกิจของหน่วยงานที่ยังไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน หรืออาจยังไม่สอดคล้องกับสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

2) เสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติให้ทั่วถึงและเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม

(4) มิติพัฒนาภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ควรเตรียมความพร้อม ดังนี้

1) ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาในสถาบันการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้การสนับสนุนวิทยากรและเนื้อหา หรือพัฒนาวิทยากรตัวคูณ เพื่อให้นำไปใช้ในการส่งเสริมความรู้ และขยายผลต่อยอด รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ ความรู้ การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งส่งเสริมการวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน และนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนให้กับบุคลากรเครือข่าย ควรใช้กระบวนการจัดการความรู้ ควบคู่กับการทำวิจัยให้หน่วยงานมีการใช้กระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น รวมถึงการถอดบทเรียนการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ

2) ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายอาสาสมัครทุกประเภท เพื่อเติมเต็มความรู้ในมิติสิทธิมนุษยชน และให้เป็นพลังสำคัญในการติดตาม เป้าระวัง ประสานส่งต่อความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิที่คร่าวงจร รวมถึงการเพิ่มบทบาทหน้าที่ในเรื่องสิทธิมนุษยชนให้กับอาสาสมัครในทุกประเภท

3) พัฒนาเครือข่ายให้บริการด้านสิทธิมนุษยชนอย่างมีมาตรฐาน โดยอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางปฏิบัติที่ดีด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งส่งเสริมและประสานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนในการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

4) ผลักดันและสนับสนุนอย่างจริงจังให้ภาคประชาชนมาเป็นผู้ดำเนินบทบาทร่วมหรือเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มตามศักยภาพของแต่ละภาคส่วนอย่างจริงจัง

5) เร่งทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนให้กับหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน และหน่วยงานหลักในการศึกษาของประเทศไทย

6) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาจังหวัดหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการพัฒนาจังหวัดหรือองค์กรอื่น

7) บูรณาการข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์จากข้อมูลของแต่ละหน่วยงานร่วมกัน โดยมีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นเจ้าภาพในการผลักดันให้เกิดศูนย์ข้อมูลกลางด้านสิทธิมนุษยชน และมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคประชาสัมคมและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องในการติดตามสถานการณ์ปัญหาและการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกัน รวมทั้งการติดตามสถานการณ์ การพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการและหลักการด้านสิทธิมนุษยชนจากองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนางานและแผนสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้มีความทันสมัย สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

4.3 บทบาทภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

4.3.1 กลไกกระตุ้นชาติ ในการทำหน้าที่วางแผนนโยบายการดำเนินงาน กำกับ ดูแลและติดตาม การดำเนินงานให้การปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยกลไกระดับชาติที่สำคัญ ได้แก่

(1) กลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ และอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีการนำ้งานสิทธิมนุษยชนไปสู่การปฏิบัติ กำกับ ติดตาม ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

(2) กลไกกระตุ้นภาระลงชี้วัดร่วมปัจจัยภายนอกและตัวตั้ง เช่น องค์กรภาครัฐในระดับนโยบาย ที่จะต้องนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ของหน่วยงาน ส่งเสริม ผลักดัน กำกับ ติดตาม หน่วยงานภายใต้สังกัด ทั้งในระดับกรมหรือหน่วยงาน เทียบเท่าในสังกัด รวมถึงรัฐวิสาหกิจและองค์กรมหาชน

4.3.2 กลไกกระตุ้นภูมิภาคและชั้นลิ้น เป็นกลไกในพื้นที่ระดับจังหวัดทั้ง 76 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ที่จะเป็นแกนกลางในการระดมความคิดเห็น รวมพลัง และส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้องค์กรภาครัฐในจังหวัด

ทั้งหน่วยงานรัฐภายใต้ในจังหวัด สถาบันการศึกษา รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติ

๔.๓.๓ กลไกการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการและสืบสานต่อสิ่งที่ได้รับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights : NAP) เป็นแผนที่จัดทำขึ้น โดยใช้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการประกอบธุรกิจ ตามหลักการซึ่งแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGP) โดยมี 4 ประเด็นหลัก (Key Priority Area) ที่บรรจุไว้ในแผนฯ ได้แก่ (1) แรงงาน (2) ชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (3) นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และ (4) การลงทุนระหว่างประเทศ และบรรทัดข้ามชาติ ซึ่งแผนดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลาบังคับใช้ 4 ปี เพื่อให้สอดคล้องคุณานิยมในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 – 2565 และมีกรอบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบแผนดังกล่าว

๔.๓.๔ สถานีปั้นการศึกษาและสถาบันพัฒนาวิชาการ จะเป็นองค์กรสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการปูพื้นฐานในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้เป็นอย่างดี ทั้งการศึกษา วิจัย การจัดฝึกอบรม/การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรหรือสาธารณะอย่างกว้างขวางในทุกระดับ การสอดแทรกความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ ตลอดจนการเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการปรับปรุง แก้ไข กลไกส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๔.๓.๕ ภาคประชาชนและภาคประชาธิช-customers จะเป็นภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลให้ความรู้ที่ถูกต้องในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน สร้างเครือข่ายกับประชาชนในระดับต่าง ๆ เพื่อร่วมกันตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐที่ไม่เป็นธรรม หรือเป็นการเลือกปฏิบัติ รวมไปถึงการสะท้อนกฎหมายที่ต้องได้รับการแก้ไขหรือนำเสนอรัฐบาลพิจารณา หรือการสนับสนุนงบประมาณให้องค์กรต่าง ๆ ดำเนินการในเรื่องสิทธิมนุษยชน

๔.๓.๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ดำเนินบทบาทที่เป็นกลางในการประสานความคิดเห็น และผลประโยชน์ของประชาชน ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลผ่านทางสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

4.4 การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการรับทราบข้อมูลการปฏิบัติตามแผนสิทธิบัตรฯ ของชาติ ฉบับที่ 4 รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับ เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ รวมถึงการรายงานการปฏิบัติตามแผนสิทธิบัตรฯ ของชาติ ฉบับที่ 4 จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องว่ามีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติที่มุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่ อย่างไร อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลจากการติดตามประเมินผลไปปรับปรุงพัฒนางานของหน่วยงานนั้น ๆ ได้

4.4.1 กระบวนการติดตามและประเมินผล

(1) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะทำการติดตาม (Monitoring) ผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิบัตรฯ ของชาติ ฉบับที่ 4 ตามแบบรายงานที่กำหนด ไว้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๑ ครั้ง ระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคมของทุกปี

(2) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะจัดจ้างที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเป็นกลาง ทำการประเมินผล (Evaluation) แผนสิทธิบัตรฯ ของชาติ ฉบับที่ 4 และประเมินผลรายงานคณารัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบความก้าวหน้าของแผนสิทธิบัตรฯ ของชาติ ฉบับที่ 4

4.4.2 การรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิบัตรฯ ของชาติ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะประสานงานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิบัตรฯ ของชาติ ฉบับที่ 4 ผ่านระบบสารสนเทศ <http://nhrp.rlpd.go.th> ได้โดยตรง ทั้งนี้ สามารถลงทะเบียนขอรับบัญชีผู้ใช้งานได้ผ่านหน้าระบบสารสนเทศ ผู้ดูแลระบบจะดำเนินการอนุมัติบัญชีผู้ใช้ให้ภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากลงทะเบียน

4.4.3 การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล

การพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในทุกระดับ สำหรับการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งข้อมูลการดำเนินงานตามแผนสิทธิบัตรฯ ของชาติ การวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของฐานข้อมูลจากหลากหลายหน่วยงาน

บรรณาการ

ปฏิญญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights – UDHR)

(1948) จาก <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล (Individual Study) หลักสิทธิมนุษยชน จัดทำโดย นายฉัตรไชย จันทร์พรายศรี
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการวิจัยเรื่องกฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการเมืองเลือกปฏิบัติ, สำนักงานคณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ, 2560

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2560 - 2564

ประกาศกระทรวงมหาดไทย. “การส่งให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและ
มารดาเป็นคนไทยต่างด้าว ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย”
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนพิเศษ 79ง, หน้า 10. ลงวันที่ 14 มีนาคม 2560.

ประเทศไทย (2555). “มหาดไทยออกหลักเกณฑ์ใหม่ให้สัญชาติบุตรของบุคคลไม่มีสัญชาติไทย” สืบคันเนื่อวันที่
5 มกราคม 2561, จาก <https://prachatai.com/journal/2012/12/44032>

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558. (2558) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่ 102ก, หน้า 23.
ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2558.

พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2554. (2554) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 128 ตอนที่ 16ก,
หน้า 1. ลงวันที่ 17 มีนาคม 2554.

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่
28ก, หน้า 1. ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551.

พระราชบัญญัติการข่มขุนนางราษฎร พ.ศ. 2558. (2558) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่ 63 ก ลงวันที่
14 กรกฎาคม 2558.

พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551. (2551) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 31ก,
หน้า 39. ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551.

พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง พ.ศ.
2560 (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 72ก, หน้า 1 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2560.

พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558. (2558) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่ 18ก,
หน้า 17. ลงวันที่ 13 มีนาคม 2558.

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544. (2544).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 118 ตอนที่ 104ก, หน้า 23. ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2544.

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่ 18ก, หน้า 17. ลงวันที่ 13 มีนาคม 2546.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553. (2553) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 127 ตอนที่ 70ก, หน้า 1. ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2553.

พระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์โคนม พ.ศ. 2551. (2551) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 28ก, หน้า 14. ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551.

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120 ตอนที่ 130ก, หน้า 1. ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2546.

พระราชบัญญัติฟืนฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545. (2545) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 119 ตอนที่ 96 ก, หน้า 26. ลงวันที่ 30 กันยายน 2545.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 21ก, หน้า 1. ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2560.

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558. (2558) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่ 86ก, หน้า 26. ลงวันที่ 8 กันยายน 2558.

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 88ก, หน้า 7. ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2560.

พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543. (2543) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 117 ตอนที่ 31ก, หน้า 1. ลงวันที่ 7 เมษายน 2543.

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518. (2518) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 92 ตอนที่ 47ก,. ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2518.

พระราชบัญญัติสภาพเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553. (2553) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 127 ตอนที่ 71ก, หน้า 1. ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2553.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560. (2560) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 56ก, หน้า 1. ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2560.

พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508. (2508) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 82 ตอนที่ 62 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลงวันที่ 4 สิงหาคม 2508.

รศ.ดร. พันธุ์พิพิญ กาญจนะจิตรา สายสุนทร (2555). “การได้สิทธิในสัญชาติไทยของบุคคลธรรมดากายได้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2561 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/510683>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560) ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40ก, หน้า 1. ลงวันที่ 6 เมษายน 2560.

กระทรวงสาธารณสุข (2560) รายงานข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุขประจำปี 2560

กระทรวงสาธารณสุข (2561) รายงานข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุขประจำปี 2561

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2561) รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ของประเทศไทย ปี 2561

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562 - 2565

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (22) ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. 2561-2580)

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ร่างแผนยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี

พ.ศ. 2560-2579. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2561 จาก <http://www.nesdb.go.th/download/document>

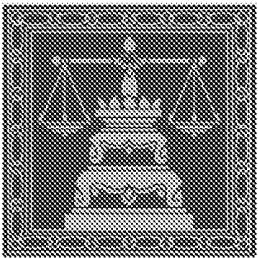
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560) สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2561 จาก <http://www.nesdb.go.th/download/document>

Leanne Weber, Elaine Fishwick and Marinella Marmo (2014). *Crime, Justice and Human Rights*: Palgrave Macmillan: New York. Pp. 5-17

National Human Rights Action Plans, Australian Human Rights Commission สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2560 จาก <https://www.humanrights.gov.au/national-human-rights-action-plan>
Office of the High Commissioner United Nations Human Rights (OHCHR) (1996-2017).

Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CERD/Pages/CERDIntro.aspx>

- Office of the High Commissioner United Nations Human Rights (OHCHR) (1996-2017) .
International Covenant on Civil and Political Rights สืบคันเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2560
จาก <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>
- Office of the High Commissioner United Nations Human Rights (OHCHR) (2006). *The Core.
International Human Rights Treaties.* (New York: United Nations).
- United Nations. *Sustainable Development Goals.* สืบคันเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2561 จาก
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (2011) *National Human Rights
Action Plans Baseline Study.* สืบคันเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2560 จาก
<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/training10en.pdf>
- United Nations Human Rights Office of the High Commissioner (1996-2017). *National Plans of
Action for the Promotion and Protection of Human Rights.* สืบคันเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2560
จาก <http://www.ohchr.org/EN/Issues/PlansActions/Pages/PlansofActionIndex.aspx>
- World Prison Brief. (2016). Highest to lowest-prison population rate. Retrieved from
<http://www.prisonstudies.org>
- United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. (2011). *Guiding Principles on
Business and Human Rights.* United Nations: New York and Geneva. Pp. 4-35.
- United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. (2012). *Human Rights
Indicators. A Guide to Measurement and Implementation.* United Nations: New York
and Geneva. Pp. 14, 34-41.

กรมศุลกากรขอเชิญชวนมาเที่ยวไทย

กรมศุลกากรขอเชิญชวน ท่องเที่ยวไทยด้วยตัวเอง

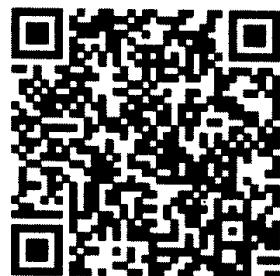
www.rtpd.go.th

สายด่วนอุปกรณ์รับ โทร. ๑๑๑ ๗๗ ๗๗

รายการ QR Code

๑. QR Code (ร่างแผนสิทธิ์มุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕))

๒. QR Code (หนังสือ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๐๘/ว ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๓)

ស៊ីវិនិក ទំនាក់សេដ

ពី បរ លែងការ អិម្ពជា

สำนักงานสภาพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

၂၁၆ ဂနနက်ရေးမှု ကမ်း၊ ၁၀၁၀၀

ମେତ୍ରା ମେତ୍ରାଯିନ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ଵର

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิ์มินชัยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๘)

เรียน ปลัดกระทรวงยศธิรรม

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๔๑๖/๖๖๘ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการประชุมสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันพุธที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓

ตามที่ กระทรวงยุติธรรมเสนอ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนแนวทาง การเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการทรัพยากรดีเด่น ตามมติคณะกรรมการทรัพยากรดีเด่น เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ความลับด้วยดังนี้

สำนักงานฯ ได้นำแผนดังกล่าวเสนอต่อสภាភัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันพุธที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ และมีมติเห็นชอบในหลักการ (ร่าง) แผนสิทธิ์มุบงยชุม แห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็น กฤษณาภิเษกและกระบวนการยุติธรรม พลังทางสังคม ความมั่นคง ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม และการต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ์มุบงยชุมในภาพรวมของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ์มุบงยชุมของประเทศไทยให้ก้าวหน้าทัดเทียมระดับสากล อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑. การให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องหน้าที่ของประชาชนที่ควรปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจในสิทธิของตน และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ควบคู่กับการปรับเปลี่ยนทัศนคติ (Mind set) อันจะนำไปสู่การสร้างทัศนคติตีดีต่อประเทศสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฯ กำหนดไว้ว่า “สังคมรู้หน้าที่ เคารพสิทธิมนุษยชน และได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม” และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดเรื่องหน้าที่ของปวงชนชาไทให้ในมาตรา ๕๐

๒. ควรให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมถึงการคุ้มครองสิทธิกลุ่มเด็กและเยาวชน จากปัจจัยเสี่ยงของสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการละเมิดสิทธิ อาทิ Cyber Bully เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเป็นไปอย่างรอบด้าน สามารถขับเคลื่อนประเด็นสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบผลการพิจารณา และดำเนินการเสนอแผนฯ ต่อคณะกรรมการด้วย
เพื่อพิจารณาตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

Jan 2d

(นายทศพร ศิริสัมพันธ์)

เลขธิกการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม

ପ୍ରେ. ୦ ୨୨୯୮ ଏଣ୍ଡର୍ ତିବ ଶାହ

ໂທສາງ ອ ແກ້ວດຕ ແຜດຕາ

E-mail : kanda@nesdc.go.th

รายงานการประชุมสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ครั้งที่ 3/2563

วันพุธที่ 4 มีนาคม 2563

ณ ห้องประชุม 521

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรรมการที่มาประชุม

1. นายสนิท	อักษรแก้ว	ประธานสภา
2. คุณหญิงกฤษณา	วรารณ ณ อุตยา	กรรมการสภา
3. นายคณิต	แสงสุพรรณ	กรรมการสภา
4. นายทวีศักดิ์	ก้อนันต์กุล	กรรมการสภา
5. นายเทวนทร์	วงศ์วนิช	กรรมการสภา
6. นายนินนาท	ไชยธีรภัณฑ์	กรรมการสภา
7. นายรัชตะ	รัชตะนาวิน	กรรมการสภา
8. นายวรากรณ์	สามโภเศศ	กรรมการสภา
9. นายศักวินทร์	ภูมิรัตน	กรรมการสภา
10. นางสาวเมีย	ไทยรุ่งโรจน์	กรรมการสภา
11. นายอื่นๆ	ชื่อสุวรรณ	กรรมการสภา
12. ปลัดกระทรวงการคลัง		กรรมการสภา
(นายอุษิห์ พิพัฒ์ จิตตั้งสกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจการคลัง ปฏิบัติราชการแทน)		
13. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา		กรรมการสภา
14. เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน		กรรมการสภา
(นางชุตินา หาญเหชัย รองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ปฏิบัติราชการแทน)		
15. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ		กรรมการสภา
16. เลขาธิการสภาพความมั่นคงแห่งชาติ		กรรมการสภา
(นายอัษกรณ์ นภาพรพิพัฒน์ ที่ปรึกษาด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ความมั่นคง ปฏิบัติราชการแทน)		

17. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ (นายภูมิรักษ์ ชุมแสง รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ปฏิบัติราชการแทน)	กรรมการสภาก
18. ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	กรรมการสภาก
19. เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการสภากและเลขานุการ

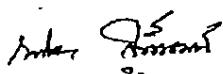
วาระที่ 5.3 : (ร่าง) แผนสิทธิบัตรนุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

มติสภากา

เห็นชอบในหลักการ (ร่าง) แผนสิทธิบัตรนุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ซึ่งสอดคล้องกับ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม พลังทางสังคม ความมั่นคง ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคมผู้ด้อยโอกาส ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิบัตรนุชยชนของ ประเทศไทยให้ก้าวหน้าทัดเทียมระดับสากล อย่างไร้ต้าน เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ควรให้สำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องหน้าที่ของประชาชนที่ควรปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่ การสร้างความรู้ความเข้าใจในสิทธิของตน และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ควบคู่กับการปรับเปลี่ยน ทัศนคติ (Mind set) ยังจะนำไปสู่การสร้างทัศนคติที่ดีต่อประเด็นสิทธิบัตรนุชยชนด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ (ร่าง) แผนสิทธิบัตรนุชยชนแห่งชาติฯ กำหนดไว้ว่า “สังคม รุ่นหน้าที่ เคารพสิทธิบัตรนุชยชน และได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม” และรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเรื่องหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้ในมาตรา 50
2. ควรให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งผลลัพธ์ที่ดามตัวชี้วัดเป็นระยะๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการลดมูลค่าสิทธิบัตรนุชยชน ซึ่งเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมถึงการคุ้มครองสิทธิกลุ่มเด็ก และเยาวชนจากปัจจัยเสี่ยงของสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการละเมิดสิทธิ อาทิ Cyber Bully เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเป็นไปอย่างรอบด้าน สามารถขับเคลื่อนประเด็นสิทธิบัตรนุชยชนด้านต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

สำเนาคุณด้วย

 (น.ส.เพ็ญพร สุขวิวัฒน์)
 นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๑๐๐๔/๑๐๘๗

กระทรวงการคลัง
ถนนพระรามที่ ๖
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำคัญเลขที่ อธช ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๖/ว(ก)๑๖๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีได้ขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้ความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ซึ่งเสนอโดยกระทรวงยุติธรรม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า ไม่มีขัดข้องในหลักการของ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เนื่องจากจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้ก้าวหน้าทัดเทียมระดับสากล ทั้งนี้ ในส่วนของข้อเสนอแนะภายใต้ แผนสิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่เสนอให้จัดทำมาตรฐานการการออม ส่งเสริมการออมภาคบังคับ เพื่อให้ทุกคนมีความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณ สามารถดำเนินชีพได้นั้น ขณะนี้ กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างพิจารณานำเสนอร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติเป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพภาคบังคับสำหรับแรงงานในระบบที่มีอายุตั้งแต่ ๕๕ – ๖๐ ปี ครอบคลุมลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างชั่วคราวส่วนราชการ พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่องค์การมหาชน และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ให้ได้มีการออมเพิ่มเติมในระดับที่เหมาะสม เพื่อจะได้มีรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอในการดำเนินชีพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุตตม สา南ยาน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักนโยบายการคลัง

โทร. ๐ ๒๒๗๗ ๙๐๒๐ ต่อ ๓๕๕๗

โทรสาร ๐ ๒๒๗๗ ๙๐๕๙

สำเนาถูกต้อง

๔๖-๔

(นางสาวเฉลิมใจวัฒน์ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๕๐ ๑๗-๖๗

殿下ที่สุด

ที่ กต ๑๐๐๒/๗๗๓

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กทม. ๑๐๔๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๑๖๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงการต่างประเทศเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีโดยด่วน ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศขอเรียน ดังนี้

๑. เห็นควรสนับสนุน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยคำนึงว่า การจัดทำแผนฯ เป็นการปฏิบัติตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนา ค.ศ. ๑๙๘๗ และเป็นไปตามแนวทางของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ โดยสอดคล้องกับบริบทด้านสิทธิมนุษยชนในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะภายใต้สันติสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review) และภาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของนักปักป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนกระบวนการจัดทำแผนฯ ที่ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม

๒. เห็นควรส่งเสริมการบูรณาการการขับเคลื่อนแผนฯ กับการอนุวัติเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น เนื่องจากว่าทั้งสองมีความสอดคล้องกันในหลักการและสามารถเกือบคลึงกันและกัน นอกจากนี้ เห็นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการสะท้อนปัญหาและรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความตระหนักรู้และสิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความเข้าใจที่ถ่องแท้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและบทบาทหน้าที่ของตน

๓. กระทรวงการต่างประเทศพร้อมที่จะร่วมขับเคลื่อนแผนฯ รวมถึงสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและพัฒนาระบบ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยราชการและภาคส่วนต่าง ๆ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายดอน ปริญต์วินัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

กรมองค์การระหว่างประเทศ

กองการสังคม

โทร. ๐ ๒๒๐๓ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๒๑๐๗

โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๕๐๖๔

สำเนาแก้ตัว

๖๖๖

(นางสาวเฉลิมชัยวัฒน์ ทองจันทร์)
นักกิจกรรมพัฒนาฯ และแผนงานฯ สำนักการพัฒนาฯ
๓๐ ๙-๒.๖๓

ที่ ๑๘๖

ที่ พม ๑๒๐๙/๒๕๖๗

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานคร
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐

๗๖ มิถุนายน ๒๕๖๗

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ค) ๑๖๗๗๗/๑ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๗ สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประเด็นที่ขอปรับเพิ่มเติมในร่างแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) จำนวน ๑ ฉบับ / ๒. ประเด็นที่ขอปรับเพิ่มเติมในร่างแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) จำนวน ๑ ฉบับ /

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี แจ้งขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ เสนอความเห็น เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแล้วเห็นด้วยกับ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ซึ่งเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้กับประชาชน โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑. สถานการณ์โภคภัยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องจากวิกฤตการแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid - 19) ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ รวมถึงสร้างข้อจำกัด ในการใช้ชีวิต ทำให้ผู้คนและสังคมมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น ดังนั้น กรอบแนวคิดของแผนควรมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว อาทิ การส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมาย สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้น ด้วยการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะคิดแห่งการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันพร้อมกับ การพัฒนาศักยภาพทุกมนุษย์ (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)

๒. ประเด็นการกำหนดมาตรฐานการทำงานของล่าม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ของประชาชน การเข้าถึงสิทธิสวัสดิการและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เทคโนโลยี บริการสาธารณูปโภค ของคนพิการ (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สำนักงานกฎหมาย

๖๖๓

(นางสาวเจลินชรัส ทองจันทร์)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

(นายจุติ ไกรฤกษ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

โทร. ๐ ๒๖๕๙ ๖๔๘๔

ลำดับที่	ข้อมูลเดิม	ข้อมูลที่เพิ่มเติม
๑	<p>แผนสิทธิบัตรนุชยชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน - สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ - สำหรับกลุ่มสตรี 	<p>ข้อท้าทาย</p> <p>สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากภัยคุกคามและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลายมิติ สร้างข้อจำกัดการใช้ชีวิตทำให้ผู้คนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น</p> <p>ข้อเสนอแนะ</p> <p>ควรส่งเสริมพัฒนาทักษะสำคัญให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ทัศนคติแห่งการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์</p>

ลำดับที่	ข้อมูลเดิม	ข้อมูลที่เพิ่มเติม
๑	<p>แผนสิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มคนพิการ สถานการณ์ภาพรวม ระดับระหว่างประเทศ ... พระราชบัฏญูที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๙ ....</p> <p>ตัวชี้วัด</p> <p>(๑) สัดส่วนของคนพิการที่สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เช่น ปรับปรุงอุปกรณ์บริการสาธารณูปโภคต่างๆ .....</p> <p>ข้อท้าทาย</p> <p>(๑) คนพิการมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพอันเป็นไปได้ในสถานที่สาธารณะ โดยเฉพาะคนพิการในพื้นที่ชนบท.....</p>	<p>ระดับระหว่างประเทศ ... พระราชบัฏญูที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๙ ....</p> <p>(๑) สัดส่วนของคนพิการที่สามารถเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เช่น โทรศัพท์มือถือ และบริการสาธารณูปโภคสำหรับคนพิการ ตามที่กฎหมายกำหนด และหน่วยงานสนับสนุนการใช้ชีวิตของคนพิการ</p> <p>(๑) คนพิการมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ โดยเฉพาะคนพิการ ในพื้นที่ชนบท.....</p>
๒	<p>แผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม</p> <p>ข้อท้าทาย</p> <p>(๓) การขาดการกำหนดมาตรฐานการทำงานของล่าม และขาดแคลนล่ามภาษาต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกข้อหาในกระบวนการยุติธรรม ...</p>	<p>(๓) การขาดการกำหนดมาตรฐานการทำงานของล่าม ขาดแคลนล่ามภาษาต่างๆ และล่ามภาษามือสำหรับคนพิการทางการฟังได้ยิน ในกระบวนการยุติธรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกข้อหาในกระบวนการยุติธรรม</p>
๓	<p>แผนสิทธิมนุษยชนด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>ข้อท้าทาย</p> <p>(๓) ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ซึ่งมีหลายสาเหตุปัจจัย โดยหนึ่งในสาเหตุ ..... ซึ่งเป็นสิทธิที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวพึงมี.... และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนพิการจากข้อจำกัดทางความพิการ ทำให้คนพิการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารและสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานต่างๆ</p> <p>ข้อเสนอแนะ</p> <p>(๖) ส่งเสริมให้หน่วยงานและสื่อมวลชนพัฒนาเทคโนโลยีในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ของคนพิการตามประเภทของความพิการ</p>	

ประเด็นที่ขอเพิ่มเติมในร่างแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๗ – ๒๕๖๘)

แผนสิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน

แผนสิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ

แผนสิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มสตรี

แผนสิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มคนพิการ

ระดับระหว่างประเทศ ... พระราชบัญญัติส่งเสริม
และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐
และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๖ .....

สถานการณ์
ภาพรวม

ระดับระหว่างประเทศ ... พระราชบัญญัติส่งเสริม
และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐
และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๖ .....

๑) สัดส่วนของคนพิการที่สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวก และใช้ประโยชน์จากการสาธารณูปโภคต่าง ๆ .....

ตัวชี้วัด

๑) สัดส่วนของคนพิการที่สามารถเข้าถึงสิทธิ
สวัสดิการและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวก
เทคโนโลยี และบริการสาธารณูปโภคสำหรับคนพิการ ตามที่กฎหมาย
กำหนด และเหมาะสมกับการใช้ชีวิตของคนพิการ

๑) คนพิการมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกอันเป็นในสถานที่สาธารณะ โดยเฉพาะ
คนพิการในพื้นที่ชนบท.....

ข้อห้าม

๑) คนพิการมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ
และใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะคนพิการในพื้นที่ชนบท.....

แผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม

๓) การขาดการกำหนดมาตรฐานการทำงานของล่าม
และขาดแคลนล่ามภาษาต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม
และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้เกี่ยวข้องใน
กระบวนการยุติธรรม ....

ข้อห้าม

๓) การขาดการกำหนดมาตรฐานการทำงาน
ของล่าม ขาดแคลนล่ามภาษาต่างๆ และล่ามภาษามือ
สำหรับคนพิการทางการได้ยิน ในกระบวนการยุติธรรม และ
ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้เกี่ยวข้อง
ในกระบวนการยุติธรรม

แผนสิทธิมนุษยชนด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

๓) ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ซึ่งมี
ลายเส้นปัจจัย โดยที่นี่ในสาเหตุ..... ซึ่งเป็นสิทธิที่กลุ่มบุคคล
ดังกล่าวพึงมี....

ข้อห้าม

๓) ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน
ซึ่งมีลายเส้นปัจจัย โดยที่นี่ในสาเหตุ..... ซึ่งเป็นสิทธิที่
กลุ่มบุคคลดังกล่าวพึงมี.... และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคน
พิการจากข้อจำกัดทางความพิการ ทำให้คนพิการไม่ได้รับข้อมูล
ข่าวสารและสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

๖) ส่งเสริมให้หน่วยงานและสื่อมวลชนพัฒนาเทคโนโลยี
ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนพิการตามประเภทของความพิการ

卷之三

ପ୍ରକାଶ ତଥା ମୁଦ୍ରଣ / ପାଠ୍ୟଗୀତ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๖๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๑๖๗๓๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามที่สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ความคลายເຍືດແຈ້ງແລ້ວ ນັ້ນ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นชอบ (ร่าง) แผนสิทธิมุนarchy แห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เนื่องจากมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร รวมถึงส่งเสริมให้แรงงานภาคเกษตร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงในภาคเกษตรของไทยอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ในกลยุทธ์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร กลยุทธ์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน และกลยุทธ์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ສໍານັກງານເສດຖະກິບການເກະຊາດ
ໂທ. ០ ២៤៣៨ ២៩១៦
ໂທສາរ ០ ២៤៣៨ ៩៣៥៣
Email: bapp.farmersgroup@gmail.com

ສໍາເນົາດູກຕ້ອງ

En. 15

(นางสาวเฉลิมชัย ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ปี-๔-๖๓

ด่วนที่สุด

ที่ คค (ปคร) ๐๘๐๘.๓/๒๕๖๕

กระทรวงคมนาคม
ถนนราชดำเนินนอก
กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

๗๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๘๐๖/ว(ค) ๑๖๗๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีได้ส่งเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ของกระทรวงยุติธรรม มาเพื่อกระทรวงคมนาคมพิจารณาเสนอความเห็น เกี่ยวกับ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้ว เห็นด้วยในหลักการ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะแผนสิทธิมนุษยชนด้านการขนส่ง ซึ่งสอดคล้องตามกรอบแนวคิดการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของ กระทรวงคมนาคม ที่มุ่งพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่เข้าถึงได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Inclusive Transport) อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฯ ดังกล่าว มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และสามารถนำไปสู่ การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงคมนาคมขอเสนอความเห็นเพิ่มเติม สรุปดังนี้

๑. การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนสิทธิมนุษยชนด้านการขนส่ง ควรเป็นตัวชี้วัด ในระดับผลลัพธ์ที่เป็นผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งควรมี รายละเอียดข้อมูลสนับสนุนการกำหนดตัวชี้วัดในภาพรวม รายปี คำอธิบายตัวชี้วัด และหน่วยงาน จัดเก็บข้อมูลที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลภายใต้ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนฯ ควรบูรณาการ ร่วมกับระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) เพื่อให้สามารถใช้ฐานข้อมูลการติดตามและประเมินผล ของหน่วยงานร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
สำนักแผนงาน
โทร. ๐ ๒๒๑๔๕ ๑๕๑๕ ต่อ ๒๐๓๑, ๒๐๓๐
โทรสาร ๐ ๒๒๑๔๕ ๒๒๖๖๔

สำเนาถูกต้อง

๖๖๙๙

(นางสาวเฉลิมชัยวุฒิ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ๙๑-๔-๖๓

ค่าวันที่สุด
ที่ ๘๘ ๐๑๐๐.๔/๒๓๕๔

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พระบาทฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

၂၆ မီရှုနာယ် ၂၄၁၈

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิ์มุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล)๑๖๗๗๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอความเห็นเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมุขยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ความลับอัยดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาแล้ว เห็นชอบกับ (ร่าง) แผนสิทธิมุน竹ยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ เนื่องจากแผนดังกล่าวเป็นแผนที่ครอบคลุมประเด็นที่ส่งผลต่อประชาชน อีกทั้งให้ความสำคัญกับมิติด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเท่าเทียมตลอดจนเป็นการยกระดับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศไทยให้ทัดเที่ยnm มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

W. J. D.

(นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานปลัดกระทรวง
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๑๔๗ ๖๘๐๖
โทรสาร ๐ ๒๑๔๗ ๘๐๒๒
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saichol.s@mdes.go.th

សំណាក់សុខ

卷之三

(นางสาวเฉลิมชัยรุ่ง ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ๒-๙-๖๓

ด่วนที่สุด

ที่ ทส ๐๗๒๐.๑/ ๙๗๗

ความเห็นประกอบเรื่องเพื่อ พิจารณา

เรื่องที่ ...

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงพญาไท เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ส) ๑๙๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอความเห็นเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาแล้ว เห็นชอบกับ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชน ดังกล่าวข้างต้น และมีความเห็นเพิ่มเติมต่อแผนสิทธิมนุษยชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑. เห็นควรปรับข้อความตัวชี้วัดและข้อท้าทายในหัวข้อ ๓.๓.๓ แผนสิทธิมนุษยชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (หน้าที่ ๖๗) ดังนี้

๑.๑ ตัวชี้วัดที่ ๑) จาก “จำนวนของหน่วยงานที่มีมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผนที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบอันเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” เป็น “จำนวนของหน่วยงานที่มีมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบอันเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” และตัวชี้วัดที่ ๒) จาก “การบททวนปรับปรุงแก้ไข หรือการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ สภาพภูมิอากาศ” เป็น “การบททวนปรับปรุงแก้ไข หรือการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”

๑.๒ ข้อท้าทาย ๑) จาก “การขาดการให้ความสำคัญในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ส่งผลกระทบเชิงลบต่อทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก อาทิ การตัดไม้ทำลายป่า เพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ที่ก่อให้เกิด...” เป็น “การขาดการให้ความสำคัญในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก อาทิ การตัดไม้ทำลายป่า หรือการบุกรุกทำลายเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ที่ก่อให้เกิด...”

๒. เห็นควรเพิ่มกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เนื่องจากเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่ ๓) การเข้าถึงสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดสาธารณภัยจากรัฐอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และพิจารณาความเหมาะสมของกระทรวงอุตสาหกรรมในการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เนื่องจากไม่มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจปรับให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานร่วม

๓. เห็นควรเพิ่มกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นหน่วยงานร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในสาขาที่มีความเสี่ยง ๖ สาขา

๔. เห็นควร...

๔. เห็นควรพิจารณาประเด็นด้านการลดก้าชเรือนกระจากเพิ่มเติมใน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชน
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ของประเทศไทย ซึ่งมีทั้งด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและด้านการลด
ก้าชเรือนกระจาก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวราภรณ์ ศิลปอาชา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวง
โทรศัพท์ / โทรสาร ๐ ๒๒๖๖๕ ๖๑๑๐
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ policy_group@hotmail.com

สำเนาถูกต้อง

๖๖๗

(นางสาวเฉลิมชาญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๐๙-๘-๖๗

ด่วนที่สุด

ที่ พน ๐๒๐๘.๒/๓๐๓

กระทรวงพาณิชย์

จังหวัดนนทบุรี ต.บางกระสอ
อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี ๑๗๐๐๐

๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ความเห็นต่อ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๖/ว(ล)๑๖๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณา
เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)
เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีต่อไป นั้น

กระทรวงพาณิชย์ พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว ไม่ขัดข้องในหลักการต่อ (ร่าง) แผนสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เนื่องจากเป็นการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนใน
ภาพรวมของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนแก่ทั้งภาครัฐ
ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ส่งเสริมให้ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดี และได้รับการยอมรับในเวที
ระหว่างประเทศ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฐ์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๕๐๗ ๖๔๗๔
โทรสาร ๐ ๒๕๔๗ ๕๒๒๕

สำเนาถูกต้อง
๖๖
(นางสาวเฉลิมชัย ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ชั่ว-๒-๖๖

ด่วนที่สุด

ที่ นท ๐๒๑๑.๔/๙๕๗๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๕๐๖/ว(ล) ๑๖๗๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามที่สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีแจ้งว่า กระทรวงยุติธรรมได้เสนอ เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ไปเพื่อดำเนินการ พร้อมทั้งให้กระทรวงมหาดไทย เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. เห็นชอบการประกาศใช้ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชนต่อไป และ มีความต่อเนื่องในการดำเนินงานขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน เนื่องจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประกาศใช้มาแล้วถึง ๓ ฉบับ

๒. เห็นชอบให้หน่วยงานต่างๆ รายงานผลการปฏิบัติตาม (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ดังกล่าวเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ซึ่งได้ปฏิบัติตามแล้วในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๗)

๓. การให้หน่วยงานต่างๆ พิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนและเสนอขอ งบประมาณดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง อาจไม่สอดคล้องกับวิธีการงบประมาณและส่งผลให้ไม่ได้รับการพิจารณา จัดสรรงบประมาณ เนื่องจากไม่ใช่ภารกิจงานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ในการนี้ เพื่อให้สามารถ ขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ จึงควรให้หน่วยงานพิจารณาจัดทำโครงการ/กิจกรรม ตามภารกิจ ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของโครงการ/กิจกรรม ในมิติของสิทธิมนุษยชนมาปรับใช้ และให้ความสำคัญกับการเสริมสร้าง ความรู้และความตระหนักรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐและสาธารณะเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและกฎหมายเบื้องต้น ที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชนเพื่อเข้าใจในสิทธิของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เพ็ญจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนโยบายและแผน
โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๒๑๔๘

สำเนาถูกต้อง

๖๗

(นางสาวเอลิชาร์ญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ เม.ค. ๖๓

ค่าวันที่สุด

ที่ รง ๐๒๐๑.๒/ ๑๗๗๗

กระทรวงแรงงาน
ถนนมิตรไมตรี ดินแดง
กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

๙๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ค่าวันที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๑๖๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีแจ้งว่า กระทรวงยุติธรรมได้เสนอเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) จึงขอให้กระทรวงแรงงานพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ความละเอียดเจ็บแล้ว นั้น

กระทรวงแรงงานพิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องกับ (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ เนื่องจากเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานต่างๆ ถือปฏิบัติ เพื่อร่วมกันพัฒนาและยกระดับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศไทยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เทียบเท่าระดับสากล โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับซึ่งมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของกระทรวงแรงงานตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๘๐) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานสู่การขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยการสร้างความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสร้างความมั่นคงให้แรงงานมีหลักประกันที่ดี ได้ทำงานที่มีคุณค่า (Decent Work) ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย มีสภาพการจ้างงานที่เป็นธรรม มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย มีแรงงานสัมพันธ์ที่ดี ได้รับสวัสดิการแรงงานที่เหมาะสม และมีศักยภาพได้มาตรฐานสากล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(หม่อมราชวงศ์จัตุรงค์ โสณกุล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

สำนักงานปลัดกระทรวง
กองกลาง
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๓๒ ๑๓๕๕
โทรสาร ๐ ๒๒๕๗ ๕๓๘๐

สำเนาถูกต้อง

๖๕ ~

(นางสาวเยสิมัชวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ก.ค. ๖๓

คู่นทีสุด

ที่ วธ ๐๒๐๔/๔๗๐๗

กระทรวงวัฒนธรรม
๑๐ ถนนเทียนร่วมมิตร
เขตห้วยขวาง กทม. ๑๖๓๑

๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๑๖๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้กระทรวงวัฒนธรรมเสนอความเห็น เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี โดยด่วน นั้น

กระทรวงวัฒนธรรมพิจารณาแล้วเห็นชอบในหลักการของ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ทั้งนี้ ขอเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า กระทรวงวัฒนธรรมมีควรเป็น หน่วยงานร่วมในแผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง เนื่องจากประเด็นกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรม เนื่องจากกระทรวงวัฒนรมมีหน่วยงานในสังกัด ที่มีภารกิจในการบริหารจัดการชุมชนความรู้ทางด้านนานาชาติไทย รวมถึงส่งเสริมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของ กลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำความเห็นเสนอประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอิทธิพล คุณปลื้ม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๒๐๘ ๓๕๓๐-๓๑
โทรสาร ๐ ๒๒๐๘ ๓๕๕๑๗

สำนักกฎหมาย
๖๕-๗

(นางสาวเฉลิมชัย ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ว.ว.๖๗

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๐๔ / ๑๕๖๖

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ค) ๑๖๗๓๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงศึกษาธิการเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาแล้ว เห็นด้วยกับ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยเฉพาะแผนสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา มีการกิจกรรมในด้านการศึกษา เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสสมรสิทธิทางการศึกษาทัดเทียมกับคนทั่วไป เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมทุกมิติอย่างรอบด้าน มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มประชากรเป็นพิเศษ อาทิ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย เด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และเด็กพิการ เป็นต้น ประกอบกับ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ผ่านประชามติจากทุกภาคส่วนและผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการอนุกรรมการด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายณัฐพงษ์ ทีปสุวรรณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๒๕ ๕๕๓๗ - ๙ ต่อ ๑๙๐๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๘๔๓๓

สำเนาถูกต้อง

๖๕ ๙๙

(นางสาวเฉลิมชัย ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ก.ค.-๖๓

ด่วนที่สุด
ที่ สธ ๐๒๐๙.๐๓/๒๕๖๔

กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวนานท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๖/ว/ค (๑๖๗๗) ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อเสนอต่อ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) จำนวน ๑ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี แจ้งให้กระทรวงสาธารณสุขให้ความเห็นเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ดังความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นสมควรให้ความเห็นชอบ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ โดยมีข้อเสนอ การปรับข้อความ แผนสิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข หน้า ๗๗ “ข้อท้าทาย ๒) กลุ่มผู้ใช้แรงงานข้ามชาติ ยังคงมี ข้อจำกัดในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ โรงพยาบาลหลายแห่งไม่ขยายบัตรประกันสุขภาพให้แรงงาน” ซึ่งใน สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในหน่วยบริการสาธารณสุข โรงพยาบาล ปฏิบัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการการทำงานของแรงงานต่างด้าว ปี ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓ ในขั้นตอนที่ ๓ การตรวจสอบสุขภาพ ประกันสุขภาพ ตามเงื่อนไขการตรวจสอบพร้อมข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อให้มี การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้อง ตรงประเด็นปัญหา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

○.๘๗.

(นายอนุพัน ชาญวีร์กุล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๒๓๕๕
โทรสาร ๐ ๒๕๙๐ ๒๓๕๕

สำเนาถูกต้อง

๖๑ ๗๕

(นางสาวเฉลิมชัย ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ๙.๗.๖๗

ຂໍ້ເສນອຕ່ອ (ຮ່າງ) ແຜນສີທີມນຸ່ມຍິ່ນແທ່ງໝາດີ ລັບປີທີ່ ๔ (ພ.ສ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

ກະທຽວສາරັນສຸຂ ຂອເສນອປ່ຽນຂ້ອງຄວາມໃນສ່ວນທີ່ເກີຍຂ້ອງ ຕາມປະເທັນຕ່ອໄປນີ້

๓.๓.๖ ແຜນສີທີມນຸ່ມຍິ່ນແທ່ງໝາດີ

ຫຼັກສຳຫຼັກສຳ

໨) ກລຸ່ມຜູ້ໃໝ່ແຮງງານຕ່າງດ້ວຍໜົກມື້ອັງຈາກດີໃນການເຂົ້າຖື່ງໜັກປະກັນສຸຂພາພ ໂຮງພຍາບາລໄນ່ສາມາດ
ໝາຍບັດປະກັນສຸຂພາພໃຫ້ແຮງງານຕ່າງດ້ວຍໄດ້ ເນື່ອຈາກມີຄົນຮ້ອມນິຕີເມື່ອວັນທີ ២០ ສິງຫາມ ២៥៦៦
ເຫັນຂອບແນວທາງການບໍລິຫານຈັດການການທຳມະນຸດຂອງແຮງງານຕ່າງດ້ວຍ ປີ ២៥៦៦ – ២៥៦៩ ໃນຂັ້ນຕອນທີ່ ๓
ການຕະຫຼາມສຸຂພາພ ປະກັນສຸຂພາພ ດັ່ງນີ້

ເງື່ອນໄຂການຕະຫຼາມສຸຂພາພ

១. ແຮງງານຕ່າງດ້ວຍສັນຍາຕິກົມພູ່າ ລາວ ເມື່ອນມາ ທີ່ທຳມະນຸດໃນກິຈການທີ່ເຂົ້າຮັບປະກັນສັນຍາມະໄດ້ຮັບ
ສີທີ່ປະກັນສັນຍາເຮັດວຽກແລ້ວ ໄທຕະຫຼາມສຸຂພາພ ລົມ ສານພຍາບາລທີ່ໄດ້ຮັບໃບອຸນຸມາດໃຫ້ປະກອບກິຈການ
ສານພຍາບາລ ດ່າວວິສຸຂພາພ ៥០០ ບາທ (ກຣົມສັງເສົາໃຫ້ສານພຍາບາລນຳໃບອຸນຸມາດໃຫ້ປະກອບ
ກິຈການສານພຍາບາລມາແສດງ) ໄມຕ້ອງເຊື່ອບັດປະກັນສຸຂພາພ

២. ແຮງງານຕ່າງດ້ວຍສັນຍາຕິກົມພູ່າ ລາວ ເມື່ອນມາ ທີ່ທຳມະນຸດໃນກິຈການທີ່ເຂົ້າຮັບປະກັນສັນຍາແຕ່
ສີທີ່ປະກັນສັນຍາມີເປົ້າໂຟ້ ໄທຕະຫຼາມສຸຂພາພ ແລະປະກັນສຸຂພາພ ລົມ ສານພຍາບາລທີ່ກະທຽວສາරັນສຸຂກຳນົດ
ໂດຍແຮງງານຕ່າງດ້ວຍຕ້ອງປະກັນສຸຂພາພເປັນຮະຍະວັນ ៣ ເດືອນ ດ່າວວິສຸຂພາພ ៥០០ ບາທ ປະກັນສຸຂພາພ ៥០០ ບາທ

ຫຼັກສຳຫຼັກສຳ

១. ປັບປຸງການຄູແລແຮງງານຕ່າງດ້ວຍໃຫ້ເຈີນຈາກການຂາຍບັດປະກັນສຸຂພາພໃຫ້ແຮງງານຕ່າງດ້ວຍ ດັ່ງນັ້ນ
ການຈັດບໍລິຫານແລະສີທີ່ປະໂຫຍດຈົ້ນອູ້ກັບເບີ່ປະກັນສຸຂພາພທີ່ແຮງງານຕ່າງດ້ວຍທຳມະນຸດ ໃນປັບປຸງພວກວ່າ
ຄ່າຮັບພຍາບາລຂອງແຮງງານຕ່າງດ້ວຍມີໄປເພື່ອພວກ ດັ່ງນັ້ນກວຽກສຶກສາແລະປັບປຸງເບີ່ປະກັນສຸຂພາພຂອງ
ແຮງງານຕ່າງດ້ວຍໃຫ້ເໜີມສົມ

២. ຮ່ວມມື່ອພັນນາຂໍ້ມູນຂ່າວສາຮ ໂດຍການຈັດທຳມີຂໍ້ມູນສານຫຼັກປະກັນສຸຂພາພຮ່ວມກັນ ແລະຄວາມມື່ອ
ກົງໝາຍຮອງຮັບການພັນນາມາຕຽບຮູ້ນັ້ນຂໍ້ມູນ ແລະຈັດການສານຫຼັກປະກັນສຸຂພາພ ເພື່ອເປັນຄູນຍົກລາງ
ການບໍລິຫານຈັດການຂໍ້ມູນສຸຂພາພໃນທຸກຮະບບ

.....

ด่วนที่สุด

ที่ อ ก ๐๒๐๔(๔)/๓๐๕๗

กระทรวงอุตสาหกรรม
ถนนพระรามที่ ๖ เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล)๑๖๗๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ได้มีหนังสือถึงกระทรวงอุตสาหกรรม แจ้งว่ากระทรวงยุติธรรมได้เสนอเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยขอให้กระทรวงอุตสาหกรรม เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี โดยด่วน ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงอุตสาหกรรม ได้พิจารณา (ร่าง) แผนสิทธิมุชยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เห็นด้วยกับ (ร่าง) แผนฉบับดังกล่าว เนื่องจากเป็นแผนระดับ ๓ ตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ที่มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมุชยชนในภาพรวมของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ ครบถ้วนทุกมิติ มีการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมุชยชนของประเทศไทยให้มีความก้าวหน้า ทัดเทียมระดับ สากล โดยมีกรอบทิศทางการทำงานด้านสิทธิมุชยชนสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่ชัดเจน อีกทั้งทาง สำนักงานสภาพน้ำและการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๒๐๒ ๓๑๗๙
โทรสาร ๐ ๒๒๐๒ ๓๑๕๔-๘

สำเนาอยู่ต่อไป

(นางสาวเฉลิมชัย ทองจันทร์)
ทักษิณราชทัณฑ์อย่างและแผนทำนาอยุกการพิเศษ
๒๐๖๓.๖.๗

ค่าวนทีสุด
ที่ นร ๐๘๐๓/ ๔๗๗๐

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

วันที่ ๒๕๖๓ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ค่าวนทีสุด ที่ นร ๐๘๐๖/ ว(ล) ๑๖๗๓๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ พิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

สำนักงานฯ พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ให้ความเห็นชอบในหลักการ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ด้วยเห็นว่าร่างแผนฯ ดังกล่าวสามารถใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและพัฒนาการดำเนินงาน ด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

๒. เพื่อให้การบริหารจัดการและการขับเคลื่อนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ ในฐานะหน่วยงานหลักในการประสานงานและติดตามผล ควรเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้แก่บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐให้ตระหนักรถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนร่างแผนฯ ดังกล่าว รวมทั้ง ควรมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนแก่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินการในประเด็นสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ ได้อย่างเป็นเอกภาพและบรรลุผล เป็นรูปธรรม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(สมศักดิ์ รุ่งสิตา)

เลขาธิการสภาพความมั่นคงแห่งชาติ

กองความมั่นคงภายในประเทศ

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๒๙ ๘๐๐๐ ต่อ ๑๖๓

โทรสาร ๐ ๒๖๒๙ ๘๐๖๘

สำนักนายกฯ

นางสาวเฉลิมชัย ทองจันทร์
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ก.ค. ๖๓

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๐๘/ พท ๗๙

สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กทม. ๑๐๑๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการฯ

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการฯ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ค) ๑๖๗๓๗
ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

๒. หนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๘/ว(๑)๑๒
ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๓

ตามที่ สำนักเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการฯ ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาการฯ เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติ
ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ของกระทรวงยุติธรรม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. เห็นควรให้ความเห็นชอบในหลักการของ (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ –
๒๕๖๕) ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บ้านภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม พลังทางสังคม
ความมั่นคง ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม และการต่างประเทศ เพื่อให้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน
ของประเทศไทยได้มีการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้ก้าวหน้า
ทัดเทียมระดับสากล ซึ่งจะส่งผลให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพและความเท่าเทียมที่คำนึงถึงศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ และยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมได้รับ
ความเห็นของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปปรับปรุงเพิ่มเติมด้วยแล้ว

๒. อาย่างไรก็ตาม เพื่อให้การขับเคลื่อน (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ –
๒๕๖๕) เกิดผลสัมฤทธิ์ เห็นควรให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องนำ (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติฯ ไปใช้เป็นกรอบในการ
จัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน โดยให้หน่วยงานใช้จ่ายจากเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี
ของแต่ละหน่วยงาน พร้อมรายงานผลการปฏิบัติตาม (ร่าง) แผนสิทธิ์มนุษยชนแห่งชาติฯ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ทั้งนี้
ให้กระทรวงยุติธรรมกำหนดแนวทาง วิธีการรายงานผล และแบบรายงานผลการดำเนินงานพร้อมแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
รับทราบและถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายทศพร ศิริสัมพันธ์)

เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำเนาอยู่ท้อง

๙๗

(นางสาวเดลินาญชัย ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓๐ ๙.๙.๖๓